

АЛЯКСАНДР ЛУКАШЭНКА ПАТРАБУЕ ПАЛЕПШЫЦЬ КААРДЫНАЦЫЮ ВЕДАМСТВАЎ У АБАРОНЕ АД НАДЗВЫЧАЙНЫХ СИТУАЦЫЙ

Аб гэтым Прэзідэнт Беларусі заявіў учора на нарадзе па стварэнні сістэмы маніторынгу грамадскай бяспекі, перадае карэспандэнт БЕЛТА.

«Задача ў тым, каб органы сістэмы бяспекі мелі больш аперацыйную інфармацыю і прымалі эфектыўныя меры як па зніжэнні аварыйнасці на дарогах і парушэнню правапарадку, так і па паліпашэнні міжведамаснай каардынацыі дзеянняў у сферы абароны ад надзвычайных сітуацый і іншых негатывных працяў», — заявіў кіраўнік дзяржавы. Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што павінны быць абмеркаваны пытанні стварэння ў Беларусі сістэмы маніторынгу грамадскай бяспекі. Актуальнасць гэтых пытанняў абумоўлена нагрозамі і выклікамі, якіх вельмі шмат у сучасным свеце, і неабходнасцю забяспечыць стабільнасць і дабрабыт дзяржавы і грамадства, раслумачыў ён. Прэзідэнт падкрэсліў неабходнасць пазнапайнай работы, якая ўключае рэалізацыю канкрэтных інвестыцыйных праектаў лакальнага і агульнарэспубліканскага маштабу.

«Адна з вострых праблем, характэрных для ўсіх рэгіёнаў краіны, — гэта аварыйнасць на дарогах, гібель і траўматызм людзей з-за парушэння правілаў дарожнага руху, — сказаў Аляксандр Лукашэнка. — У яе вырашэнні павінны быць комплексны падыход, нацэлены як на паліпашэнне тэхнічнага стану транспарту, дарог, так і на ўзмацненне кантролю за парушэннямі правапарадку і скораснага рэжыму». Паводле яго слоў, скарачэнню ўзроўню аварыйнасці павінна садзейнічаць фарміраванне адзінай сістэмы відеаназірання з фіксацыяй парушэнняў і наступным пакараннем парушальнікаў.

«Цяпер у нас у стадыі прапрацоўкі два інвестыцыйныя праекты, якія мы сёння хацелі б абмеркаваць», — канстатаваў кіраўнік дзяржавы. «Я хацеў бы пачуць, якія праблемы ўзнікаюць у інвестараў і нашых дзяржаўных структураў, наколькі ўлічваюцца інтарэсы нашай дзяржавы і грамадства ў прапануемых праектах, якія чакаецца эканамічны і сацыяльны эффект ад іх рэалізацыі, ці адпавядаюць яны сучасным патрабаванням».

Аляксандр Лукашэнка таксама запатрабаваў даць адказ на пытанне, хто павінен каардынаваць работу розных ведамстваў і кампаній для ўважлівага кантралю праектаў у адзінае цэлае з улікам будаўніцтва і іншых элементаў сістэмы маніторынгу грамадскай бяспекі.

«Асноўнае пытанне — патрэбна ці не патрэбна нам гэта. Калі патрэбна — у талі, наколькі гэта задана з улічэннем пераважаровай, ці ёсць на гэта сродкі, і чыя гэта будучыя сродкі», — рэзюмаваў беларускі лідар.

КОШТ КРЭДЫТАЎ У БЕЛАРУСІ З ПАЧАТКУ ГОДА СКАРАЧАЮЦА АМАЛЬ НА 40 ПРАЦЭНТАЎ

Аб гэтым далажыў учора Прэзідэнту Беларусі Аляксандру Лукашэнку старшыня праўлення Нацыянальнага банка Беларусі Пётр Пракаповіч, паведамліў БЕЛТА ў прэс-службе кіраўніцтва дзяржавы.

Прэзідэнту было далажана аб выніках работы банкаўскай сістэмы краіны ў студзені—ліпені 2010 года. Усе асноўныя паказчыкі, прадулжэння асноўных напрамкаў грашова-кредытнай палітыкі Беларусі, за 7 месяцаў выкананы.

Курс беларускага рубля да карзіны валют на 1 жніўня склаў Br1044, на 1 студзеня ён быў роўны Br1036. Такім чынам, змяненне кошту карзіны замежных валют за 7 месяцаў складала 0,7 працента. Кіраўнік Нацбанка запэўніў Аляксандра Лукашэнка, што курс нацыянальнай валюты і далей будзе стабільным, а змяненні кошту інавалітнай карзіны будзюць нязначнымі, у межах 2-3 працэнтаў у той ці іншы бок.

Старшыня Гомельскага аблвыканкома Аляксандр ЯКАБСОН:

«ТРЭБА БЫЦЬ ГАТОВЫМІ ДА ЛЮБОГА СЦЭНАРЫЯ НАДВОР'Я»

Сёлета на Гомельшчыне частку ўраджаю «з'ела» спякота. Але ж гэта не падстава, каб адчайвацца, лічыць старшыня Гомельскага аблвыканкома Аляксандр Якабсон. Сваімі думкамі кіраўнік абласной вертыкалі ўлады падзяліўся, падводзячы вынікі першага паўгоддзя.

Анамальнае надвор'е — урок на будучыню

Ніякія кліматычныя ўзрушэнні нас не саб'юць з выверанага курсу. Эканоміка вобласці вытрымае гэтыя няпростыя часіны, нягледзячы на тое, што мы сапраўды маем некаторыя страты. Мы недабаром каля 300 тысяч тон збожжавых каласавых. У нас сур'ёзнае недобор па кукурузе на зерне, але мы не страцілі кармы. Сёння зерневую кукурузу ўбіраем на сілас у цэлым шэрагу рэгіёнаў. Асноўная задача — нарыхтаваць кармы на стойлавы перыяд, каб восенню, зімой і вясной уся жывёла была з кармамі. Ёсць поўная ўпэўненасць, што мы з гэтай задачай справімся, кармы будзюць нарыхтаваныя не толькі не ў меншым аб'ёме, чым летась, але яшчэ і з прыбыткай. Па збожжавай групе мы недобаром, але ж у нас ёсць леташнія запасы. На сёння маем каля 750 тысяч тон збожжа. Трэба нагадаць, што ў 1999 годзе Гомельшчына сабрала 437 тысяч тон збожжа. Шкада ўкладзеных працы, каб ўраджаі былі на ўзроўні 1 100 000 тысяч тон, але цудаў не бывае, калі ў свеце такая тэмпературныя анамаліі. Трэба рабіць высновы на будучыню з улікам таго, што клімат, напэўна, будзе мяняцца. Вучоўня кажучы, што сёння поўдзень рэспублікі пасунуся на 100 км. Такім чынам мы набліжамся да шыраты Кіева.

Сланечнік расце на поўдні краіны

Адна з найважнейшых задач на будучыню — забяспечэнне

гаспадарак якасным насеннем, прыставааным да надвор'я, якое мяняецца. Нам сёння патрэбна хуткаспелае насенне збожжавых. Азімы ямень, які быў пасеяны на Гомельшчыне ў цэлым шэрагу рэгіёнаў, — гэта хуткаспелая культура. Яго мы ўбіралі да пачатку сур'ёзнай засухі і ён даў вельмі надзвычайны вынік — па 35-45 ц/га. Я ўпэўнены, што і па іншых культурах ёсць поўдзіннасці для работы насенняводцаў. У тым ліку і па кукурузе, каб яна была рэшч больш засухоустойлівай. Гэта наш клопат, бо кукурузакалібровачны завод знаходзіцца на тэрыторыі Гомельскага вобласці. Сур'ёзна будзем займацца новай для Гомельшчыны культурай — сланечнікам. Сёлета былі эксперыментальныя пасевы, якія далі неабяглы вынікі нават у такую спякоту.

Штучнае арашэнне сельгасугоддзям — мараці заўтрашні дзень?

Сёлетняя сітуацыя падтурхнула да абмеркавання гэтай тэмы са спецыялістамі. На гомельскім радыёзаводе асвоілі машыны для палявання гародніны, аднак радыёзаводзяныя кошт неспастаўня з тым, што цяпер прапануецца. Раз-

ЗВЯЗДА

18 ЖНІЎНЯ 2010 г.
СЕРАДА
№ 160
(26768)
Кошт 650 рублёў
ВЫДАЁЦЦА 3 9 ЖНІЎНЯ 1917 г.

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

ПРАКАВЕТНАЕ

«БЯЗДОННЫ КАЛОДЗЕЖ»

Крыніца «Бяздонны калодзеж» злучыла на-век Віктара і Ганну Скоцкіх, зрабіла іх мужам і жонкай.

— 52 гады таму ў час фэсту на Макавей каля гэтай крыніцы мы ўпершыню ўбачыліся, — кажуць Віктар Парфёнавіч і Ганна Васільёўна. — Безумоўна, гэта самае шчаслівае для нас месца!

Надаўна ў вёсцы Новы Дзедзін Клімавіцкага раёна адбывалася доўга-кажанае асвячэнне старажытнай крыніцы. Ганна і Віктар, прыехаўшы да яе, не хавалі сваёй шчырай радасці.

КРЫНІЦА ШЧАСЦЯ

У Беларусі на 11 % павышаны памеры ўсіх відаў дзяржаўных стыпендыяў навуцэнскай моладзі

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка 17 жніўня падпісаў указ № 425 «Аб павелічэнні памераў усіх відаў дзяржаўных стыпендыяў навуцэнскай моладзі», паведамліў карэспандэнт БЕЛТА ў прэс-службе беларускага лідара.

Павышэнне памераў стыпендыяў на 11 працэнтаў дасць магчымасць устанавіць іх узровень для студэнтаў ВНУ — ад Br113,8 тыс. да Br182,1 тыс., навуцэнцаў устаноў, якія займаюцца атрыманнем сярэдняй спецыяльнай і прафесійна-тэхнічнай адукацыі, — ад Br95,5 тыс. да Br152,8 тыс.

Перазрахункі стыпендыяў будзюць праведзеныя з 1 чэрвеня 2010 года. Указ прыняты ў мэтах далейшага павышэння сацыяльнай абароны навуцэнцаў і студэнтаў.

ХРОНІКА АПОШНІХ ПАДЗЕЙ

ТЭРАКТ У РАСІЙСКИМ ГОРАДЗЕ ПЯЦІГОРСКУ

Пятнаццаць чалавек пацярпелі, па папярэдніх дадзеных, пры выбуху ў адной з кафэ ў Пяцігорску. Аб гэтым РИА Навыні расказаў медык, які працуе на месцы здарэння.

Супрацоўнік міліцыі дадаў, што выбух адбыўся ў машыне, прыпаркаванай побач з кафэ. Па яго словах шкло выбіта ў радыусе 200 метраў. Па звестках гарадскога ўпраўлення МНС, у бальніцу дасталіся 11 чалавек, перадае ІТАР-ТАСС. Выратавальнікі таксама кажуць пра выбух у адной з легкавых машын побач з кафэ. Следчы камітэт пры пракуратуры РФ кваліфікаваў выбух у цэнтры Пяцігорска як тэракт. Пра дзеянне СКП, 17 жніўня прыкладна ў 16 гадзін 15 хвілін побач з адной з кафэ, якая размешчана на вуліцы Кірава, спрацавала безабалоннае вышовае прыставаанне, якое было закладзена ў аўтамабіль «ВАЗ-2106». Загінуўшы падчас тэракта няма. Пры гэтым «Коммерсант» паведамляе пра 22 параненых.

ЛУЖКОЎ АДМІНІЎ МАШТАВАЕ СВЯТКАВАННЕ ДНЯ ГОРАДА

У Маскве ў Дзень горада не будзюць праводзіць цэнтральныя святочныя мерапрыемствы, паведамляецца са спасылкай на прэс-сакратара мэра Сяргея Цоя.

Па яго словах, мэр Юрый Лужкоў сваёй паставай адміністрацыі правядзенне 4 верасня ўрачыстай цырымоніі адкрыцця свята, а таксама святачнага прыёму ад імя мэра, урада Масквы і Масгардуму.

Цой растлумачыў рашэнне ўладаў Масквы «неабходнасцю выдзялення дадатковых сродкаў на рашэнне сацыяльных пытанняў і ахову здароўя масквічоў». Дзень горада ў Маскве традыцыйна адзначаецца ў першую суботу верасня. У 2010 годзе сталіцы спаўняецца 863 гады.

ВР ВЫДЗЕЛІЛА 52 МІЛЬЁНЫ НА БАРАЦЬБУ СА СТЭСАМ

Кампанія ВР выдзеліла 52 мільёны долараў на барацьбу з дэпрэсіяй і стрэсам у жыхароў прыбярэжных штатаў, на псіхалагічным стане якіх адбылася экалагічная катастрофа ў Мексіканскім заліве.

У чатырох штатах будзюць запускання спецыяльнай праграмы псіхалагічнай дапамогі, уздзё ўздзё у якіх можна будзе звязацца са спецыялістамі па бясплатнай «гарачай лініі». Пры неабходнасці ад ВР папросяць дадатковага фінансавання гэтых праграм.

ЖЫХАРОЎ ПРЫМОР'Я ПРЫМУШАЮЦЬ ДАПАМАГАЦЬ ПАГАРЭЛЦАМ

На некаторых прадпрыемствах Прыморскага края супрацоўнікаў прымушаюць пераліч-

ваць грошы ў дапамогу пацярпелым ад лясных пажараў. Пра гэтым піша «Комсомольская правда».

Як расказаў выданню адвакат Аляксандр Скакун, са скаргамі на падобныя патрабаванні начальнікаў звартаюцца дзясяткі жыхароў Прымор'я. «Кіраўніцтва зарабляе сабе балы, а пакутуюць падначаленыя», — сцвярджае юрист.

У прыватнасці, «Комсомольская правда» прыводзіць словы супрацоўніка аднаго дзяржаўнага прадпрыемства, які на ўмовах ананімнасці расказаў, што з яго месчнай зарплаты ўтрымалі 2,5 тысячы рублёў. «Нібы гэтыя грошы пералічаны на дабрачыннасць — пагарэлым з іншых рэгіёнаў», — растлумачыў супрацоўца выдання.

Іншы неназваны жыхар Прымор'я паведаміў журналістам, што ў камерцыйнай фірме, дзе ён працуе, супрацоўнікі пад аналагічнай падставай пазавалі прэмію, якая складала 3-5 тысяч рублёў. Тым жа, хто не пагадзіўся з такім становішчам спраў, прыстрашылі не падоўжыць працоўную дамову.

Аляксандр Скакун, каментуючы скаргі прыморцаў, адзначыў, што раіць сваім кліентам запісвацца гутаркі з кіраўніцтвам на дыктафон, а потым лісаць калектыўныя скаргі ў пракуратуру.

У КІТАЙСКИМ ПАРКУ ЎСТАНАВІЛІ ЛАЎКІ З ШЫПАМІ

У адным з паркаў у гарадской акрузе Яньтай у кітайскай правінцы Шаньдун устанавілі лаўкі з шыпамі. Такім чынам улады маюць намер вырашыць праблему з перапоўненасцю парка ў выхадныя і святочныя дні.

Лаўкі з шыпамі працуюць па наступным прынцыпе: наведвальнік паркму зможа сесці на такую лаўку толькі пасля таго, як кіне манету ў спецыяльны аўтамат — пасля аплаты шыпы аўтаматычна прыбіраюцца.

Праз непрацяглы час шыпы зноў з'явіцца на паверхні лаўкі. Па словах прадстаўніцтва кіраўніцтва парка, шыпы не вельмі вострыя і не здольны нанесці траўму чалавеку, аднак сядзець на іх вельмі некаmfортна.

Ідэя «калючых» лавак належыць нямецкаму скульптару Фабіану Брунсіну. Ён стварыў лаўкі з шыпамі, імкнучыся выказаць пратэст супраць паўсюднай камерцыйлізацыі сучаснага жыцця. У выніку праект мастака спадабаўся кіраўніцтва кітайскага парка.

«Задума скульптара была першапачаткова ўтрыманна. Ён і не меркаваў, што такая практычная краіна, як Кітай, прыменіць яго ідэю на практыцы», — заявіў супрацоўнік парк у Яньтай. «Мы хочам, каб у парк было зручна ўсім, і ўстаноўка лавак з шыпамі з'явіцца нам справядлівым спосабам барацьбы з людзьмі, якія займаюць лавачкі досвіткам і без справы сядзець на іх цэлы дзень», — растлумачылі ў адміністрацыі парк у.

Драма-лігія

Анкадыягназ — яшчэ не прысуд

Паводле звестак Сусветнай арганізацыі аховы здароўя, кожнае трэцяе жыццё на Зямлі забірае рак. На яго хварэюць нават дзеці. Рэакцыя на гэты дыягназ заўсёды аднолькавая — жах, безвыходнасць. Аднак на праблему можна паглядзець і з іншага боку. І дапамога нам у гэтым галоўны ўрач Мінскага гарадскога клінічнага анкадыспансэра, дацэнт, кандыдат медыцынскіх навук Зігмунд Эдуардавіч ГЕДРЭВІЧ. Мы запрасілі яго на чарговую «прамую лінію», якая адбудзецца 24 жніўня ў аўторак з 12.00 да 13.30 па нумарах 8 (017) 292 38 92 і 292 38 21. Палярэдня пытанні можна пакінуць па нумарах: 8 (017) 287 18 36 і 287 17 57.

РОЗГАЛАС

Зводны АТРАД ВЯРТАЕЦЦА ДАДОМУ

Беларускі верталёт МІ-8 пераліцеў у Тамбоўскай вобласці на базу авіяцыі МНС Расіі ў горадзе Раменскае. Учора паветраны борт павінен быў вярнуцца дадому. Наземная частка зводнага атрада МНС Беларусі чакаецца на радзіме ў канцы тыдня.

Пакуль жа зводны атрад у складзе 150 чалавек і 25 адзінак тэхнікі працягвае выконваць сваю задачу. За мінулыя суткі ім былі ліквідаваныя чатыры лясныя і чатыры тарфяныя пажары ў трох раёнах Разанскай вобласці на агульнай плошчы 6,3 гектара. На ўсіх участках падраздзяленнямі зводнага атрада працягваецца ліквідацыя ачагоў лясных і тарфяных пажараў на агульным фронце 16 кіламетраў, арганізаванае патрульванне месцаў лясных і тарфяных пажараў на працягу 51 кіламетра. Падраздзяленні працягваюць працаваць у кругласутачным рэжыме.

Р.С. Учора бліжэй да вечара прыйшла навіна: экіпаж верталёта МІ-8 МНС Беларусі, які прымаў удзел у тушэнні пажараў у Тамбоўскай вобласці, атрымаў у падарунак імяныя гадзіннікі ад прэм'ер-міністра Расіі Уладзіміра Пуціна. А міністр МНС Сяргей Шойгу ўручыў усім членам замежных экіпажаў ганаровыя знакі Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Расіі. Нагадаем, раней нашы верталётчыкі атрымалі падзячныя лісты і каштоўныя падарункі ад губернатара Тамбоўскай вобласці Алега Бешына.

КІДАЛА ДРЭВЫ НА АЎТО І ДАРОГУ

Такія здарэнні адбыліся ўчора ноччу ў Мінску, калі з 2.30 да 3.00 гадзін на горад абрынуўся парывісты вецер.

Паводле інфармацыі Міністэрства па надзвычайных сітуацыях, дрэвы паваліліся на праезную частку па вуліцы Фізікультурным, на аўтамабіль і праезную частку па вуліцы Маркоўскага. Адразу тры аўтамабільныя пацярпелі ў выніку падзення дрэў на вуліцы Захарова. Тут жа, а таксама па вуліцы Савецкай, паваленыя дрэвы заблакавалі праезд. Яшчэ адна аўтамабільная патрапіла пад удар па вуліцы Юбілейнай.

НАСАЛІЎ ЖОНЦЫ — ПАДПАЛІЎ ПРЫБІРАЛЬНЮ

Кур'ёзам скончылася сямейная сварка ў вёсцы Гнеўчыцы Іванаўскага раёна. 44-гадовы муж на добрым падпітку абліў бензінам і падпаліў прыбіральню. Жонка звярнулася ў міліцыю. Грамадзянін ужо быў асуджаны за крадзеж, цяпер яму давядзецца адказваць за наўмыснае знішчэнне маёмасці.

ПСІХІЧНА ХВОРЫ МУЖЧЫНА «ЗАМІНІРАВАЎ» АФІС АГРАКАМБІНАТА «ЖДАНОВІЧЫ»

У аўторак, 17 жніўня, міліцыя атрыла паведамленне аб замінаванні будынка агракамбіната «Ждановічы» па вуліцы Вышалескага, 2 у Мінску. Гэта асноўны адміністрацыйны будынак прадпрыемства, дзе знаходзіцца кіраўніцтва і адміністрацыя. Тэлефанаванне паступіла ў 8.22, і ў 8.30 усе супрацоўнікі агракамбіната, а іх было 22, былі эвакуаваныя супрацоўнікамі міліцыі.

Аднак ужо ў 9.15 усе маглі вярнуцца на свае працоўныя месцы — група размініравання не знайшла ніякіх пагроз. Як паведаміла прэс-афіцэр Фрунзенскага РУУС Мінска Ала Галубовіч, асоба мужчыны, які абвясціў аб мінаванні, устаноўлена. Ён аказаўся псіхічна нездаровы чалавек, які знаходзіцца на лічэнні ў рэспубліканскай навуковай клінічнай псіхіятрычнай бальніцы «Навінікі», адтуль ён і тэлефанаваў. Справа накіраваная ў РУУС Цэнтральнага раёна сталіцы, дзе і высьветліцца, ці будзе пакараны правапарушальнік.

УРАГАНЫ ПСТАВІЛІ СУМНЫ РЭКОРД ПА НАНЕСЕННМ ЛЯСАМ УРОНЕ

Гэты год рэкордны не толькі па тэмпературным рэжыме, але і па сіле ураганных ветраў. Такага ўрону ад гэтай стыхіі, як цяпер, лясная гаспадарка яшчэ не несла: амаль два мільёны кубічных метраў пашкоджанай драўніны — чвэрць ад гадавога аб'ёму нарыхтоўкі, удакладнілі ў прэс-службе Міністэрства лясной гаспадаркі.

У сувязі з такой сітуацыяй міністр даручыў па максімуму мабілізаваць усе тэхнічныя і людскія рэсурсы на ліквідацыю наступстваў ураганаў. У лясгасх часова прыпынена нават правядзенне высечак галоўнага і прамежкавага карыстання на удаленых лясасексах, бо сілы перакідаюцца ў найбольш пацярпелыя лясгасы.

Самыя вялікія аб'ёмы пашкоджанай драўніны ўтварыліся ў лясам Мінскай вобласці: згодна з папярэднімі падлікамі, каля 800 тысяч «кубоў». На дапамогу Бярэзінскаму і Чарвеньскаму лясгасам накіраваны дадатковыя сілы лясгасваў з Брэсцкай, Віцебскай, Гомельскай і Магілёўскай абласцей. Зараз на распрацоўцы ветравальна-бура-ломных лясасек Мінлясгаса задзейнічана 2,5 тысячы чалавек, 460 трактароў, 150 лясавозаў і больш за тысячу бензаліп.

Міністэрства звярнулася ва Урад і ў Міністэрства абароны па аказанне дапамогі ў ліквідацыі наступстваў ураганаў у лясам краіны. Усе работы павінны быць скончанымі не пазней за 1 лістапада. Адтармі-ноўка будзе дадзена толькі па цяжкадасяжных месцах.

Сяргей РАСОЛЬКА.
Навіны Беларусі і замежжя ў рэжыме on-line на сайце «Звязь» — www.zviazda.by

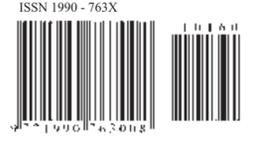
МАЛАМАЁМНЫМ ІНВАЛІДАМ МІНСКА ДАПАМОГУЦЬ З БУЛЬБАЙ

НЕКАТОРЫЯ катэгорыі жыхароў сталіцы атрымаюць аднаразовае дапамогу на нарыхтоўку сельгаспрадукцыі ў памеры трох базавых велічыняў, ці 105 тысяч рублёў — пра гэта паведаміла намеснік начальніка арганізацыйна-кадравай работы камітэта па працы, занятасці і сацыяльнай абароне Мінгарвыканкома Іна Сямёнава.

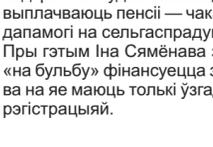
У прыватнасці, аднаразовае дапамога «на бульбу» будзе выдзелена мінскім ветэранам і інвалідам Вялікай Айчыннай вайны, а таксама асобам, якія атрымліваюць «грамадзянскія» пенсіі з ліку дзяцей-інвалідаў ва ўзросце да 18 гадоў, інвалідаў I-II груп і пенсіянераў па ўзросце — пры ўмове, што гэтыя інваліды і пенсіянеры не працуюць, не зарэгістраваныя ў якасці індывідуальных прадпрымальнікаў і да таго ж маюць даход менш за бюджэт пражыткавага мінімуму, ці на сёння менш за 274 510 рублёў. Прычым выплаты не будзюць рабіцца грамадзянам, якія знаходзяцца па поўным дзяржаўным забяспячэнні.

Як заўважыла Іна Сямёнава, статус прэтэндэнтаў на дапамогу вызначаецца па стане на 1 верасня. Сама аднаразовае падтрымка будзе аказвацца праз установы і арганізацыі, якія вышчаваюць пенсіі — чакаецца, што выдзяленне аднаразовай дапамогі на сельгаспрадукцыю закончыцца да 30 кастрычніка. Пры гэтым Іна Сямёнава заўважыла: аднаразовае падтрымка «на бульбу» фінансуецца з бюджэту сталіцы — адпаведна, права на яе маюць толькі ўзгаданыя катэгорыі грамадзян з мінскай рэгістрацыі.

Сяргей ГРЫБ.

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 18.08.2010 г. (для бн разлікаў)		Курсы замежных валют для безвалютных разлікаў Цэнтрбанка РБ	
1 долар США.....	2 994,00	1 швейцарская франка.....	155,15
1 еўра.....	3 853,58	1 польскі злоты.....	969,53
1 латывійскі літ.....	5 438,20	1 расійскі рубель.....	98,32
1 літоўскі літ.....	1 115,87	1 украінская грыўня.....	379,42
USD.....	30,4514	10 UAH.....	38,5900
1000 BYR.....	10,1572	EUR.....	39,1148

КОШТ КРЭДЫТАЎ У БЕЛАРУСІ 3 ПАЧАТКУ ГОДА СКАРАЦІЮСЯ...

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Акрамя таго, Прэзідэнт было даложана аб працэнтнай палітыцы Нацбанка. У бягучым годзе стаўка рэфінансавання ўжо неаднаразова зніжлася. З 18 жніўня яна пяты раз у гэтым годзе будзе зменшана і складзе 11 працэнтаў гадавых супраць 13,5 працэнтаў у студзені 2010 года. Паводле слоў Пятра Пракаповіча, гэта работа будзе прадаўжацца і ў далейшым, таму што для гэтага ёсць усе неабходныя ўмовы.

Дзякуючы стварэнню спрыяльных умоў пазык у рэспубліцы павялічыліся аб'ёмы крэдытавання. Так, паводле даных на 1 жніўня 2010 года ў параўнанні з аналагічнай датай мінулага года аб'ём выдзеленых банкамі крэдытаў эканоміцы павялічыўся больш як на 34 працэнтаў. Кіраўнік дзяржаўны запатрабаванні ад Нацбанка, каб і далей выконваліся ўсе паказчыкі грашова-крэдытнай палітыкі, асабліва тыя, якія датычацца крэдытавання і рэалізацыі працэнтнай палітыкі.

Акрамя таго, Прэзідэнт было даложана аб выкананні шэрагу яго даручэнняў, якія датычацца, у прыватнасці, развіцця вяслярных відаў спорту ў Беларусі. Прынята рашэнне, што наша краіна будзе ўдзельнічаць у конкурсе на правядзенне двух чэмпіянатаў свету: у 2013 годзе — па вяславанні на байдарках і каное і ў 2015 годзе — па акадэмічным вяславанні. Чэмпіянаты плануюцца правесці ў Брэсце і Заславі. Пётр Пракаповіч як кіраўнік асацыяцыі «Беларускі саюз вяслярных відаў спорту» растлумачыў, што гэтыя спаборніцтвы дадуць магчымасць Беларусі набыць станочныя вопыт правядзення сусветных чэмпіянатаў. Цяпер Беларусь прымае чэмпіянаты Еўропы па вяслярных відах спорту, а таксама юнацкія сусветныя спаборніцтвы. Аднак ёсць усе магчымасці праводзіць і сусветныя чэмпіянаты па дарослай праграме.

АЛЯКСАНДР ЛУКАШЭНКА ЗРАБІЎ КАДРАВЫЯ НАЗНАЧЭННІ ВА УЗБРОЕНАХ СІЛАХ БЕЛАРУСІ

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка 16 жніўня зрабіў шэраг кадравых назначэнняў ва Узброеных Сілах Рэспублікі Беларусь. Пра гэта карэспандэнту БЕЛТА паведалі ў прэс-службе беларускага лідара.

У прыватнасці, камандуючым войскамі Заходняга аперацыйнага камандавання назначаны генерал-маёр Сяргей Патапенка. Яго намеснікам стаў палкоўнік Аляксандр Вальфовіч.

Начальнікам галоўнай ваеннай інспекцыі Узброеных Сілаў назначаны генерал-маёр Аляксандр Мяхуеў.

Камандуючым сіламі спецыяльных аперацый Узброеных Сілаў стаў палкоўнік Алег Белаконев.

Палкоўнік Андрэй Некрашэвіч назначаны намеснікам камандуючага войскамі Паўночна-заходняга аперацыйнага камандавання. Намеснікам камандуючага Ваенна-паветранымі сіламі і войскамі проціпаветранай абароны — начальнікам авіяцыі назначаны палкоўнік Ігар Голуб.

Звяртаючыся да афіцэраў, Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што важна ў першую чаргу не пакрываць тых, каму на змену прыходзяць новыя кадры. «У сапраўднага афіцэра ўсё жыццё засяроджана ў арміі і звязана з арміяй. Таму я яшчэ раз папярэджваю і дзяржаўна-рацарата Савета Бяспекі, і міністра абароны аб тым, што ўсё павінна быць па-чалавечы і сумленна», — сказаў ён.

Кіраўнік дзяржаўны нагадаў аб неабходнасці амалодджаць кадры і звярнуў увагу на тое, што ваенныя спецыялісты павінны ў асноўным рыхтавацца ў Беларусі на базе Ваеннай акадэміі і толькі па некаторых дэфіцытных спецыяльнасцях — у Расіі. Пры гэтым якасць айчынай сістэмы падрыхтоўкі ваенных кадраў, адзначаў ён, пацвярджаецца тым, што многія краіны накіроўваюць сваіх ваеннаслужачых для падрыхтоўкі ў Беларусь.

«Усе вы павінны быць класнымі спецыялістамі і прыстойнымі людзьмі. Вы павінны быць прыкладам не толькі для сваіх салдатаў, але і ўзорам у грамадстве», — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка, звяртаючыся да назначаных афіцэраў.

Дзяржаўны сакратар Савета Бяспекі Беларусі Леанід Мальцаў і міністр абароны Юрый Жадобін далажылі Аляксандру Лукашэнку аб стане і перспектывах нацыянальнай сістэмы падрыхтоўкі ваенных кадраў, рэалізацыі планаў па ўкамплектаванні Узброеных Сілаў. Таксама былі абмеркаваныя пытанні, звязаныя з падтрыманнем належнага ўзроўню боагатунасці, арганізацыйнай бявой падрыхтоўкі, утрыманнем тэхнікі і ўзбраенняў, умовамі жыцця і быту ваеннаслужачых.

Аляксандр Лукашэнка даручыў у бліжэйшы час падрыхтаваць яго наведванні шэрагу злучэнняў і часцей Узброеных Сілаў Беларусі.

БЕЛАРУСЬ ПЛАНУЕ ДА 2015 ГОДА ПАВЯЛІЧЫЦЬ ЭКСПАРТ МЯСА ПТУШКІ Ў 5 РАЗОЎ

Вытворчасць мяса птушкі ў Беларусі да 2015 года вырасце ў 2 разы ў параўнанні з 2009 годам, паведаміў учора на пасяджэнні Прэзідэнта Савета Міністраў міністр сельскай гаспадаркі і харчавання Міхаіл Русі, перадае карэспандэнт БЕЛТА.

«У 2015 годзе ў Беларусі плануюцца вырабіць 548 тыс. тон мяса птушкі ў жывой вазе, або павялічыць дасягнуты ўзровень 2009 года ў два разы», — сказаў міністр. У агульнай структуры вытворчасці мяса да 2015 года ў краіне доля мяса птушкі павялічыцца ў параўнанні з 2010 годам на 1,5 працэнта. «Плануецца, што пастаўка мяса птушкі на экспарт у 2015 годзе павялічыцца да 100 тыс. тон у год і вырасце ў 5 разоў ў параўнанні з 2009 годам», — адзначыў Міхаіл Русь.

Павелічэнне аб'ёму вытворчасці ў гэтай сферы прадугледжваецца за кошт росту пагадоў птушкі да 2015 года да 134 млн галоў. Плануецца павялічыць сярэднясутачнае прыбытленне ў вазе болей да ўзроўню не ніжэйшага за 60 г, што на 20 працэнтаў вышэй за ўзроўняў у 2010 годзе. Зменшання і затраты кармоў на вытворчасць 1 ц прыбытлення ў вазе бойлераў з 1,8 ц цяпер да 1,7 ц у 2015 годзе.

Сельгасарганізацыі Беларусі ў 2015 годзе плануюць атрымаць 2,7 млрд экв. Іх колькасць узрасце на 15 працэнтаў да ўзроўню 2010 года.

СЛОНИМСКАГА ХЛОПЧЫКА АД ГАЗАВАЙ ГАНГРЭЗНЫ РАТУЮЦЬ МІНСКІЯ ДАКТАРЫ

Слонімікі 12-гадовае хлопчык Ягор Турко чатыры месяцы пралажаў у Дзіцячым хірургічным цэнтры (ДХЦ) у Мінску, дзе яго ўвесь гэты час ратавалі беларускія хірургі ад даволі рэдкага на сёння дыягназу — газавая гангрэна. Чатыры месяцы з ім побач была яго матуля Алёна Міхайлаўна, якая працуе настайнячай роднай мовы і літаратуры ў Слоніміскім ліцэі. Дзякуючы сваім калегам яна змагла быць побач з сыночкам, а дзякуючы дактарам — бацьчы вылечанага Ягорку побач. Больш за паўгода яна не адыходзіла ад сына, ад урачоў, якія зрабілі ўсё мажлівае, каб Ягорка вярнуўся ў Слонім і быў побач з сястрычкай і мамай.

— Алёна Міхайлаўна, што здарылася з вашым сынам Ягорам? Скуль з'явілася такая рэдкае ў мірны час хвароба, як газавая гангрэна? Чытаў, што яна больш характэрная для ваеннага часу, а тут раптам сёння — у 12-гадовага хлопчыка...

— Пра газавую гангрэну я ўжо ведаю шмат. Газавая гангрэна — гэта інфекцыя, якая развіваецца пры адсутнасці кіслароду ў тканках арганізма. А здарылася бяда ў студзені. Сын пачаў катацца на лыжах. І аднакласнік выпадкова «адлікнуўся» лыжнаю палкаю ад яго далонкі. Атрымалася ранка, але невялікая. Яна хутка пачала зазыхваць, але стала апухаць рука. А ўвечары яна поўнацю апухла. Я выклікала таксі і мы паехалі ў Слоніміскую бальніцу. Там пачалі глядзець, выклікалі хірургаў, сабралі кансіліум і адразу адрвалі сына ў рэанімацыю. Я пытаюся: які дыягназ? Мне адказалі — газавая гангрэна. Слонімікія дактары самія першыя правільна вызначылі дыягназ. І яны рабілі ўсё магчымае і немагчымае, каб ратаваць Ягорку. Спачатку дактары пачалі рабіць надрэзы на руцэ, бо гэта анаэробная інфекцыя і яна лечыцца толькі кіслародам. А потым праз пазныч час яго адрвалі ў абласную бальніцу ў Гродна. Там сына лячылі 10 дзён і дыягназ слоніміскіх дактароў не пацвердзілі. Мне казалі, што гэта звячэйная рана. Сын ваш здароўе, прыязджайце і забярыце. Я прыехала, забрала яго. Ран не было, мы прыехалі дамоў у Слонім, памыліся, і раптам на вачах усё стала паўтарацца — рука хутка зноў

пачала апухаць. Пухліна рукі дайшла ўжо да пляча. Мы зноў паехалі ў нашу Слоніміскую бальніцу. Яго зноў паклалі ў рэанімацыю. Звоняць у Гродна нашы дактары — не могуць датэлефанавацца. Два дні ў Слоніме сын зноў ляжаў у рэанімацыі. Трохі ацёк знік. Калі дэзаніліся ў Гродна, там казалі: зноў вяртаеце да нас. Мы прыехалі ў Гродна. Паклалі сына ў бальніцу. Я вярнулася ў Слонім. Кожны дзень тэлефаную ў Гродна. Потым еду зноў туды. А там мне кажучы, што ваш сын — сімулянт. Ён здаровы, яму нічога не баліць. Забіраеце дамоў. Я прывожу яго з Гродна, а ў сына ніякага паліпшэння няма. Выклікаю хуткую медыцынскую дапамогу і сына, зноў у Слоніме, кладуць у бальніцу. З Гродна дактары звоняць слоніміскім і абінававачваю іх у тым, што яны неабгрунтавана ставяць такі сур'ёзны дыягназ. А слонімікія дактары ўпэўненыя, што ваш сын зноў ляжаў у рэанімацыі. Я пытаюся: які дыягназ? Мне адказалі — газавая гангрэна. Слонімікія дактары самія першыя правільна вызначылі дыягназ. І яны рабілі ўсё магчымае і немагчымае, каб ратаваць Ягорку. Спачатку дактары пачалі рабіць надрэзы на руцэ, бо гэта анаэробная інфекцыя і яна лечыцца толькі кіслародам. А потым праз пазныч час яго адрвалі ў абласную бальніцу ў Гродна. Там сына лячылі 10 дзён і дыягназ слоніміскіх дактароў не пацвердзілі. Мне казалі, што гэта звячэйная рана. Сын ваш здароўе, прыязджайце і забярыце. Я прыехала, забрала яго. Ран не было, мы прыехалі дамоў у Слонім, памыліся, і раптам на вачах усё стала паўтарацца — рука хутка зноў

— А вырашылі Ягорку тэрмінова адрываць у Мінск?

— Доктары з Гродзенскай абласной бальніцы не даюць дазволу на тое, каб сына на лясчэнне я везла ў Мінск са Слоніма. На гэта павінен быць дазвол толькі з вобласці, бо слонімікія дактары не маюць права Слоніма адрываць хлопчыка на

ТРЭБА БЫЦЬ ГАТОВЫМІ ДА ЛЮБОГА СЦЭНАРЫЯ НАДВОР'Я

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Адкуль узяць, куды накіраваць?

Прычынёнае інвэстыцый — гэта адно з самых важных і складаных месцаў у нашай рабоце. На жаль, мы пакуль не спраўляемся з тымі заданнямі, якія даеў Урад. Сёння, калі не хапае асабістых, бюджэтных сродкаў, Урад пачаў шукаць сродкі па-за межамі краіны. У нас задча па замежных інвэстыцыях — асоцыя 155 млн долараў. Мы за паўгода не справіліся з паловай гэтага задання.

Вось тры напрамкі, куды на Гомельшчыне трэба ўкладаць сродкі. Вобласць валодае магучай мінеральна-сыравіннай базай. Гэта добрая перадамова для інвеставання. Другі напрамак — аграпрамысловы комплекс. Сюды таксама выгада ўкладаць грошы. Трэці напрамак — гандаль, сфера паслуг, турызм — што вельмі модна сёння. Гэта тэма пачынае раскручвацца. Толькі ў абласным цэнтры сёння будзе здадзена яшчэ тры буйныя гандлёвыя комплексы, а адзін ужо здадзены. Горш справы ў прыдарожным сэрвісе — ёсць поле дзейнасці. З усім астатнім справімы і самі.

Замцаванне кадраў у вобласці — ці ўсё зроблена?

Безумоўна, каб нашы маладыя спецыялісты-выпускнікі адчувалі

сябе ўпэўнена і камфортна ў тых населеных пунктах, дзе яны будучы працаваць. Мы часам прымітна разумеам, што такое стварыць умовы для маладога спецыяліста. Вышыншым лчым выдзелены кватэры. Такі падыход быў прымальным 10-15 гадоў таму, сёння — недастаткова. Малады чалавек павінен мець усе ўмовы, як у горадзе. У аграгарадках — а іх будзе 238 сёлета, зольшага ўсё неабходнае зроблена. Але ж населеных пунктаў у нас куды больш. Праграма адраджэння і ўмацавання вёскі будзе працягнутай і ў наступнай пяцігодцы — гэта застаецца прырытэтам. Будзем брацца за меншыя вёскі і там ствараць нормальныя ўмовы, у тым ліку для маладых спецыялістаў. Я крытыкую свае кадры, што мы дрэнна займаемся такой працай, не ўмеам загітаваць, не ўмеам стварыць умовы. Але ўсё ж бачу, што год ад году сітуацыя мяняецца ў лепшы бок. Кадры замяцоўваюцца лепш, умовы ствараюцца, заробак больш дастойны. І тым не менш, як я люблю казаць: поспехі нашы сціплыя, а недахопы вялікія.

Вынікі маніторынгу для вертыкалі ўлады

Па выніках усіх праверак адкрыцця ніякага не было. Асноўныя праблемы застаюцца там,

дзе і былі. Гэта ЖКГ, якасць будаўніцтва і яго хуткасць, дарожная гаспадарка. Самае хорае месца — функцыянаванне ЖКГ і асабліва капітальны рамонт жылля. Дом трэба капітальна рамантаваць праз 25 гадоў. Але фінансавыя рэсурсы, якія плануюцца ў бюджэце Мінфінам для абласцей, у 6 разоў меншыя. Гэта тэма актуальная для ўсёй краіны. Ад населеніцтва, якое збірае на капрамонт грошы, для Гомельшчыны атрымліваецца 80-90 млрд рублёў, рэспубліканскі бюджэт на гэтыя мэты выдзяляе яшчэ 35 млрд рублёў. А для таго, каб нарматыўна рамантаваць жыллё, ад гэта патрэбна 600 млрд рублёў. Адсюль і праблема. Мы яе зараз вызначылі ва Урадзе і будзем разам думаць, як вырашаць пытанне. Так, тут ёсць праблемы і па тарыфнай палітыцы, але і праз тарыфы мы многа не вырашым. Сёння трэба шукаць бюджэтыя сродкі, каб увайсці ў нарматыў па капрамонце жылля.

Ёсць і другі выяўлены бок — безалабернасць нашых кадраў. Але гэта не такая распаўсюджаная з'ява, каб казаць пра тэндэнцыю ў ЖКГ. Тым не менш, гэта прысутнічае і з гэтым мы змагаемся. Па выніках маніторынгу дастаткова людзей прынята да дысцыплінарнай і адміністрацыйнай адказнасці. Гэта практыка будзе працягнута.

Чыгунка для Палесся

Будаўніцтва Лельчыцкай чыгункі знаходзіцца на этапе абмеркавання. Я ўзнімаў праблему яшчэ ў 2004 годзе: пра тое, што патрэбна было 6 Палескі рэгіён звязачы чыгункай з «валікай лясчыцай» і вывозіць з Глушчаківай Лельчыцкага раёна груз па чыгунцы. Цяпер пра гэта загаварылі зноў, калі энэргетычныя праблемы, якія ўзнікаюць, могуць вырашацца за кошт тых карысных выкапняў, што ёсць на Палессі. Ёсць і асцярожныя заявы пра тое, што гэта тэма для нас пакуль непад'ёмная. Кост гэтай праекта — больш за 200 млн еўра. Цяпер мы разглядаем праблему зноў і пакуль незразумела, якім будзе рашэнне. Сочым пільна, бо лічым праект перспектывы. Упэўнены — гэта справа часу.

Хойнікі рыхтуюцца да дня беларускай пісьменнасці

Дзень беларускай пісьменнасці ў нас будзе адзначана 5 верасня і мы будзем гатовыя на 100% да гэтага важнага мерапрыемства. Невыпадкова яно будзе адбывацца менавіта ў Хойніцкім раёне, дзе карані нашых пісьменнікаў-класікаў. Там зборцца ўсё эліта краіны, разаслана шмат запрашэнняў. Абяцана, што Хойнікі мы пазначаем — гэта будзе сучасны еўрапейскі горад. Ірына АСТАШКЕВІЧ. Фота аўтара.

Начальнік цягніка Мінск—Масква абвінавачваецца ў незаконнай перапраўцы грамадзян Грузіі ў Расію

Пра гэта карэспандэнту БЕЛТА паведалі ў МУС.

Работнік БЧ і яго хаўруснік з Каўказа пераправілі ў Расію каля 100 грузінінскіх грамадзян. Іншыя падрабязнасці гэтай крымінальнай справы не раскрываюцца. У цяперашні час вядзецца следства. Устанавілася, колькі грошай удаецца зарабіць злучынай групе на незаконным транзіце.

У дачыненні да мужчын заведзена крымінальная справа па ч. 1 арт. 371-1 «Арганізацыя незаконнай міграцыі» КК Беларусі, якая прадугледжвае да 5 гадоў пазбаўлення волі.

Жніўно-2010

А ЗАГАДЧЫК БЫЎ НЕЦВЯРОЗЫ І Ў ВЁСЦЫ ВАДЫ НЯМА

Работнікі пракуратуры Віцебскай вобласці разам з супрацоўнікамі міліцыі, пажарнай службы падчас сёлетага вельмі складанага жніва ажыццяўляюць спецыяльныя рейды.

Вось, напрыклад, прыехалі на пункт у Гародцкім раёне, дзе прымаюць завоўвачы зерне. І заўважылі, што загадчык падчас рабочага дня на працоўным месцы неадвёзшы. Супрацоўнік раённага аддзела міліцыі адвёз загадчыка да нарколага, каб дакументальна пацвердзіць яго стан.

Каб больш такіх, мякка кажучы, непрыемных фактаў не было, з работнікамі сельгасгаспадарчых арганізацый пракуроры і міліцыянты праводзяць прафілактычныя размовы. І паралельна іквіацтва праблемамі глыбіні. А яны, безумоўна, ёсць.

Вось, у прыватнасці, жыхары вёскі Навікі Шумілінскага раёна паскардзілі на тое, што на працягу некалькіх дзён няма ў водаправадзе вады, а ў калодзежах яна зусім не прызрыта. Праку-

Абзац

З-за навальніцы ўчора ноччу ў Мінску адбыўся абрыў лініі электраперадачы паміж мінскімі ЦЭЦ-2 і ЦЭЦ-3, у выніку чаго жыхары многіх дамоў у гэтым раёне засталіся без святла. Жыхары ЛЭП былі ўхлены праз 20 хвілін.

Сіноптыкі абяцалі, што анамальная спякота сёлета ўжо не вернецца ў Беларусь. Учора апоўдні на захадзе краіны тэмпература паветра не перавышала 22 градусаў. Услед за гарачнёй нам абяцалі навальніцы, ліўні, град.

Як сведчыць статыстыка, закупкі малака ў гаспадарках населеніцтва Беларусі сёлета ў студзені—ліпені знізіліся ў параўнанні з аналагічным леташнім перыядам на 21,2 працэнта да 204,5 тыс. тон. Аб'ёмы закупак малака ў населеніцтва зменшыліся ва ўсіх абласцях. На 1 жніўня ў Магілёўскай вобласці была запавычанасць перад населіцтвам за закупленае малака ў суме Br5,9 млн.

4-гадовае дзіў ў Асіповічах выпала з ачна 5-га паверхі і памерла ў бальніцы. Як расказала маці, яна мыла вокны ў кватэры. Хлопчык быў побач, на табураце каля расчыненага ачна. Нечакана малое нахілілася праз падваконне і выпала. Па факце праводзіцца праверка.

Літоўскі кіроўца задуў веласпедыста ў Мядзельскім раёне. Грамадзянін Літвы рухаўся на аўтамабілі «Форд» поблізу вёскі Старлыгі і наехаў на веласпедыста, які ўпаў, — мясцовага жыхаря 1974 г.н. Пакуль невядома, ці быў загінулы веласпедыст ў стане алкагольнага ап'янення альбо проста не ўтрымаў раўнавагі.

На 22-м кіламетры аўтадарогі Кобрэн — Маларыта позна ўвечары ў гужавую пазовку ўехаў аўтамабіль «Мерседэс». У выніку ДТЗ пацярпелі 3 чалавекі, у т.л. цяжка паранены падлетак 1998 г.н.

Пагроза замору рыбы з-за анамальнай гарачыні ўзнікла на 4 азёрах Віцебскай вобласці. У ходзе гідрэхімічных даследаванняў было устаноўлена, што ўтрыманне страваранага ў вадзе кіслароду ніжэй за дапушчальныя значэнні ў азёрах Чорнае (Гарадоцкі раён), Страдна (Верхнядзвінск), Цятна (Верхнядзвінск), Доўгае (Шумілінскі раён). Віцебскім аблвыканкам арганізаванае абследаванне 56 вадаёмаў агульнай плошчай 2,7 тыс. га, якая маюць схільнасць да замору рыбы. Апошні раз падобная пагроза назіралася 8 гадоў таму.

Гамялячнка атрымала апёкі 90% цела, упаўшы на вуліцы ў паток кінею з прарванага трубаправода з гарачай вадой. Учора прыкладна ў 4.00 у МНС паступіла паведамленне ад дыспетчара «Гомель-водаканала» пра тое, што адбыўся пераў трубаправода гарачага водазабеспячэння каля каналізацыйна-пампвай станцыі па праспекце Кастрычніка. Ратавальнікі ўстанавілі, што адбыўся пераў трубаправода гарачага водазабеспячэння дыяметрам 500 мм, будынак па перыметры затоплены гарачай вадой. У вадзе знаходзіцца жанчына, якая проціць ратунку. Як выявілася, у выніку пераў трубаправода пачало заталпяць падвал КПС. 50-гадовая дыспетчар выйшла на ганак будынка і папрасіла дапамогі ў прахожой, якая па неасцярожнасці апынулася ў вадзе. Работнікі МНС выцягнулі дзюшчыну з вады, а дыспетчар эвакуавалася з будынка. Пацярпелая, 25-гадовая мясцовае жыхарка, дастаўлена ў бальніцу з дыягназам «апёкі 90% цела трэцяй ступені». Прычына аварыі высвятляецца.

У Чэрыкаўскім раёне ў цэнтральную райбальніцу брыгады хуткай медыцынскай дапамогі са свайго дома ў вёсцы Язёры з атручэннем ядахімікатамі быў дастаўлены і шпіталізаваны двухгадовае хлопчык. Дома ён выпіў сродак для знічэння калардаскага жука.

У Кобрынскім раёне жанчына з трыма малалетнімі дзецьмі і дарослым знаёмым прыйшла купацца на мясцовы вадаём. Пасля таго як дарослыя выйшлі з вады, выявілася, што аднаго з дзяцей — шасцігадовага хлопчыка — няма ні на беразе, ні на вадзе. Цела дзіцяці з глыбіні больш як паўтара метра дасталі з вадаёма мясцовыя жыхары. Хлопчык, які патануў, не умеў плаваць. Акалічнасці трагедыі высвятляе пракуратура Кобрынскага раёна.

Поўны абзац

Нечаканае адключэнне электрычнасці пакінула кліентку цырульні без валасоў. Наведвальніца цырульні ў штаце Міссісіпі (ЗША) аблысела з-за таго, што супрацоўнік салона не змог свечасова змыць з яе валасоў фарбу. Валасы выпалі, у асноўным на макушцы, у выніку памылкі на электрастанцыі. З-за гэтага выйшаў са строю воданаргавальнік, фарбу ператрымаў, і яна разбурыла структуру валасоў. Гаспадыня салона свечасова аплалца ўсе рахункі, а электрычнасць у яе адключылі выпадкова. Ці атрымае лясная валасціўка кампенсацыю і ад каго — не паведамляецца.

Паводле паведамленняў карэспандэнтаў «Звязды» і інфармагенцтваў.

На дарогах

Аўтамабіль пайшоў пад ваду

Раніцай 16 жніўня ў прыгарадзе Гродна патануў «Фальксваген-Пасат». Грамадзянін прыехаў на возера ля вёскі Каробчыцы і збіраўся паплаваць.

Прыпаркаваўшыся поблізу дамбы на праезнай частцы, ён не прыняў усіх неабходных мераў для выключэння самаадвольнага руху машыны. На ручні тормаза аўтамабіль не ставіў, а ўключыў толькі першую перадачу. Калі, накіроўваючыся да берага,

ЛАБАВОЕ СУТЫКНЕННЕ Ў МІНСКУ

Прычынай ДТЗ стала масла, якое пакідаў за сабой трактар

У панядзелак у Мінску адбылося дарожна-транспартнае здарэнне з лабавым сутыкненнем. Яно здарылася на перакржаванні праспекта Любімава з вуліцай Каралінскай. На шасце, абыйшоўся без смяротных вынікаў, трое пацярпелых дастаўлены ў бальніцу.

Як паведаміў «Звяздзе» старшы інспектар АІП Маскоўскага РУУС Мінска Дзмітрый МАКСЮТА, кіроўца аўтамабіля «Пежо» рухаўся па праспекце Любімава з боку праспекта Дзяржынскага ў кірунку вуліцы Сямашкі. Перад ім рухаўся MA3, які цягнуў трактар. Падчас стаянкі на святлафорце з трактара выцекла масла. Кіроўца «Пежо», заехаўшы ў масла, не справіўся з кіраваннем, выехаў на сустрэчную паласу, дзе сутыкнуўся з таксі «Опель».

У выніку кіроўца такіх шпіталізаваны з адкрытым пераламам правага падплечча, пасажырка «Пежо», маладая дзяўчына, — з ранай галавы. Яшчэ адна пасажырка «Пежо», маці кіроўцы, траўмаў не атрымала, але дастаўленая ў бальніцу з высокім артрыяльным ціскам. Не пацярпелі толькі кіроўца «Пежо».

ЖНІЎНА
2010 г.
СЕРАДА
№ 30 (15633)

БЕЛАРУСКІЯ СТУДЭНТЫ БУДУЮЦЬ СОЧЫ

Вось ужо амаль месяц, як беларускі студэнцкі атрад, сфарміраваны на конкурснай аснове Рэспубліканскім і Гродзенскім абласным штабамі студэнцкіх атрадаў БРСМ, прыступіў да працы на адным з алімпійскіх аб'ектаў у Адлерскім раёне горада Сочи.

Жывуць маладыя людзі ў студэнцкім гарадку, які дыслакуюцца ў лагеры «Зялёная горка», разам са студэнтамі з Краснаарска, Іжэўска, Масквы, Томска, Екацярынбурга, Белгарада, Пляцігорска, Магнітагорска, Кабар-дзіна-Балкары, Рэспублікі Саха. Беларусы актыўныя не толькі ў працы. У студэнцкім гарадку ва ўсю кіпчэ жыццё спартыўнае і культурнае, у Дзень нараджэння будаўнічых студэнцкіх атрадаў

нарасійскім рухам «Расійскія студэнцкія атрады», якое было падпісана першым сакратаром ЦК БРСМ Ігарам Буаўоскім і ўпаўнаважаным прадстаўніком Цэнтральнага штаба Расійскіх будаўнічых атрадаў, намеснікам Старшыні Маладзевеа грамадскага агульнарасійскага руху «Расійскія студэнцкія атрады» Міхаілам Кісялёвым 22 чэрвеня ў горадзе Брэсце. Як працуецца нашым маладым людзям у Сочи, нам расказаў камандзір студаграды «Беларусь» Павел ЯЗУБЕЦ.

Мы прыехалі ў Сочи 19 ліпеня і адразу прыступілі да работ, — кажа Павел. — Нам адразу ж паказалі аб'ект, на якім мы будзем працаваць. Пасля ў нас была аглядная экскурсія, нам паказалі іншыя аб'екты, якія будуць ачышчальна збудаваны. Мы выконваем у асноўным тут бетонныя і тынкавальныя работы. Наш атрад падзелены на 2 з'яны. Адно выконвае бетонныя работы, другое — тынкавальныя.

маладыя людзі паказалі творчы СТЭМ (студэнцкіх тэатр эстрадных мініячур), а ў спорце (за час свайго знаходжання ў Адлеры) выйграў спартыўныя тры гэта-ка-рымскай барацьбе і валеібоку, сталі другімі на футболе. Магчымаць удзелу беларускіх студэнцкіх атрадаў у будаўніцтве, рэканструкцыі і арганізацыі

эксплуатацыі аб'ектаў, неабходных для правядзення XXII Алімпійскіх зімовых гульні ў XI Паралімпійскіх зімовых гульні 2014 года ў горадзе Сочи, а таксама для развіцця гэтага горада як горнакліматчнага курорта — вынік двухбаковага пагаднення аб супрацоўніцтве паміж БРСМ і Маладзевым грамадскім агуль-

будуецца літаральна ўсё, пачынаючы ад дарог і заканчваючы ачышчальнымі збудаваннямі. Шмат робіцца дарожных раз'язак, мастоў, пуцэправодаў. Адна з буйных будоўляў — праектаваць чыгучнік і аўтадарогу па рэчышчы ракі Мзымта. Рака працякае ў Адлеры, і ўздоўж яе цягнуцца чыгуначнае і аўтапалатно да Краснай Паляны, дзе будуць непасрэдна праходзіць усё спартыўныя. Неабходна прабурыць 6 тунэляў. Адзін з самых доўгіх ажно на 4 км. Гэта мы ўсе убачылі на ўласныя вочы. Таксама ўзводзяцца ачышчальныя збудаванні. Мы выконваем у асноўным тут бетонныя і тынкавальныя работы. Наш атрад падзелены на 2 з'яны. Адно выконвае бетонныя работы, другое — тынкавальныя.

Аднак гэта нязначная непрыемнасць, думаю, не сапсавала настрою нашым актывістам, які ўжо зрабіў свой унёсак у падрыхтоўку Сочи да Алімпійскіх зімовых гульні 2014 года.

Гурт «Босае сонца»:

«Мы імкнёмся граць музыку еўрапейскага кшталту. Але з беларускімі рысамі»

На канцэрт гэтага гурта наўрад ці прыдуць аматары якіх-небудзь «Ранетак». Хіба толькі ў тым выпадку, калі ў іх прапнецца густ. Песні гэтага гурта імкнуцца да якаснага сплаву музыкі і тэкстаў. Музыка гурта «Босае сонца» то лірычна-задумлівая, то задорна-вясёлая. У ёй заўсёды ёсць месца сур'ёзным музычным эксперыментам. І гэта дало свой плён. Сёлета гурт выйшаў на еўрапейскія прасторы. У красавіку музыкі заправілі на канцэрт у Варшаву, у маі яны адыгралі на нямецкім фэсце Singentreffen, а пасля выступілі за нашу краіну на днях беларускай культуры ў Познані, скончыўшы еўрапейскі міні-тур на радзіме — у Гродне. Пра Еўропу, беларускую музыку і творчыя памкненні спецыяльна для «Звязды» расказаў саліст гурта Аляксей ЗАЙЦАЎ і баяніст Аляксандр ЯСІНСКІ.

«Пачуццё ружовых акулараў знікае, калі пачынаеш ездзіць па краінах Еўропы і сустракацца з простымі людзьмі»

Сёлета вы добра-такі паездзілі па замежжы. Ці няма таго, што вяртаешся з нейкай паездкі з думкай, што вось там так добра, а тут зусім па-іншаму? Ці няма тургі і жалю па замежных краінах? Агульнае ў мяне такой тургі няма. Я прыязджаю ў Беларусь з радасцю. З пачуццём вяртання дадому. Адзінае, што мне хочацца захаваць, — гэта тую нейкую свабоду думкі і свабоду перамяшчэння. Адчуваць, што я ў любы момант маю апынуцца ў любой краіне ў любым месцы. Пакуль мяне задавальняе тое, што, вяртаючыся дамоў, я вяртаюся ў Беларусь. Калі прыйдзе нейкі іншы час, можа, будзе па-іншаму.

Саша: — Большасць маіх сяброў з'ехалі на вучобу ў Еўропу. Таму гэта праблема — міграцыі музыкі — мяне кранула ўласна. Але я думаю, што ў мяне як і ў любога чалавека ёсць магчымасць з'ехаць адсюль і штосьці пачаць у Еўропе. Але мяне нібыта нешта трымае тут. Я не магу ўсё проста кінуць адразу і паехаць. У Польшчу, Чэхію ці яшчэ куды. Тут ёсць адчуванне нечага свайго, дома.

— Як казаў адзін мой знаёмы: «Пагане пачуццё патрыятызму не дазваляе мне з'ехаць»?

Саша: — Не, гэта не столькі патрыятызм, колькі нешта іншае. Проста кожнае рашэнне па змене жыццёвых абставінаў, па змене краіны, у якой ты жывеш, гэта вельмі важна. Яго не так проста прымаць. Маўляў, там у Еўропе ўсё клёва, усё ружовага колеру, таму я і паеду туды. Не, вярта прадумаць усё фактары. І рабіць выбар. Я пакуль інтуітыўна адчуваю, што не вярта. Як казаў Аляксей, я хацеў бы заўжды адчуваць свабоду. І калі ў 30-40 гадоў я захачу з'ехаць з Мінска, то каб нічога не трымала.

Аляксей: — Я яшчэ дадаў бы, што пачуццё ружовых акулараў, якое ёсць у многіх беларусаў цяпер, знікае, калі пачынаеш ездзіць па краінах Еўропы і кантактаваць з простымі людзьмі. Эміграваўшы туды, ты набываеш шэраг праблемаў. Плюс да іх дадаюцца твае праблемы як эмігранта, якіх няма ў карэных жыхароў. Пачуццё, пра якое казаў Саша, можна акрэсліць тым, што ты тут пачуваеш сябе ў сваёй талерцы і гэта надае нейкай упэўненасці і моцы. Для мяне апытальнае становіцца, калі я жыў у Беларусі, але маю магчымасць граць канцэрты за мяжой пры гэтым застаючыся беларускім музыкам. Але не выключна, што з цягам часу і жыццёвай практыкай мае погляды на гэтае пытанне могуць змяніцца.

«Можна працаваць у Беларусі і рабіць не менш цікавую музыку, чым у Польшчы ці Амерыцы»

Аляксей: — Не буду крывадушнічаць. Літаральна месяц таму я пабываў на некалькіх мерапрыемствах музычнага кшталту ў Польшчы — буйныя апэн-эйр фестывалі, клубныя канцэрты і г.д. Былі не толькі польскія музыкі, але і гурты з усяго свету. (Заканчэнне на 2-й стар. «ЧЗ».)

МАЛЮНКИ ВЫХАВАНЦАЎ ЖДАНОВІЦКАГА СПЕЦЫЯЛЬНАГА ДЗІЦЯЧАГА ДОМА БУДУЦЬ ВЫСТАВЛены НА АЎКЦЫЁН

Аўкцыён адбудзецца падчас дабрачыннага вечара, які пройдзе 26 жніўня ў Мінску, паведаміў каардынатар мерапрыемства Арцём ШАРКОВ.

На ім будзе прадстаўлена каля 30 работ маленькіх мастакоў рознай тэматыкі. Галоўным чынам гэта сюжэтныя малюнкi, створаныя малымі па матывах казак, якія адлюстроўваюць іх успрыманне навакольнага свету і выкананыя ў розных тэхніках: ад традыцыйнай з выкарыстаннем фарбаў, алоўкаў ці фломастараў да малювання далонькамі і пальчыкамі. Большая частка работ выканана дзецьмі самастойна, некаторыя карціны створаны сумесна з выхавальцамі.

Паводле слоў сацыяльнага педагога дзіцячага дома Ганны Лебедзь, малюванне не толькі пашырае далёкай дзяцей, але і развівае матарыку рук, актывізуе разумовую дзейнасць. Ішчэ адна асаблівасць

малюнкаў, падрыхтаваных для аўкцыёну, — практычна поўная адсутнасць цёмных фарбаў. Тварэнні выхаванцаў атрымаліся яркімі і маляўнічымі.

Пачатковы кошт кожнага з малюнкаў складзе 10 тыс. рублёў. Акрамя таго, на продаж будуць выставлены рэтра-калажы мастака Андрэя Сякалова. Арганізатары акцыі разлічваюць сабраць больш за 2 млн рублёў. Грошы будуць скарыстаны на закуп абсталявання для гульнівай пляцоўкі на тэрыторыі дзіцячага дома.

Цяпер у Ждановіцкім спецыяльным дашкольным дзіцячым доме жывуць 82 выхаванцы з асаблівасцямі псіхічнага развіцця ўзрост ад 3 да 7 гадоў, большасць з якіх засталася без апекі бацькоў. Сёлета двое малых з гэтага дома набылі бацькоў — імі сталі людзі, якія некалькі гадоў назад звязалі свой лёс з дзецьмі з гэтай установы.

Кацярына МіСЕВІЧ, кар. БЕЛТА.

Павнаў СВой край

БЕРМУДСКІ ТРОКУТНІК КРУПСКАГА РАЁНА

Кожнае лета колькасць ахвотных адпачыць на возеры Сялява такая вялікая, што рыбакам даводзіцца пашукаць асобнае месца, дзе ля спакою і добрага ўлову. Суды, у Курпскі раён, злятаюцца жыхары амаль што ўсёй Мінскай вобласці, каб паспытаць прыгажосці і чысціні гэтага прыроднага куточка. Плошча воднага люстра возера — 1500 гектараў, а рыбыны свет прадстаўлены 16 відамі, сярод якіх ёсць і верхаводка, і шчупак, і карась, і краснаперка.

Сваю назву яно атрымала ад французскага «се-ля-ві», што азначае «такое жыццё». Рэч у тым, што падчас вайны з Напалеонам 1812 года ў возеры патанула шмат французцаў. Да гэтага часу невядома, дзе вялікі палкаводзец пакінуў усё свае багацці, нарабавааныя ў Расійскай імперыі. Ёсць меркаванні, што падчас адступлення французскай арміі Напалеон загадаў скінуць свае твары ў Стаечыны возеры. Але, паводле іншай думкі, менавіта Сялява схавала ў сваіх водах золата і срэбра, вывезеныя з вялікай дзяржавы. Большую яго частку дзік бюспрэчна. Калі Напалеон уцкаў, то нарабаваанае багацце пачаў раскідаць часткамі па шляху свайго адступлення. Мясцовыя жыхары кажуць, што Сялява таксама трапілася па дарозе французскай арміі. Скарб шукваюць да гэтага часу. Прыязджаюць нурцы, плаваюць суткамі, нешта абследаюць, але нічога не могуць знайсці. Можна, таму, што ўжо тое золата ўжо даўно нехта вылавіў з вады, а можа, таму, што яго там ніколі і не было.

А вось сапраўдны скарб Сялявы — яго падводны свет і прырода наўкола. Нездарма ж колькасць ахвотных адпачыць тут не памяншаецца, а толькі прыбывае штогод. Вырастаюць катэдры, рамантычныя зоны адпачынку, распрацоўваецца практычны вопыт рывавядзення.

Мне давясла бабырыцы па берагах гэтага кароўнага месца, каб знайсці хоць аднаго рыбака, які б быў не супраць расказаць мне штосьці цікавае пра сваё любімае возера. Зрабіць гэта было не так проста, паколькі ў кожнага рыбава тут ёсць свае любімыя куткі, куды чужыя рываюцца з вялікім нежаданнем. Рыбалка любіць чысціню. Гэтую святую ісіцну мне адкрыў яшчэ мой дзядуля, калі ў дзяцінстве браў мяне з сабою. Тады я не разумела ўсёй прыгажосці моманту. Дзядуля, вядома ж, дазваляў мне і чарвячка насадзіць на кручок, і злоўленую рыбку ў садок запустыць.

І вось зараз, падыходзячы да берага і прыслухоўваючыся да плёскату азёрнай вады, я ўспомніла тых хвасціваў моманты чысціні і спакою, якія дапамагалі звышча на паўсядзённую турботу. Дзесяці ў асаце я ўгледзела дзядулю, які ціхенька стаў па калена ў вады і моўчкі пакурваў самаробную лютлюку. Сама б яго не знайшла, каб не мясцовыя хлопцы, якія, дарэчы, таксама ўладоўвалі месца для рыбакалі. Дзед Андрэй — мясцовы рыбацкі-прафесіянал, які аддае свайму захапленню ўсё свольны час.

— Ну, ці клюе? — запыталася я, падыходзячы бліжэй да дзядулі. І адразу зразумела, што і мне давядзецца зайці па калена ў ваду, а інакш прыйдзеца крычаць.

У ШКОЛУ — НА ЖОЎТЫХ АЎТОБУСАХ

На беларускіх дарогах ужо ў гэтым навучальным годзе з'явіцца школьныя аўтобусы жоўтага і памаранцавага колеру, расказаў галоўны інспектар упраўлення агульнай сярэдняй адукацыі Міністэрства адукацыі Беларусі Уладзімір ПАДДУБСКІ.

Гэта тлумачыцца тым, што з 1 ліпеня ў краіне ўведзены ў дзейнасць новы стандарт для аўтобусаў, якія перавозяць дзяцей. Зараз сродкі для падвозу дзяцей да школ ці дзіцячых садкоў павінны мець некалькі адрозненняў ад звычайных аўтобусаў. Гэта — яркі (жоўты ці памаранцавы) колер, пробіскававы мяякі, прыстававанні, якія абмяжоўваюць хуткасць аўтобуса — 60 км/г. Таксама павінны быць адмысловыя механізмы, якія не дадуць аўтобусу крануцца з месца, калі кіроўца не зачыніў дзверы. На бартах гэтых транспартных сродкаў павінны быць надпісы сіняга колеру «Школьны».

Усе аўтобусы, якія займаюцца перавозкамі дзяцей як на вёсцы, так і ў горадзе, павінны прайсці мадэрнізацыю і быць аформлены паводле новага стандарту. Больш актуальна выкарыстанне школьных аўтобусаў у сельскай мясцовасці. У рамках рэалізацыі мерапрыемстваў Дзяржаўнай праграмы адраджэння і развіцця вёскі на 2005—2010 га-

ды планавалася набыць 450 аўтобусаў. Пры гэтым план быў перавыкананы: толькі ў 2005-2009 гадах было закуплена 672 аўтобусы для падвозу вихаванцаў і навучэнцаў да месца навування.

Купля новых школьных аўтобусаў — справа дарэга, да збору сродкаў прыцягваюцца ўсе крыніцы, аднак галоўным чынам яны закупляюцца за кошт сродкаў мясцовых бюджэтаў. Асноўная маса аўтобусаў належыць аддзелам адукацыі раёвыканкамаў.

Уладзімір Паддубскі паведаміў, што пытанне пра ўвядзенне стандарту для школьных аўтобусаў абмяркоўвалася на працягу некалькіх апошніх гадоў, пры гэтым улічваліся станючы вопыт краін Еўропы і Амерыкі, якія маюць высокі ўзровень беспякі даражнага руху і перавозак дзяцей. Па яго словах, галоўным крытэрам выбару сродку перамяшчэння з'яўляецца не кошт, а бяспека дзяцей, захаванне іх жыцця і здароўя.

Безумоўна, увядзенне новага стандарту не азначае, што з 1 верасня ўсе аўтобусы, якія перавозяць дзяцей у школу, будуць яны адпавядаць. «Гэта будзе паступова праца. Дзяцей на вёсцы па ўсёй Беларусі перавозіць больш за 700 аўтобусаў, так што выканаць іх замену ў момант немагчыма», — растлумачыў Уладзімір Паддубскі.

Юлія ВАНИНА, кар. БЕЛТА.

Асабістае

Пакаленне NEXT

Надаўна ехала ў метро. Каля мяне сядзелі дзве жанчыны сярэдняга гадоў, размаўлялі паміж сабою. На «Маладзевай» адна з маіх суседкаў сказала сяброўцы: «Іншыя станцыі прыгожыя, утульныя, а гэта нейкая нехайная». На такі каментарый жанчына адказала: «Якая моладзь, такая і станцыя...».

Няўжо і сапраўды сучасныя юнакі і дзяўчаты такія? Няўжо наш час так моцна адрозняецца ад часу юнацтва нашых бацькоў? Толькі лянві сёння не абвінавачвае моладзь у тым, што ў галаве ў іх адны дыскатэкі, інтэрнэт, гульні, што няма ніякай павягі да старэйшых, а якія-небудзь маральныя прынцыпы ўвогуле адсутнічаюць. Згаджуся, але часткова. Чаму ж так здарылася, што бацькі і дзеці не разумеюць адзін аднаго, як быццам розніца ў ўзросце паміж імі не 20-30 гадоў, а цэлыя стагоддзі?

Мая знаёмая скардзілася: «Бацькі зусім мяне не разумеюць! Можна падумаць, што самі не былі маладымі!» Ну, вядома ж былі! Вось толькі маладосць у іх была зусім іншая і яна адрозніваецца ад нашай не толькі тым, што само жыццё было больш сціплым. Цяпер дзеці радзей і радзей прыходзяць да маці або бацькі па параду. Навошта? Адказы на

ўсе пытанні можна знайсці ў вельмі рэальнай скарбонцы інфармацыі — інтэрнце. Сёння амаль кожны школьнік можа знайсці любія звесткі ў сусветнай сетцы, мае старонку на адным з сацыяльных сайтаў, на якім знаёміцца з дзючатамі і хлопцамі, гуляе, глядзіць фільмы і відэаролікі, вучыцца жыццю на прыкладзе галоўных герояў. Бацькі ж са сваімі парадкамі, нараканнямі і настаўленнямі толькі раздражняюць. І ніхто не ведае, калі ж гэта пачынаецца, у які момант родныя людзі становяцца чужымі?

Давалася мне надаўна пабываць у дзіцячым садку. Назірала я за малымі, што весела бегалі вакол незнамай дзяўчыны. Праз некаторы час цікаўнасць прарала, дзеці пачалі гуляць. Вось толькі гульні ў іх зусім іншыя. Я была сведкай таго, як дзеці размеркавалі паміж сабой ролі галоўных герояў аднаго з папулярных серыялаў. Хтосьці быў дырэктарам кампаніі, іншы — яго намеснікам, дзючынкам дасталася ролі іх жонкаў, сакратарак і палітоўніц. З якім ж сур'ёзнымі тварамі яны выконвалі свае абавязкі, абмяркоўвалі праблемы, звальнялі тых, хто правінаваўся! А дзе ж казакі-рабозойнікі, даганялі і хованкі? Гледзячы на гэта, я ўзгадала, як сярбручка расказвала мне, што яе малодшая сястрычка на пытанне,

кім тая хоча стаць, калі вырасце, адказала: «Бландзінкай». Смешна? Не зусім.

Можна доўга шукаць вінаватых у тым, што дзеці і падлеткі занадта рана становяцца дарослымі, што ў іх зусім іншыя мары і інтарэсы. А можа і не трэба нікога шукаць? Дастаткова толькі паглядзець на сябе? Таму што ў першую чаргу моладзь пераймае штосьці не ў герояў блокбастараў і серыялаў, а ў тых людзей, што жывуць побач з імі. Ды што далёка хадыць? Стаю на аўтобусным прыпынку ў цэнтры Мінска. Гадзіна піль. Тры дарослыя мужчыны стаяць і гучна абмяркоўваюць нейкія свае справы, пры гэтым суправаджаючы мову «моцным» слоўцамі. Размову гэту чуюць усе людзі на прыпынку: пенсіянеры, падлеткі і дзеці. І нікому з дарослых нават не прыйшло ў галаву падсыць да гэтых мужчын і папрасіць іх адсыць ці выбіраць «нармальныя» словы. Што тут казаць, на гэта даўно ўжо ніхто не звяртае ўвагі. Жаласна прызнаваць, што гэта стала нормай. А потым гэтыя ж людзі будуць казаць на моладзь, што тая «зусім адбілася ад рук», не павяжае старэйшых і не шануе бацькоў?! Лепш бы ім задумацца, у чый агарод гэты камень.

Юля КАРОЛЬ, студэнтка Інстытута журналістыкі БДУ.

МОЛАДЗЬ НАЗІРАЕ ЗА ПТУШКАМІ

Заходне-Палескае рэгіянальнае аддзяленне грамадскай арганізацыі «Ахова птушак Бацькаўшчыны» сардэчна запрашае сяброў АПБ — старшакласнікаў і студэнтаў 1—3 курсаў (у якасці кіраўнікоў груп і гідў) узяць удзел у традыцыйным чацвёртым «Летніку юных бэдуотчараў» у ваколіцах Страдзецкага возера (20 км ад Брэста) 23—27 жніўня.

Як адначасна рэдакцыі спецыяліст на экалагічнай адукацыі АПБ Руслан Шайкін, удзельнік будучы жыць у наметах і самастойна, пад наглядом ста-

рэйшых таварышаў, гатаваць ежу. Арганізатары летніка забеспячваюць здаровае харчаванне, цікавую праграму па назіраннях за птушкамі і ў «вольны час» будзюць кожны праезд да Брэста. Ад Брэста да месца правядзення летніка будзе арганізаваны супольны праезд.

У летніку юных бэдуотчараў будучы знаёміцца з метадыкамі паловага назірання за рознымі групамі птушак і з прыроднымі асаблівасцямі Міжнароднага біясфернага рэзервата «Прыбужскае Палессе». Мерапрыемства адбудзецца на беразе Страдзецкага возера — аднаго з найпрыгажэйшых дзіячынаў на тэрыторыі рэзервата. У апошні дзень летніка адбудзецца камандныя спаборніцтвы па палымым вызначэнні птушак, а пераможцаў чакаюць прызы.

Юным анітолагам пры сабе трэба мець усё, што неабходна ў умовах экспедыцыі: пазітыўны настрой, 2—3 змены паловай вопраткі ды абутку, плаўкі ці купальныя касцюм, паходны посуд, ліхтарык, індывідуальныя лекі. Смюкінгі, суненкі для катэктыяў, высокія абцасы, упрыгажэнні і іншыя каштоўныя рэчы арганізатары пераканаўча рывяць пакінуць дома. Няпоўнагадоваы ўдзельнікі павінны прывезці з сабою пісьмовы дазвол ад бацькоў.

Заўвагі на ўдзел у летніку трэба накіроўваць на электронны адрас Letnik_stradac-2010@mail.ru, або па тэл. + 375 294600174.

Сяргей КУРКАЧ.

Павнаў СВой край

БЕРМУДСКІ ТРОКУТНІК КРУПСКАГА РАЁНА

Разумею, што, нягледзячы на ўсе забабоны, дзядулю надта хочацца пахваліцца сваім уловам. Таму падыходжу бліжэй і цягну да сябе садок, прывязаны да палкі. Там плёхаецца штурк плячч лясцоў. Але на мой погляд яны здаравенныя.

— Ого! — кажу. — Дык ёсць, чым пахваліцца, а вы так сціпла...

— Няўжо ж гэта вялікія? Бывалі і большыя.

— Ці заўсёды шанец з уловам?

— Ды не. Бываюць моманты, калі, напрыклад, надвор'е не надта добрае. Вечер вялікі можа быць. Вось я сёння хацеў на Выспу пайсці...

— А што гэта таво, Выспа?

— Узгорак вышынёй метраў, можа, з дзесяць. Такіх тут тры, а вось ён самы вялікі. Знаходзіцца метраў за дзвесце ад берага. Раней гэта быў паўвостраў, але калі пабудавалі ГЭС, вада паднялася вышэй і затопіла перашыёк, які звязваў Выспу з вялікай зямлёй. Цяпер ад берага да Выспы вядзе брод. Калі ёсць жаданне, дык можаце схадзіць, паглядзець.

— Дык калі так блізка, чаго самі не пайшлі?

— Хвалі вялікія былі з раніцы. Я падумаў, што сёння там клёў будзе не найлепшы.

— Ці рыбае гэта возера, Сялява?

— Пытаецеся! Не было б тут рыбаў, дык не ехалі б да нас усё: і гараджані, і вясковыя. Нават з Латвіі надаўна прыязджалі.

— А на што звычайна вудзіць?

Разумею, што, нягледзячы на ўсе забабоны, дзядулю надта хочацца пахваліцца сваім уловам. Таму падыходжу бліжэй і цягну да сябе садок, прывязаны да палкі. Там плёхаецца штурк плячч лясцоў. Але на мой погляд яны здаравенныя.

— Ого! — кажу. — Дык ёсць, чым пахваліцца, а вы так сціпла...

— Няўжо ж гэта вялікія? Бывалі і большыя.

— Ці заўсёды шанец з уловам?

— Ды не. Бываюць моманты, калі, напрыклад, надвор'е не надта добрае. Вечер вялікі можа быць. Вось я сёння хацеў на Выспу пайсці...

— А што гэта таво, Выспа?

— Узгорак вышынёй метраў, можа, з дзесяць. Такіх тут тры, а вось ён самы вялікі. Знаходзіцца метраў за дзвесце ад берага. Раней гэта быў паўвостраў, але калі пабудавалі ГЭС, вада паднялася вышэй і затопіла перашыёк, які звязваў Выспу з вялікай зямлёй. Цяпер ад берага да Выспы вядзе брод. Калі ёсць жаданне, дык можаце схадзіць, паглядзець.

— Дык калі так блізка, чаго самі не пайшлі?

— Хвалі вялікія былі з раніцы. Я падумаў, што сёння там клёў будзе не найлепшы.

«Мы імкнёмся граць музыку еўрапейскага кшталту...»

Ведай нашых! У СКАРБОНЦЫ БЕЛАРУСКАЙ ШКОЛЫ І «ЗОЛАТА», І «БРОНЗА», І «СЕРАБРО»...

Калекцыю ўзнагародаў самай рознай вартасці прывезлі з міжнародных школьных алімпіяд падчас летніх вакацый беларускія школьнікі.

Так, на 51-й міжнароднай матэматычнай алімпіядзе, удзельніцаў якой прымаў сёлетні сталіца Казахстана Астана, выпускнікі Беларускай школы заваявалі 2 «серабра» і 3 бронзавыя ўзнагароды. Сярэбраны медаль атрымалі выпускніца мінскай СШ № 41 Паліна Худзюкова і выпускнік Ліцэя БДУ Уладзіслаў Стажыньскі. Бронзавыя прызыры сталі выпускніца Ліцэя БДУ Аляксандра Казлоў, Сяргей Фінскі (гімназія № 29 г. Мінска) і Сяргей Даўгала (гімназія № 8 г. Віцебска). Міжнародная матэматычная алімпіяда з'яўляецца не толькі самай старэйшай, але і традыцыйнай — самай прадстаўнічай: сёлета ў ёй удзельнічалі 517 вучняў з 96 краін свету.

Для параўнання, на 41-й міжнароднай фізічнай алімпіядзе, што праходзіла ў Японіі, сустрэліся 270 школьнікаў з 68 краін. Як і чакалася, самым праблематычным для беларусаў стаў не тэарэтычны, а практычны тур, бо для набывання на выкаў, якія могуць спатрэбіцца на алімпіядзе, патрабуюцца і рэактывы, і сучаснае абсталяванне, якое нашы школьнікі часта ўпершыню бачыць толькі на міжнародных спарбніцтвах. Аднак усе ўдзельнікі Беларускай зборнай вярнулі-

ся дамоў з узнагародамі. «Бронза» — у дзесяцікласніку Міхаіла Кавальчука (СШ № 71 г. Мінска), Лізаветы Дуровіч (гімназія № 7 г. Маладзечна) і адзінаціцікласніцы Наталлі Елавіч (школа № 22 г. Мінска). А сярэбранай узнагародой можа пахваліцца выпускнік Мінскага дзяржаўнага абласнога ліцэя Дзяніс Кулімін.

Удзельніцаў 21-й міжнароднай біялагічнай алімпіяды прымаў у гэтым годзе Паўднёвая Карэя. Беларусь на гэтых інтэлектуальных спарбніцтвах прадставіла каманда з чатырох выпускнікоў школ. Прыемна, што ніхто не вярнуўся дамоў з пустымі рукамі, хоць і тут без праблем на спецыяльных турнірах не абшлось. Сярэбраным медалем быў адзначаны Андрэй Сухарэўскі (мінскай гімназія № 1 імя Францыска Скарыны), а ўсе дзятчаты заваявалі бронзавыя ўзнагароды: гэта Вікторыя Стараойтава (Ліцэў БДУ), Настася Вяйшнарвіч (гімназія № 1 Астравы) і Маргарыта Гоцманава (Сенніцкая сярэдняя школа імя Я. Купалы Мінскага раёна).

Пакуль што адзіную залатую ўзнагароду ў скарбонку сёлётных міжнародных прадметных алімпіяд паклалі юныя фізікі. У Харватыі сустрэліся прадстаўнікі 82 краін свету. Залаты медаль здолее заваяваць на міжнароднай фізічнай алімпіядзе выхаванец мінскай гімназіі № 29 Андрэй Клішын. З

бронзавымі ўзнагародамі вярнуліся дамоў выпускнік мінскай гімназіі № 29 Юрый Харытановіч і выпускнік Ліцэя БДУ Юрый Рыжыкаў.

Па выніках удзелу ў міжнароднай алімпіядзе па географіі, якая наўдана фінішавала ў Тайвані, у беларускіх школьнікаў — 2 бронзавыя медалі. Як вядома, міжнародная алімпіяда па географіі праводзіцца раз у два гады, а яе рабочай мовай з'яўляецца англійская. Менавіта англійская мова з'яўляецца «слабым месцам» удзельніцаў Беларускай зборнай, паколькі на алімпіядзе ад іх патрабуюцца не проста свабоднае валоданне англійскай мовай, але і веданне спецыфічнай географічнай тэрміналогіі...

На міжнароднай географічнай алімпіядзе ладзіцца тры туры: тэарэтычны, практычны (палявыя работы) плюс мультымедыйны тур. У выніку з бронзавымі медаламі вярнуліся ў Беларусь Дамітрый Гілічэў (выпускнік СШ № 67 горада Гомеля) і Багдан Жораў (выпускнік віцебскай гімназіі № 2). Калі ўлічыць, што сёлётняя ўдзельніца міжнароднай алімпіяды была вучнямі 11-х шкільных класаў, а гэта значыць, што навукаліны яны па скарончай праграме і на падрыхтоўку да алімпіяды ў іх быў усяго адзін толькі год, то іх бронзавыя ўзнагароды — вельмі каштоўныя...

Надзея НІКАЛАЕВА.

БЕРМУДСКІ ТРОХКУТНІК...

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «ЧЗ».)

Падрыхтаваліся, апрапуліся ў спец. адзенне, нырнулі... не змаглі нічога зрабіць, паколькі на іх накінулася нарада рыб, самоў. Нырны ледзь выратаваліся. А яшчэ расказваюць вучоныя, што возера гэта з'яўляецца вялікай геапатагеннай зонай. У людзей, якія жывуць у гэтым раёне, назіраюцца часты галаўны боль, дрэннае самаадчуванне. Хварэюць жыўёлы, дрэнна дрэвы растуць...

— Нечым нагадвае Бермудскі трохкутнік...

— Магчыма, залаты бамбардзіроўчык напатаку той жа лёс, што і амерыканскія самалёты ў Бермудскім трохкутніку? Але вось я на сабе гэтых шкодных уздзеянняў не адчуваю, хоць і жыю тут усё сваё жыццё. Казкі — яны і ў Афрыцы казкі. Трэба ж нешта расказаць.

Падзякаваўшы здеду Андрэю за цікавыя гісторыі, я накіравалася ў горад да інспектара **прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя па Крупскім раёне Валерыя Аркадзевіча БЯЛЯШКАГА**. Ён якраз збраўся выязджаць на возера, калі я пастукалася ў дзверы яго кабінета.

— Валерыя Аркадзевіч, гісторыі гэтыя пра золата, самалёт, Бермудскі трохкутнік маюць рэальную аснову?

— Я, шчыра кажучы, не здзіўлена іх праўдзівасці. Сялява — вельмі таямнічае месца, прыгожае. Можна, прыгажосцю сваёй яно і зачаровае. Трэба туды прыехаць, каб самому ўсё адчуць. Аднак, на мой погляд, самаадчуванне там толькі паліпшаецца, а не пагаршыцца. Адзін дзень адпачыць на возеры — і жыццё зноў набывае яркія фарбы.

— Ёсць спецыяльна абсталяваныя месцы для турыстаў?

— Так. Ля возера абсталявана 5 пляцовак для адпачыння. Ёсць крамы, зона для гульні ў валейбол, аўтастанка. Кожны год мы стараемся рабіць рамонт, каб людзі маглі адпачываць з камфортам. Але не ўсе турысты разумеюць, што смеецца трэба за сабой ўбраць, што машыны нельга падганяць пад самую ваду. Прыгажосцю карыстаюцца, а вась каб зберагчы яе, дык гэта ў галаву прыходзіць адзінак.

— І як выхоўваецца такіх эладзёў?

— Штрафую, робім папярэджанні. Але большасць толькі адмахваецца, думаючы, што яны гаспадары і ім усё дазволена. Шкада, што не ўсе разумеюць, якое гэта каштоўнае месца.

— А што з рыбаловаўствам на Сяляве?

— Для непрафесіяналаў, гэта значыць аматараў, яно бясплатнае. Але ў рамках закону. Вага ўлову, напрыклад, павіна складацца не больш за 5 кілаграмаў і толькі пэўнымі сродкамі. Нельга выкарыстоўваць лодкі-матэры, электравудачкі, сеткі. Прамысловаму рыбалоўству дазваляецца выкарыстоўваць гэтыя сродкі.

— Якая рыба ў асноўным пераважае ў возеры?

— Ёсць тут і карасі, і верхаводкі, і плоткі, і шчупакі. У апошняй, дарчы, дзесяці на пачатку верасня пачынаецца жор, таму яна падыходзіць бліжэй да берага, на падкомі кірэцца. Рыба, яна ж як грыбы: чым лепш падкорміш, тым больш збярэш.

— Што робіцца для падтрымання багацця рыбнага свету возера?

— Колькасць рыбы ў Сяляве год ад году павялічваецца. Зразумела, дзюкуючы намаганням нашых супрацоўнікаў. Мы праводзім актыўнае зарыбленне возера: запускаем малкоў, падкомліваем, сочым за іх ростам. У будучыні плануем павялічыць памеры зарыблення. Цяпер не можам сабе гэтага дазволіць з-за недахопу сродкаў.

Дырктар возера Сяргей Васільевіч МАЗНЁЎ працуе на гэтай пасадзе крыху больш за паўстагод, але ведае Сялява на ўсе сто. Не адзін раз даводзілася адпачываць тут з сябрамі, сам'ей. Гэта яго самае любімае месца, за якое душа бальць, паколькі ўсе праблемы ён ведае ад да да.

— Існуе праблема браканьерства. Яна была, ёсць і будзе. Але на сёння яго выпадкі памешчыліся. Мы стараемся актыўна супрацоўнічаць з мясцовым насельніцтвам, якое нам з задавальненнем дапамагае.

Тэрыторыя возера перыядычна прыбраўца, арганізавана сістэма платных паслуг для паліўных, рыбалоўцаў і турыстаў. Дарчы, на мой погляд, тут можа быць бо стварыць такую зону адпачынення, што не трэба было б шукаць сэрвісу за мяжой і плаціць за яго вялікі сумы. Тут усё сваё, роднае. Толькі трэба гэта навучыцца беражліва выкарыстоўваць. Падыходзіць да вады і бачыш, як плаваюць малькі. У такіх моманты сэрца радуецца. Значыць, жыццё існуе, і яно не спыняецца нягледзячы на іх.

Бермудскі трохкутнік у Крупскім раёне шукала Наталля БЕЛЬЧАНКА, фота аўтара.

Яскравы вобраз «Босага сонца» няхай жонкі разумее па-свойму

— Ці спыніліся вы на нейкім адзіным тлумачэнні назвы ваша-га гурта?

Алесь: — «Босае сонца» няхай жонкі разумее па-свойму. Гэта такі яскравы вобраз. Яго можна тлумачыць шмат як. І кожны над чым падумаць людзям у гэтым кірунку, дык класна, няхай падумаюць. Ёсць такая ідэя — скараціць назву да абрэвіятуры БС. Гэта ўжо ўважліва ў зварот паміж

спрабаваным (*смяецца*).

— Летаць вы вызначылі свой стыль як народны джаз-рок. Ці застаўся ён такім зараз?

Алесь: — Народнага джаз-року не атрымалася. Да таго ж гэта мы ў пэўнай ступені жартавалі з такім азначэннем.

«Пашчоўкалі» задачкі

4 залатая медалі заваявалі ў асабістым заліку студэнты Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта на XVII Міжнароднай студэнцкай матэматычнай алімпіядзе, што прайшла ў Балгарыі.

Усяго ў алімпіядзе ўзялі ўдзел каля 400 студэнтаў, якія прадставілі каманды больш як 70 універсітэтаў з больш чым 30 краін свету: у тым ліку з Расіі, ЗША, Бразіліі, Ірана, краін Заходняй і Усходняй Еўропы. Каманда БДУ ў складзе пяці студэнтаў была адзінай ад нашай краіны, прадстаўленай на гэтых прэстыжных спарбніцтвах. На працягу двух дзён студэнтам трэба было рашыць 12 задач (кожны дзень — па 6 задач, на якія адводзіліся 5 гадзін). Рабочай мовай алімпіяды была англійская.

За 10 гадоў удзелу ў самых прэстыжных сусветных студэнцкіх спарбніцтвах студэнты-матэматыкі БДУ ў асабістым першынстве заваявалі ў агульнай колькасці 36 залатых, 22 сярэбраныя і 5 бронзавыя медалы. У дwoічы (у 2003 і 2005 гадах) каманда БДУ займала на алімпіядзе першае месца ў агульнакамандным заліку.

Сёлета залатая медалі ў скарбонку матэматычнай школы БДУ паклалі студэнты трэцяга курса Міхаіл Глушчанка і Дзяніс Пірштук, студэнт другога курса Арцём Говараў і пяцікурснік Руслан Максімаў.

Надзея НІКАЛАЕВА.

«Пашчоўкалі» задачкі

4 залатая медалі заваявалі ў асабістым заліку студэнты Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта на XVII Міжнароднай студэнцкай матэматычнай алімпіядзе, што прайшла ў Балгарыі.

Усяго ў алімпіядзе ўзялі ўдзел каля 400 студэнтаў, якія прадставілі каманды больш як 70 універсітэтаў з больш чым 30 краін свету: у тым ліку з Расіі, ЗША, Бразіліі, Ірана, краін Заходняй і Усходняй Еўропы. Каманда БДУ ў складзе пяці студэнтаў была адзінай ад нашай краіны, прадстаўленай на гэтых прэстыжных спарбніцтвах. На працягу двух дзён студэнтам трэба было рашыць 12 задач (кожны дзень — па 6 задач, на якія адводзіліся 5 гадзін). Рабочай мовай алімпіяды была англійская.

За 10 гадоў удзелу ў самых прэстыжных сусветных студэнцкіх спарбніцтвах студэнты-матэматыкі БДУ ў асабістым першынстве заваявалі ў агульнай колькасці 36 залатых, 22 сярэбраныя і 5 бронзавыя медалы. У дwoічы (у 2003 і 2005 гадах) каманда БДУ займала на алімпіядзе першае месца ў агульнакамандным заліку.

Сёлета залатая медалі ў скарбонку матэматычнай школы БДУ паклалі студэнты трэцяга курса Міхаіл Глушчанка і Дзяніс Пірштук, студэнт другога курса Арцём Говараў і пяцікурснік Руслан Максімаў.

«Пашчоўкалі» задачкі

4 залатая медалі заваявалі ў асабістым заліку студэнты Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта на XVII Міжнароднай студэнцкай матэматычнай алімпіядзе, што прайшла ў Балгарыі.

Усяго ў алімпіядзе ўзялі ўдзел каля 400 студэнтаў, якія прадставілі каманды больш як 70 універсітэтаў з больш чым 30 краін свету: у тым ліку з Расіі, ЗША, Бразіліі, Ірана, краін Заходняй і Усходняй Еўропы. Каманда БДУ ў складзе пяці студэнтаў была адзінай ад нашай краіны, прадстаўленай на гэтых прэстыжных спарбніцтвах. На працягу двух дзён студэнтам трэба было рашыць 12 задач (кожны дзень — па 6 задач, на якія адводзіліся 5 гадзін). Рабочай мовай алімпіяды была англійская.

За 10 гадоў удзелу ў самых прэстыжных сусветных студэнцкіх спарбніцтвах студэнты-матэматыкі БДУ ў асабістым першынстве заваявалі ў агульнай колькасці 36 залатых, 22 сярэбраныя і 5 бронзавыя медалы. У дwoічы (у 2003 і 2005 гадах) каманда БДУ займала на алімпіядзе першае месца ў агульнакамандным заліку.

Сёлета залатая медалі ў скарбонку матэматычнай школы БДУ паклалі студэнты трэцяга курса Міхаіл Глушчанка і Дзяніс Пірштук, студэнт другога курса Арцём Говараў і пяцікурснік Руслан Максімаў.

«Пашчоўкалі» задачкі

4 залатая медалі заваявалі ў асабістым заліку студэнты Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта на XVII Міжнароднай студэнцкай матэматычнай алімпіядзе, што прайшла ў Балгарыі.

Усяго ў алімпіядзе ўзялі ўдзел каля 400 студэнтаў, якія прадставілі каманды больш як 70 універсітэтаў з больш чым 30 краін свету: у тым ліку з Расіі, ЗША, Бразіліі, Ірана, краін Заходняй і Усходняй Еўропы. Каманда БДУ ў складзе пяці студэнтаў была адзінай ад нашай краіны, прадстаўленай на гэтых прэстыжных спарбніцтвах. На працягу двух дзён студэнтам трэба было рашыць 12 задач (кожны дзень — па 6 задач, на якія адводзіліся 5 гадзін). Рабочай мовай алімпіяды была англійская.

За 10 гадоў удзелу ў самых прэстыжных сусветных студэнцкіх спарбніцтвах студэнты-матэматыкі БДУ ў асабістым першынстве заваявалі ў агульнай колькасці 36 залатых, 22 сярэбраныя і 5 бронзавыя медалы. У дwoічы (у 2003 і 2005 гадах) каманда БДУ займала на алімпіядзе першае месца ў агульнакамандным заліку.

Сёлета залатая медалі ў скарбонку матэматычнай школы БДУ паклалі студэнты трэцяга курса Міхаіл Глушчанка і Дзяніс Пірштук, студэнт другога курса Арцём Говараў і пяцікурснік Руслан Максімаў.

Пірсінг языка — праблема Бутляваная пітная вада — добра або дрэнна?

Пірсінг языка — вельмі папулярны срод падлеткаў. Некаторыя маладыя людзі, каб вылучыцца, пракалоўць язык, устаўляюць туды заштыўны або іншае ўпрыгажэнне. Аднак стоматалагі папярэджваюць, што наўняўсца металічнага прадмета ў роце можа прывесці да траўмаў пярдніх зубоў.

Рэч у тым, што людзі, якія маюць пірсінг, часта «гуляюць» ім — гэта значыць прашрухоўваюць шырык наперад да пярдніх зубоў, дэканраючыся да іх, а затым адводзіць язык назад. Такі пастаянны ціск на заднюю паверхню пярдніх зубоў прыводзіць да іх зрушвання. Менавіта так утвараюцца шчыльныя паміж зубамі або разбураецца эмаль. Таму стоматалагі папярэджваюць: лепш не змяшчаць у рот ніякіх пастаянных прадметаў, каб пэтым не выдаткоўваць грошы на лячэнне і выраўноўванне зубоў.

Аб'ём спяжытай бутляванай вады па ўсім свеце расце. Усё больш і больш людзей аддаюць перавагу не вадзе з-пад крана, а заказваюць спецыяльна ачышчаную.

Гэта лёгка патлумачыць: якасць вады ў вода-праводзе не заўсёды адпавядае стандартам. Аднак навукоўцы папярэджваюць, што спажыванне толькі ачышчанай вады таксама небяспечнае. Такая вада не ўтрымлівае неабходных арганізму мінеральных рэчываў, што можа прывесці ў тым ліку і да карысцю.

Улічваючы гэта, медыкі рэкамендуюць перыядычна мяняць ваду, якая выкарыстоўваецца для піцця, а таксама раіцца са сваім стоматалагам пры выбары фірмы-вытворцы. Асабліва гэта правіла датычыцца дзяцей.

Падрыхтавала Вольга ЦЫБУЛЬСКАЯ.

ТЭАТР З ТЭРАПЕЎТЫЧНЫМ ЭФЕКТАМ

Былы піянерскі лагер «Гарыні» ажыў: тут цэлы тыдзень жылі, вучыліся, працавалі, праходзілі курс спецыяльнай рэабілітацыі маладыя інваліды.

«Тэатр пад адкрытым небам» — так змяну ў летніку назвалі арганізатары (цэнтр падтрымкі маладых інвалідаў) — сабраўся ў «Гарыні» другі раз. Мінутым летам тут таксама адпачывалі маладыя людзі з абмежаванымі магчымасцямі.

На гэты раз з акцёрамі, якія ўжо былі на сцэне і якія яшчэ ніколі не выступалі перад гледачамі, працавалі пяць рэжысёраў, што прыехалі з Санкт-Пецярбурга, Брэста, Кобрына. Некаторыя з іх прыехалі ўпершыню, некаторыя — другі раз. У адных былі вопытныя работы з «асаблівымі» людзьмі, а іншыя толькі паспрабавалі сябе ў гэтым. Але іх аднаго адно: жаданне працаваць і дапамагаць.

Кожны дзень незвычайнай змены прыносіў свае прыемныя сюрпрызы, дарыў запамінальныя гадзіны. Рэпетыцыі чаргаваліся з выступленнямі. Кожны рэжысёр са сваёй групай стаяў якую-небудзь пастановку, а пасля паказваў яе гледачам, якімі становіліся акцёры з іншай трупы.

Адзін з вечаў быў прысвечаны прагляду спектакляў, якія былі паказаны на фестывалі «Палеская сцяжына». Акцёры змаглі на вялікім экране паглядзець на сябе збоку, пабачыць і пачуць рэкамендацыі спартыкаваных рэжысёраў. Надоўга запамінацца пастановка пры свечках, якую паставілі вечарам.

Тэатральнай работай у лагеры

Кіравала рэжысёр з Брэста, куратар фестывалю «Непратаваны шлях» Таццяна ЗАРЭМБА. Для заняткаў прыехалі інваліды-акцёры з Пінска, Брэста, Кобрына і Столінскага раёна.

Наведвалі акцёраў у «Гарыні» і цяжкія падлеткі. Навальнік аддзела па справах моладзі Таццяна Лабадзінская і намеснік старэйшай камісіі па справах іпаўнагарадовых Наталія Леанеава прывезлі ў летнік некалькі падлеткаў, якія стаяць на ўліку ў інспекцыі.

Інвалідам цэлы тыдзень дапамагалі валанцёры. Яны прыбіралі, гатавалі ежу, дапамагалі прынесці падліцы і пад'ехаць маладым людзям з абмежаванымі магчымасцямі. Гэта дазваляе заставацца ўдзяльнымі і дапамагаць маладым людзям з абмежаванымі магчымасцямі. Гасцей чакавалі вясчары пад адкрытым небам. Шкада, што гледачоў не так і многа, што, спадзяючыся, ТОЛКІ ПАКУЛЬ «Тэатр пад адкрытым небам» не набыў сваёй папулярнасці. На гэты раз уваходным білетам на канцэрт было вельмівае слова. Некаторыя прыйшлі і са сваімі саадкімі падарункамі — хоць невялікімі падарункамі тым, хто дапамог ім адлучыць спалучэнне тэатра і прыроды.

— Такія сустрэчы, на мой погляд, вельмі патрэбныя як рэжысёрам, так і дзецям, — кажа Таццяна Зарэмба. Нашы артысты раскрываюцца, становяцца больш кантактнымі і смелымі. Яны набіраюць вопыту. Калі мы запрашаем гледачоў паглядзець пастановку, то патрэбна засвоіць элементарныя навыкі мастацтва.

— Ці праходзіць у Беларусі аналагічныя сустрэчы?

— Нешта падобнае праходзіць

Галоўны рэдактар Уладзімір ПАРКЕВІЧ. Адаказны за выпуск — намеснік галоўнага рэдактара Анатоль СЛАНЕУСЬКІ. Адрас рэдакцыі: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10А. Кантактны тэлефон: 292-44-12. e-mail: posts@tut.by; info@zvuzada.minsk.by. Газета адракуаваўся ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Вывадацтва «Беларускі Дом друку». ЛД № 02330/0494179 ад 03.04.2009. 220013, г. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Тыраж 33.310. Нумар падпісаны ў 19.30.

Паход у цырульню — спосаб рашэння ўсіх праблем...

Слова «волас» — адно з самых старых, яно паходзіць са старажытнага індаеўрапейскага кораня і з'яўляецца агульным для ўсіх славянскіх моў. Валасам ва ўсе часы надавалася асаблівае значэнне. У міфах і легендах розных народаў локаны сімвалізавалі жыццёвую сілу (узгадаем біблейскі Самсона і Далану). Распушчаныя валасы звычайна сімвалізавалі свабоду і нават распушчана, а сабраныя ў акуратную прычоску — пэўную ступень абмежаванасці, абцяжаранасці абавязаннямі (шлюбнымі ці службовымі).

У старажытнасці лічылася, што той, хто прычысвае чалавека, аказвае на яго ўплыву, атрымлівае ўладу над ім. Менавіта таму дзядей у сем'ях нашых продкаў-славян расчысвалі толькі бацькі. З гэтым павер'ем перакуаюцца

што адбываецца з чалавекам (гэты асабліваасці валасоў выкарыстоўваюцца ў розных галінах, напрыклад, у крыміналістыцы).

Што тычыцца міфаў, тлумачэнне яшчэ больш простае: валасы растуць НА галаве, і на ўзроўні

Змяненне звычлага стылю ўкладкі валасоў, стрыжкі, які правільна, адлюстроўвае нейкія ўнутраныя перамены. У гэтым сэнсе стрыжка — асабліва калі мы развітваемся з доўгімі валасамі — сімвалізуе развітанне з мінулым. А калі чалавек наадварот — цалкам адмаўляецца ад стрыжкі, каб адраціцца доўгія пасмы, гэта сведчыць пра яго га-тоўнасць несці ўвесь цяжар перажытага, а значыць — пра немалую энергетыку.

У сучаснай еўрапейскай культуры жанчыны не толькі стрыгуць валасы, але і смела мяняюць іх колер. Пры гэтым трэба мець на ўвазе, што розныя колеры шывалюры даюць навакольным рознае ўяўленне ад яе гаспадыні.

Многія джэнтльмены аддаюць перавагу бландзінкам, бо пад-свядома светлыя валасы аса-сцяжына са светам у галаве, са светлым, чыстымі думкамі, з ад-сутнасцю схаваных злосных на-мераў. Бландзінікі неасонасавана ўспрымаюцца як істоты добрыя, мілыя. Нездарма ў казках менавіта героі са светлымі валасамі атрымлівалі перамогу над злымі ворагамі.

Чорны колер — колер тайны, загадкі і сэксуальнасці. Менавіта такія якасці людзі схільныя пры-пісваць брутнеткам.

Рудыя валасы здаўна лічыліся прыкметай свавольнага харак-тара, вялікай энергетыкі і асаблі-вай сілы духу. Калі вы выспелі для пераменаў — гэты колер для

вас. Жанчына з каштанавымі валасамі ўспрымаецца проста як разумная (і не трэба думаць, што мужчыны лічаць такіх жан-чын непрывабнымі).

Паход у цырульню лепш пла-наваць па месяцавым фазам. Ва-ласы, пастрыжаныя на маладыя, будучы расці хутка. А калі зрабіць стрыжку на Месяцы, які ўбывае, яны наадварот расці будучы павольна, паменшыцца выпадзен-не валасоў.

Калі Месяц у Аване, стрыг-чы валасы не варта — прычоска можа аказвацца карачэй за пажа-данае даўжынню, магчымы няроў-насці, мікратраўмы. Адзінае, што ў гэты перыяд можа быць уда-льным — гэта фарбаванне валасоў без наваў (руды, медны).

Калі Месяц у Цяльцы — гэта ідэальны час для догляду ва-ласоў. Дома ці ў салоне вы атры-маеце поўную аддачу ад масак і бальзамаў для валасоў. Пасля любых лячэбных працэдур ва-ласы надоўга захавваюць здаровы выгляд.

Месяц у Блізнятах спрыяль-ны для кароткіх, «летуценных» прычосак.

Калі Месяц у Раку — у цы-рульню лепш ісці толькі тады, калі на гэта ёсць адпаведныя на-строў, хутчэй, для падтрымання здаровага камфорту, чым для знешняй прыгажосці.

Месяц у Льве наадварот спрыяе стварэнню яркіх, шыкоў-ных прычосак на публіку. Калі вы

не ў лепшай форме і не настроены «сябе паказаць», то, напэўна, варта адкасіць візіт да цырульніка на іншы дзень.

Калі Месяц знаходзіцца ў Дзе-ве — у вас павышаюцца шанцы на вытанчана акуратную пры-чоску, стрыжка будзе добра тра-маць форму.

Месяц у Шалях — гарманічны час для спакойных і мяккіх прычосак, якім уласцівы стыль і шарм.

Пры Месяцы ў Скарпіёне з прычоскай лепш не эксперымен-таваць, разумным будзе ўвогуле адкасіць ўсе працэдурі з вала-самі, бо вельмі верагодна, што вы можаце застацца незадаво-ленымі сваёй прычоскай, нават калі ўсе навакольныя будучы ёй захапляцца.

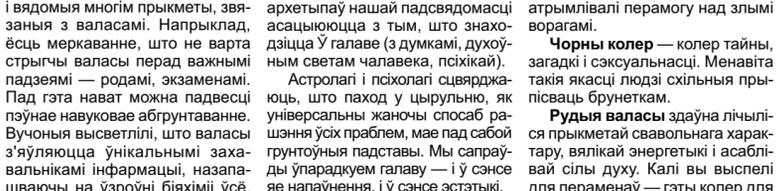
Месяц у Стральцы — больш-менш нейтральны час, спрыяль-ны для афарбоўкі валасоў.

Калі Месяц у Казяроў — лепш абмежавацца лёгкім падраўлен-нем таго, што маеце, габальныя змены ў знешнім выглядзе наўрад ці даставяць радасць.

А вось Месяц у Вадалеі — цу-доўны час для эксперыментуў з валасамі, калі так і цягне на аван-гардную стрыжку і рознакаляро-вую каларыраванні.

Месяц у Рыбах — станюча ўплывае на стан валасоў, гэты перыяд добра падыходзіць для догляду доўгіх валасоў. А раз-лічваць на акуратнасць кароткіх стрыжак не варта.

Падрыхтавала Інга МІНДАЛЁВА.

Крыж на Здароўе

Выпуск № 41 (210)

КОЛЬКАСЦЬ АХВЯРАЎ «ХВАРОБЫ КУПАЛЬШЧЫКАЎ» УЗРАСЛА Ё НАРАЧАНСКОЙ ЗОНЕ ЁТРАЯ!

Распараджэнне «Аб наведванні парадку на замцаваных пляжных тэрыторыях і абавязковым выкананні супрацьцэркарыйных мерапрыемстваў на возеры Нарач і іншых вадаёмах краіны» падпісала Галоўны дзяржаўны санітарны ўрач Рэспублікі Беларусь Валіяціна КАЧАН.

Як вынікае з дакумента, у сёлётным ліпені ў сувязі з экстрэмальнай спякотай колькасць пацярпелых ад хваробатворнага цэркарыйскага сярод адпачывальнікаў толькі ў Нарачанскай курортнай зоне ўзрасла ў 3,4 разы ў параўнанні з аналагічным леташнім перыядам (з 91 да 307 чалавек). Праверка, праведзеная групай навукоўцаў з Нацыянальнай акадэміі навук, устанавіла, што прычынай росту цэркарыйных дэрмацитаў сталі сістэматычныя парушэнні дзейнага комплексу мерапрыемстваў па зніжэнні рызыкі распаўсюджвання цэркарыйскага на возеры Нарач. У прыватнасці, не ў усіх пляжах і прылеглых да іх тэрыторый якасна ўраўнаважана паўсюдна сустракалася заросцям або забруджванню смеццем мелкаводныя ўчасткі, не ў поўным аб'ёме выконваліся рэкамендацыі па зніжэнні колькасці асноўных носьбітаў шыстаматоідных гелмінтаў — вадуплаўных птушак (шляхам іх адтрыманні адпачывальнікаў).

Канстатавалася таксама і зніжэнне патрабавальнасці з боку санітарна-эпідэміялагічнай службы да падрыхтоўкі пляжаў і іх эксплуатацыі падчас курортнага сезона.

Ацаніўшы становішча, Галоўны дзяржаўны санітарны ўрач краіны паставіла перад сваімі калегамі

шэраг задач. Па-першае, патрабаваць ад суб'ектаў гаспадарання наведзі да 1 верасня парадка на замцаваных за імі пляжных тэрыторыях, а таксама на тэрыторыях падведмасных санаторна-курортных устаноў. Па-другое, сумесна са спецыялістамі органаў Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя да 23 жніўня правесці інструктаж на прадмет выканання патрабаванняў Інструкцыі Міністэрства аховы здароўя па эпідэміялагічным наглядае за цэркарыйнымі дэрмацитаў, у прыватнасці, пракантраляваць, у якім стане знаходзяцца пляжныя тэрыторыі і прылеглая да іх акваторыя, ці вышываецца на мелкаводдзі расліннасць па меры яе адрастання, ці прыбіраюцца з мелкаводдзя малюскі і бытавое смецце, ці выконваецца забарона на кармленне вадуплаўных птушак у месцах масавага купання людзей, ці інфармуецца адпачывальнікі аб мерах прасфілактыкі цэркарыйных дэрмацитаў. Пры выяўленні ў людзей, які адпачываюць на вадаёме, выпадку цэркарыйных дэрмацитаў пляжы павінны быць абсталюваныя душавымі ўстаноўкамі, мець пантонныя масткі і платформы, а таксама стэнды ці плакаты аб забароне на кармленне вадуплаўных птушак і інфармацыйнымі матэрыяламі пра цэркарыйныя дэрмацитаў. На падставе атрыманай інфармацыі ў Санітарныя нормы, правілы і гігіенічныя нарматывы могуць быць унесеныя дапаўненні ў плане пашырэння патрабаванняў, што прад'яўляюцца да пляжных зонаў.

Надзея НИКАЛАЕВА.

Бар'ер для распаўсюджвання ветраной воспы

У мінскім гарадскім цэнтры вакцынапрафілактыкі пачалі рабіць прышчэпкі супраць ветраной воспы дзецям і дарослым, якія ўваходзяць у групы рызыкі. Для іх абароны была закуплена вакцына «Варыль-рыкс» бельгійскай вытворчасці. З пачатку жніўня бясплатна прышчэпкі з выкарыстаннем гэтай вакцыны пачалі рабіць па накіраваных дзіцячых і дарослых паліклінік дзецям з анкагематалагічнымі захворваннямі і жанчынам дзятароднага ўзросту, якія плануюць цяжарнасць, пры гэтым яны маюць высокую рызыку інфіцыравання, напрыклад, працуючы ў дзіцячых дашкольных установах, а ў іх медыцынскай дакументацыі адсутнічаюць звесткі аб пераносным захворванні на вятранку.

Наглядачы на тое, што сучасныя вакцыны для прафілактыкі ветраной воспы адносяцца да «жывых» вакцын, іх выкарыстанне не супрацьпаказана дзецям з рознымі імунадэфіцытамі, у тым ліку з анкалічнай паталогіяй. У замежных краінах назалашана багатая практыка, якая пацвярджае эфектыўнасць і бяспеку (мінімальную рызыку ўзнікнення поствакцынальных рэакцый і ускладненняў) правядзення прышчэпак супраць ветраной воспы.

праць ветраной воспы такім пацыентам. Для фарміравання працяглай аховы на 20 гадоў і болей (а па некаторых звестках — пацямі) дзецям ва ўзросце да 13 гадоў дастаткова адной прышчэпкі, а дзецям 13 гадоў і старэйшым, а таксама дарослым, неабходна дзве прышчэпкі з інтэрвалам у 6—10 тыдню.

А на базе 2-й гарадской дзіцячай клінічнай бальніцы распрацавана вакцынацыя супраць ветраной воспы дзяцей з хранічай ныркавай недастатковасцю. Адначасова сфарміраваны запас вакцыны для абароны ад вятранкі дзяцей, якія знаходзяцца на стаячым выхаванні, былі ў кантакце з хворымі на ветраную воспу. У Мінску штогод рэгіструецца ад 12 да 18 тысяч выпадкаў ветраной воспы: па 2 новыя выпадкі — кожную гадзіну, кожны дзень — да 5 цяжкіх выпадкаў. Да 2013 года медыкі плануюць знізіць узровень захваральнасці на ветраную воспу сярод насельніцтва беларускай сталіцы на 20 працэнтаў. У далейшым у Мінску плануецца пашырыць пералік кантынгентаў, якім будзе рабіцца прышчэпка супраць ветраной воспы.

Надзея НИКАЛАЕВА.

ДАПАМОГА ЧЫРВОНАГА КРЫЖА АХВЯРАМ СТЫХІЙНЫХ БЕДСТВАЎ

Прэзідыум Беларускага таварыства Чырвонага Крыжа прыняў рашэнне аб выдзяленні дзвюх тысяч долараў для аказання дапамогі грамадзянам Расіі, якія пацярпелі ад моцных лясных пажараў, і дзвюх тысяч долараў — жыхарам Пакістана, якія пацярпелі ад катастрафічнай паводкі. Некалькі дзён таму расійскі Чырвоны Крыж афіцыйна звярнуўся да беларускага нацыянальнага таварыства з просьбай аб аказанні расійскім грамадзянам фінансавай падтрымкі.

Міжнародная Федэрацыя Таварыстваў Чырвонага Крыжа і Чырвонага Паўмесяца, у сваю чаргу, выдзеліла з фонду неадкладнай дапамогі пры бедствах тры тысячы 700 расійскім сям'ям. Пакістанскаму Чырвонаму Паўмесяцу было выдзелена каля 240 тысяч долараў, а таксама былі аб'юрыены надзвычайныя заклікі да сусветнай супольнасці па зборы 16 млн 333 тысяч долараў для 25 тысяч пакістанскіх сям'яў.

Надзея НИКАЛАЕВА.

Сальманела стымулюе імуннае знішчэнне клетак раку

Бактэрыі сальманелі здольныя выклікаць рэакцыю імуннай сістэмы чалавека, якая прыводзіць да знішчэння ракавых клетак. Пра гэта паведамляюць інфармагенцыты са спасылкай на заключэнне групы амерыканскіх і італьянскіх вучоных.

Даследчыкі разлічваюць з часам распрацаваць тэрапеўтычныя вакцыны, якія дазваляць стымуляваць імунітэт і шукаць накіроўваць яго на барацьбу з ракавымі захворваннямі. «Мы правялі эксперыменты спачатку на мышах, пасля на ракавых клетках, а таксама на імунных клетках, узятых у пацыентаў-людзей, і высветлілі, што бактэрыі сальманелі аказваюць адмоўнае ўплыў», — расказала Марыя Рэшнічы з Еўрапейскага інстытута анкалогіі ў Мілане. У якасці ўзору яе калегі выбралі ад сальманелі, які не здольны выклікаць сальманелёз. Такія бактэрыі «мецідзі» пухлінныя клеткі, дапамагаючы імуннай сістэме чалавека распазнаваць іх і знішчаць.

Згодна з публікацыяй вучоных, на ранняй стадыі фарміравання пухлінны імунныя клеткі свачасова распаўсюджваюцца з патагенамі. Асноўную роллю выконвае бялок канексін-43 (Cx43), які ўтварае шчыльныя міжклетачныя кантакты паміж рознымі відамі нервовай тканкі. Гэтыя кантакты дазваляюць ажыццяўляць перадачу міжклетачных сігналаў, якія рэгулююць розныя ўласцівасці клетак. Бялі пухлінных клетак праходзяць праз гэтыя кантакты і сутыкаюцца з імуннымі клеткамі, выклікаючы ў іх рэакцыю ў адказ, накіраваную на барацьбу з патагенамі.

Не бойцеся здацца смешным

Вас бянтэжыць знаходжанне ў малазнамай кампаніі, адказ ля дошкі, здача экзамену, выступленне перад аўдыторыяй або проста абед у рэстаране? Калі гэта вае васушыць, вы — не адзіночкі! Сяргод вялікай разнастайнасці назоўных страху сацыяфобія, бадай, самы распаўсюджаны. Ён суправаджаецца ўпартай нічым не матываванай боязню выканання якіх-небудзь дзеянняў у грамадскіх месцах.

Сацыяфобія (ад лац. «сацыя» — грамадства, «фобія» — страх) — гэта страх перад стасункамі. Спецыялісты сцвярджаюць: часцей за ўсё такая паталогія сустракаецца ў адзіночкі і маламаёмных людзей. Мужчыны і жанчыны, якія пакутуюць ад сацыяфобіі, адрозніваюцца адно ад аднаго не столькі праявамі хваробы, колькі выбарам розных стратэгіяў пазбягання палохаючых сітуацый. Калі прадстаўніц моцнага полу ў якасці «лякарства» часцей выкарыстоўваюць алкаголь, то жанчыны лічаць за лепшае пры першай жа магчымасці падацца ў хатня гаспадыня, у выніку чаго маюць меншы шанец усё-такі трапіць у поле зору спецыялістаў.

Людзі, схільныя да сацыяфобіі, хваляюцца з-за рэакцыі навакольных, бяжуча выглядзе смешным, страціць аўтарытэт або давер. Пакутнікі усвядомлена стараюцца пазбягаць палохаючых сітуацый, пачынаюць адасабляцца і, у выніку, зведваюць цяжкасці ў стасунках нават з асобнымі людзьмі. Пры гэтым яны разумеюць неабгрунтаванасць і ірацыянальнасць сваіх апасенняў, але ніяк не могуць спыніцца з дрыжэннем рук, пачырваненнем, павышэннем патааддзяленням, здраўдлівым буркатаннем у жываце або іншымі праявамі нервоўнасці.

Некаторыя людзі з сацыяльнай фобіяй, наадварт, паводзяць сябе ў кампаніях праз-

«РАСЦІ, МАЛЫ!»

Каля двухсот маленькіх жыхароў Мінска хутка пачнуць наведваць сучасны дзіцячы садок № 25 «Расці, малы!» у новым сталічным мікрараёне Сухарава-5. Хлопчыкаў і дзяўчатак тут чакаюць сучасныя комплексы для адукацыі і гульні, басейн, мультымедыяны праектар, камп'ютарны клас. Хутка ў садку чакаюць спартыўнае абсталяванне для трэнажорна-спартыўнай залы, аналагаў якога няма ў краіне.

Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

У брытанкі выявілі алергію на грошы

У жыхаркі Вялікабрытаніі 33-гадовай Івон Сайман выявілі алергію на грошы, піша The Daily Star. Жанчына не можа трымаць у руках ні манеты, ні банкноты — ад дакранання да наляўнасці на яе скуры выступае высыпка.

Па словах Сайман, яна пакутуе ад гэтага незвычайнага віду алергіі ўжо працяглы час. Аднак тэст на алерген яна прайшла зусім нядаўна. Урач, які абследаваў жанчыну, устанавіў, што ў яе алергія на метал, з якога чаканяць манеты, а таксама на фарбавальнікі, якія выкарыстоўваюцца для друкавання банкнот. Акрамя таго, было ўстаноўлена, што алергія Сайман на грошы не паддаецца лячэнню.

Інфарм-укол чаму мужчыны хутка губляюць сілы?

Жанчыны біялагічна больш трывалыя і больш схільныя звартацца да ўрачоў. Мужчыны ж, нават калі захварэлі, не ўмеюць прыняць дапамогу.

Прычыну такога становішча можна адшукаць у стэрэатыпах: моцны пол звычайна павінен быць моцным, браць на сябе любы стрэс. Насамрэч мужчыны проста дрэнна усведамляюць, што сіла ў тым, каб вылучыць, у чым менавіта твая праблема, а ў чым — іншага чалавека. Моці у тым, каб раз-меркаваць свае сілы, усвядоміць, што жыццё вызначаецца не толькі розумам, але і пачуццямі, умемнем адрагаватаваць, папараць аб дапамозе і прыняць яе. Калі мужчына не чулівы да сябе, ён будзе жыць і працаваць на прыродным рэсурсе, пакуль яму хочаць сілаў, закладзеных прыродай.

Святлана БАРЫСЕНКА.

У БЕЛАРУСІ ПЕРАГЛЯДАЮЦА ТЭРМІНЫ ВЫДАЧЫ БАЛЬНІЧНЫХ ЛІСТОЎ

Пра гэта паведаміў учора на прэс-канферэнцыі дырэктар РНПЦ медыцынскай экспертызы і рэабілітацыі прафесар Васіль СМЫЧАК, перадае карэспандэнт БЕЛТА.

«Міністэрствам аховы здароўя пастаўлена задача выправіць і перапрацаць інструкцыі па інваліднасці, а таксама інструкцыі па выдачы лістка часовай непрацаздольнасці (бальнічнага)», — расказаў дырэктар РНПЦ. Гэтыя меры накіраваныя на тое, каб «чалавека, калі ён хворе, менш ганяць у паліклініку».

Плануецца, што ў выпадку захворвання на ВРЗ або грып, напрыклад, выдаваць бальнічны не на 3 дні, а на 5—6 і гэтак далей. Акрамя таго, будуць мяняць тэрміны выдачы лістоў непрацаздольнасці,

напрыклад, у цяжкіх хворых пасля інсульту. «Калі мы бачым, што ў цяжкага хворага няма паліпшэння, будзе шырэй практыкавацца выдача бальнічнага на 5—6 месяцаў», — адзначыў Васіль Смычак.

Закранаючы пытанне аб пераглядзе інструкцыі па інваліднасці, дырэктар РНПЦ паведаміў, што пільная ўвага будзе надавацца вызначэнню бестэрміновай інваліднасці. У прыватнасці, калі 3 гады няма паліпшэнняў, то інваліднасць будзе прысвойвацца бестэрмінова.

Чакаецца, што новыя інструкцыі будуць прынятыя ўжо сёлета. Васіль Смычак яшчэ раз падкрэсліў, што гэтыя меры накіраваныя на тое, каб палегчыць «хаджэнне па пакутах» пацыентаў.

Лечымся або калечымся?

Па ацэнках Сусветнай арганізацыі аховы здароўя, больш за палову ўсіх лекаў прызначаюцца, адлюскоўваюцца ці прадаюцца ненадлежальным чынам, а кожны другі пацыент прымае іх няправільна. Самымі распаўсюджанымі праблемамі, на думку экспертаў СААЗ, з'яўляюцца поліпрагназіз (спажыванне адначасова вялікай колькасці лекавых сродкаў), захапленне антыбіётыкамі, незахаванне схемы прыёму лекаў і праблема самалячэння.

Як паведамляецца ў інфармацыйным бюлетэні СААЗ, у многіх краінах тыя ж антыбіётыкі свабодна прадаюцца без рэцэпта, што падштурхоўвае хворых да самалячэння. Прамернае ж захапленне антыбіётыкамі, у сваю чаргу, прыводзіць да таго, што ўсё большая колькасць лекаў становіцца неэфектыўнымі пры лячэнні інфекцыйных захворванняў. Устойлівасць мікраарганізмаў да антыбіётыкаў становіцца прычынай зацэпжона працяжанага хваробаў, падаўжае тэрміны лячэння пацыентаў у стацыянарах і можа справакаваць нават смяротны зыход. Выдаткі, звязаныя з устойлівасцю мікраарганізмаў да антыбіётыкаў, складаюць у ЗША 4-5 мільярд даўлараў у год, а ў Еўропе яны даходзяць да 9 мільярд даўлараў.

Большасць урачоў, якія прызначаюць хворым лекавыя сродкі, атрымліваюць інфармацыю пра іх гаючым чынам ад фармацэўтычных кампаній, а не з незалежных крыніц, такіх, напрыклад, як клінічныя пратаколы лячэння. У некаторых краінах дазваляецца рэкламаваць нават лекі, якія знаходзяцца ў рэцэптурным водпуску, таму ў гэтым выпадку ўжо пацыенты нярэдка аказваюць ціск на ўрачоў з мэтай прызначэння ім лекаў, без якіх, на іх думку, ім проста не вылезыць. Нельга ськідаць з рахунку таксама і зацікаўленасць аптэчных устаноў у прыбытках ад продажу лекаў, што таксама правамернае прыкмета выкарыстання лекаў, асабліва дарагіх.

Глобальнай праблемай, на думку экспертаў СААЗ, з'яўляецца адсутнасць лекавых сродкаў для дзяцей. У дзіцячых формах выпускаецца зусім невялікая колькасць лекаў. Аднак дзеці — гэта не маленькія дарослыя, і іх арганізм рэагуе на лекі па-іншаму. Таму дзецям патрабуюцца лекі, якія адпавядаюць іх узросту, масе цела і фізіялагічнаму стану. Ідэальнымі для дзяцей, на думку медыкаў, з'яўляюцца лекі ў цвёрдай аральнай форме, якія можна прымаць цэлакам, распуская іх у розных вадкасцях ці распырскваць на харчовыя прадукты, што спрашчае іх выкарыстанне.

Надзея НИКАЛАЕВА.

Баклажаны — супраць атлусцення

Далікатная клятчатка — вось асноўная вартасць баклажана. У арганізме чалавека менавіта клятчатка адыгрывае важную роллю ў выяўленні тахінаў, падтрыманні карыснай мікрафлоры кішчэчніка і змяншэнні ў ім глінасных працэсаў.

Вызначана таксама, што ў баклажанах прысутнічае даволі значная колькасць калію. Апошні, у сваю чаргу, дабратворна ўплывае на сардэчна-сасудзістую сістэму, стымулюе вывядзенне з арганізма мачавой кіслаты і вадкасці. Уплываючы невялікую каларыйнасць, гэту агародніну варта ўключыць у рацыён людзям з лішняй вагой. Аднак памятаць: пераспелы баклажаны не рэкамендуецца ўжываць у ежу, паколькі ў іх утрымліваецца шмат саланіну — рэчыва, якое ў вялікіх канцэнтрацыях ядвітавае.

Начальная цена — 27 313 200 беларускіх рублёў.

На прадаваемае імуществу абрацэнне звыскаанне з счэт неіспоўненага налагавага абавязатства, неўплатаных пеней, прыменненых эканамічных санкцый.

К частку ў аўкцыоне допускуцца граждана Рэспублікі Беларусь, прадставішыя арганізатара аўкцыона наступныя дакументы: заявленне на ўчастак у аўкцыоне; заявленне аб азнакаванні са дакументамі, прадаваемым імуществам, парадкам правядзення аўкцыона; соглашэнне о правах і абавязаностях сторах в процессе подготвоки и проведения аўкцыона (в двух экзэмплярах); заверенную банком копію платэжнага поручення о внесении задатка; а также иные документа в соответствии с порядком проведения аўкцыона.

Задаток в размере 2 000 000 беларускіх рублёў перечисляется на расчётный счёт УП «Мінский го-

Адусюль

МАБІЛЬНІКІ Ў 18 РАЗОЎ БРУДНЕЙШЫЯ ЗА ГРАМАДСКІХ ПРЫБІРАЛЬНІ

Англіійскія даследчыкі выявілі, што на мабільных тэлефонах знаходзіцца ў 18 разоў больш бактэрыў, чым на рукаятках бачкоў грамадскіх прыбіральняў, паведамляюць інфармагенцыты.

Незвычайны эксперымент быў праведзены па ініцыятыве брытанскага часопіса «Which?». Мікробіялагічнаму аналізу падверглі 30 мабільных тэлефонаў; з іх верхні бралі мазок, а пасля падлічвалі ў ім колькасць бактэрыяў. Атрыманыя звесткі параўноўвалі з аналізам прабоў, узятых пры даследаванні такой жа колькасці туалетных рукаяткаў. Высветлілася, што прыблізна чвэрць узораў не адпавядае санітарным нормам: колькасць мікраарганізмаў на мабільных тэлефонах перавышае гігіенічныя стандарты ў 10 разоў, і ў 18 — колькасць мікробаў на рукаятках бачкоў прыбіральняў.

Аднак, як сцвярджаюць спецыялісты, далёка не ўсе выяўленыя мікробы прычыняюць шкоду чалавечаму арганізму. Многія з іх абсалютна бяспечныя. Але ёсць і хваробатворныя бактэрыі, напрыклад сальманела, кішчэчная палачка, залацісты стафілакок. Як адзначыў адзін з экспертаў Керы Стэнэўзі, большасць мабільнікаў не ўтрымлівала патагенных мікраарганізмаў, тым не менш тэлефоны не адпавядалі санітарным нормам.

ЗАМЕНІЦЬ ЦУКРУ ПАВЫШАЮЦЬ РЫЗЫКУ ДАЧАСНЫХ РОДАЎ

Міжнародная група вучоных выявіла, што ўжыванне «дыетычных» прахаладжальных напоў, якія ўтрымліваюць замест цукру штучныя падсладжвальнікі, павышае рызыку дачасных родаў, паведамляе PhysOrg.

Даследчыкі з Даніі, Ісландыі і ЗША прааналізавалі звесткі амаль 60 тысяч цяжарных. Прадметам аналізу стала ўжыванне газаваных і негазаваных напоў, што ўтрымліваюць цукор або падсладжвальнік, у сярэдзіне цяжарнасці (каля 25-га тыдня).

Высветлілася, што ў жанчын, якія штодзень ўжывалі газаваныя або негазаваныя нізкакаларыйныя напоі з падсладжвальнікамі, рызыка дачасных родаў (да 37-га тыдня) значна вышэйшая, чым у астатніх. Пры гэтым рызыка напрумаў залежыць ад колькасці ўжытых напоў і аднолькавая ў жанчын з нармальнай вагой і атлусценнем.

ЦЯЖАРНЫМ АМЕРЫКАНКАМ ДАЗВОЛІЛІ ПІЦЬ ПА КУБКУ КАВЫ Ў ДЗЕНЬ

Спецыялісты дазволілі амерыканкам піць каву падчас цяжарнасці. Паводле рэкамендацый, якія апублікаваныя Амерыканскім каледжам акушэрства і гінекалагаў, умеранае ўжыванне кафэіну не павялічвае рызыку ускладненняў цяжарнасці.

Адны даследчыкі прыйшлі да высновы, што ўжыванне любой колькасці кафэіну на розных этапах цяжарнасці не павышае рызыку выкідкішчу.

Другая група вучоных высветліла, што рызыка выкідкішчу павышаецца ў цяжарных жанчын, якія ўжываюць больш за 200 міліграмаў кафэіну ў дзень. Згодна з вынікамі яшчэ двух іншых даследаванняў, умеранае ўжыванне кавы не павышае рызыку дачасных родаў.

У сувязі з гэтым спецыялісты Амерыканскага каледжа акушэрства і гінекалагаў прызналі бяспечным ужыванне да 200 міліграмаў кафэіну ў дзень пры цяжарнасці. Паводле рэкамендацый экспертаў, такая колькасць кафэіну ўтрымліваецца ў 340-грамовым кубку кавы.

Падрыхтавала Ірына АШМЯНЦАВА.

ІЗВЕЩЕНИЕ о проведении 17 сентября 2010 года ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА ПО ПРОДАЖЕ НЕДВИЖИМОГО ИМУЩЕСТВА

УП «Мінскі горадскі цэнтр нерухомасці» (арганізатар аўкцыона) повторно праводзіць адкрыты аўкцыон па продажэ зямельнага ўчастка с кадастровым номером 623687506101000290 плошчадо 0,1000 га, расположеного по адресу: Мінская обл., Мінскі р-н, Хатэжынскі с/с, д. Птичь, назначение — зямельны ўчасток для строительства и обслуживания жилого дома.

Начальная цена — 27 313 200 беларускіх рублёў.

На прадаваемае імуществу абрацэнне звыскаанне з счэт неіспоўненага налагавага абавязатства, неўплатаных пеней, прыменненых эканамічных санкцый.

К частку ў аўкцыоне допускуцца граждана Рэспублікі Беларусь, прадставішыя арганізатара аўкцыона наступныя дакументы: заявленне на ўчастак у аўкцыоне; заявленне аб азнакаванні са дакументамі, прадаваемым імуществам, парадкам правядзення аўкцыона; соглашэнне о правах и абавязаностях сторах в процессе подготвоки и проведения аўкцыона (в двух экзэмплярах); заверенную банком копію платэжнага поручення о внесении задатка; а также иные документа в соответствии с порядком проведения аўкцыона.

Задаток в размере 2 000 000 беларускіх рублёў перечисляется на расчётный счёт УП «Мінский го-

Телефон для справок: (017) 2274836 — УП «Мінскі горадскі цэнтр нерухомасці» (г. Мінск, ул. К. Маркса, 39).

Шануй сваё!

СВАРОТАЎСКАЯ ТРОХКУТНАЯ ЦАРКВА — ТАКОЙ НЯМА БОЛЬШ НІДЗЕ Ў ЁЎРОПЕ

У фундаментальным творы Анатоля Федарука «Старадаўнія сядзібы Берасцейшчыны» 2004 года выдання Сваротаўскай трохкутнай царквы прысвечана некалькі сказаў. Аўтар з болей гаворыць, што гэты рэдкі помнік знаходзіцца ў поўным заняпадзе і патрабуе тэрміновай кансервацыі. Хоць гэта можа здацца яшчэ калі гаворыць, што руіны царквы не спатрылі кансервацыя. Свята-Троіцкі храм адродзіць у першапачатковым выглядзе.

Свята-Троіцкі храм у Сваротаўскай вёсцы з матушкай Ліліяй.

Згаданай царкве больш за 250 гадоў. Багату гісторыю мае не толькі храм, але і мянтак Свароты, ад якога, на жаль, засталася толькі вялікая дубовая алея. «Двор Свароты з воласцю Сваротаўскай» пазначаны ў метрыках ВКЛ яшчэ з 1498 года. У розны час Свароты валодалі магнаты Юдзіцкі, Тызенгаўсы. На пачатку XIX стагоддзя гаспадарамі Свароты становяцца Незабытоўскія. Апошні гаспадарыні «Двара» мясцовыя жыхары называюць пані Грудзінскую, магчыма, гэта прабіла ў заможны адной з дочак гаспадарыні з Незабытоўскіх.

Яна засталася ў паміж месцаў, якія рупліва дабрачыніцы — не забывала бедных, хворых, так і аглянула народнай асветы — дамагаючыся сельскай школы. Але пасля 1939 года Сваротаўскі маёнтак напалаткала такія ж доля, як і многія суседні. Яго разбурылі, разнеслі па цагляне, па каменчыку. Калі б не малюнк Напалеона Орды, ніхто б цяпер не даведаўся, як выглядаў той маёнтак. Сядзібны дом, узведзены Якубам Незабытоўскім, узвышаўся над астатняй ваколіцай. Як і ў большасці маёнтак таго часу побач былі афіцыйна і гаспадарчы будынак, аранжарыя, з гаспадарчых пабудоваў — ляўоўня, кузня, сталарня, гумно. Аварэль Орды перадае матэрыялы ў асабліва не хоча і не раскошы пабудову, але нейкую асабліва элегантнасць іх архітэктуры.

Нават цяжка паверыць, што такой калі была Сварота. Сёння гэта вёска з беднай асартыментарнай крамай, тут няма ні школы, ні бібліятэкі, а большасць насельніцтва — пенсіянеры. І толькі адна вуліца з так званага прэзідэнцкага дамоў не дае канчаткова запісаць населены пункт у перспектывы.

А ў першай чвэрці XVIII стагоддзя ўладальнікам Свароты стаў Мікалай Аўсяны, выбіты грамадска-палітычны дзеяч Вялікага Княства Літоўскага. Ён меў званне палкоўніка-лейтэнанта, і з 1736 года займаў высокі ўрадавы пост у ВКЛ. Восць гэты Мікалай Аўсяны і пабудавалі ў 1747 годзе храм у ім Святой Троіцы, унікальны па сваёй архітэктуры. Драўляны храм узвялі на месцы старой капліцы. Ён меў форму правільнага трохкутніка. Храм вячалі чатыры купалы з крыжамі — большы ў цэнтры і тры меншыя — па кутках.

Такой формы царквы няма больш нідзе ў Еўропе. Паводле адной з версій, рашэнне зрабіць храм трохкутным прадыхтавана яго назвай — Свята-Троіцкі. Але царква ў гонар Святой Троіцы ў нас колькі хочаш, і ніводзін з іх не складаецца з трох сцен.

Есць яшчэ адна версія: напачатку храм узводзілі як масонскае збудаванне. Тады і да нашых магнатаў даходзіла еўрапейская мода на ўскляя нефармальныя суполкі. Адна з галін такога аб'яднання гуманістычнай накіраванасці знайшла сваё прылічэнне аж на тэрыторыі цяпершняга Баранавіцкага раёна. Гэтая версія патрабуе вывучэння і дакументальнага пацвярджэння. Але ж і яна — аргумент за тое, што гісторыя царквы надзвычай цікавая і варта вывучэння і даследавання.

Дакладна вядома, што доўгі час храм быў уніяткам. А ў 1823 годзе ўжо новыя гаспадары Незабытоўскія на месцы старой драўлянай царквы паўнаўсюду паўтарылі архітэктурнае аблічча папярэдняй. Храм меў па тры акны і адны дзверы ў кожнай сцяне. Вульгі атынкаваныя і арыгінальна дэкараваныя адзіночнымі ўстаўнымі калонамі. Вакол храма пабудавана невысокая агарода таксама з бутавыя камяні і валуноў. Пасля далучэння ўніятаў да праваслаўя храм стаў праваслаўным. А яго прыхаджанамі былі жыхары дзясятка навакольных вёсак.

У вайну храм згарэў. І больш за 60 гадоў сцены-руіны яго зараслі дрэвамі, кустоўмі і пакрысе разбурыліся. Але дзякуючы нястомнай працы святара суседняга Пачапаўскага прыхода Георгія Салупа пачалося адраджэнне храма. Ацец Георгій спачатку аднавіў царкву ў вёсцы Пачапава, цяпер адзін з найпрыгажэйшых храмаў Баранавіцкага раёна. Потым узяўся за пошук фундаменту для Сваротаўскай царквы. Два гады таму наша газета расказвала, што пачата работа па аднаўленні гэтага храма.

Старадаўні будынак тады быў спрэс у рыштываанні. На нейкі час работы нават прыпыніліся з-за недахопу сродкаў. Але галоўны спонсар будоўлі расійскі бізнесмен з беларускімі каранямі Валентын Троска, якога тут успамінаюць з узячнай малітвай, усё ж давеў да канца справы адраджэння. І 19 ліпеня 2009 года архіепіскап Пінскі і Лунінецкі Стэфан асвяціў храм.

На службу ў Свароту быў прызначаны святар — нядаўні выпускнік Мінскай духоўнай семінарыі ацец Антоній Маргун. Са сваёй юнай матушкай Ліліяй з дапамогай прыхаджан, фундатары-землякоў яны пакрысе добраўпарадкоўваюць і абсталяваюць староўны храм. І вось ужо ўсярэдзіне невялікай кампактнай царквы, залітай сонечным святлом, выглядае як цацкачка.

Галоўная праблема гэтага прыхода ў тым, што людзей ходзіць на службы няшмат. Дарчы, па гэтай прычыне нават на пачатку адраджэння было няшмат тых, хто супраць: «Навошта храм, калі за пяць кіламетраў ёсць дзейны, і той паўпусты». Але ж і вожыку зразумела, што ўнікальнаму помніку даўны і архітэктурны лепей быць, чым не быць. Ды і духоўная ўстанова ў нашых псуецючых вёсках хіба лішняя?

Тутэйшыя бабулькі, з кім давялося гаварыць, пра мясцовага святара адгукваюцца з найвялікшай пашанай. А ён, наведваючы перад Вялікаднем туды, што не можа прыйсці нават да спеводзі і прычасця, упэўніўся, што прыхаджан было б болей, ды многія проста фізічна не могуць пераадолець дарогу да царквы. Такія рэаліі жыцця сучаснай вёскі.

Але Антон і Лілія Маргуны, які сапраўдныя маладыя спецыялісты, поўныя рашучасці ўзгадоўваюць сваяго духоўнага ніку ў асобна ўзятым прыходзе. Пакрысе, па кропельцы, лічачы яны, светапогляд вясцоўцаў будзе мяняцца, калі прыкладваць да гэтага пэўныя намаганні. Вядома, цяжка адразу павярнуць людзей да нейкіх духоўных арыенціраў, калі столькі гадоў іх адвучвалі, калі ламалі і рушылі царквы. Але вось адзін мужчына сярэдняга гадоў, які ніколі не толькі ў царкву не наведваўся, але і блізка не падыходзіў, прывёз ваду для асвячэння. Іншым разам аднаўленні гэтага храма.

Старадаўні будынак тады быў спрэс у рыштываанні. На нейкі час работы нават прыпыніліся з-за недахопу сродкаў. Але галоўны спонсар будоўлі расійскі бізнесмен з беларускімі каранямі Валентын Троска, якога тут успамінаюць з узячнай малітвай, усё ж давеў да канца справы адраджэння. І 19 ліпеня 2009 года архіепіскап Пінскі і Лунінецкі Стэфан асвяціў храм.

да займаў высокі ўрадавы пост у ВКЛ. Восць гэты Мікалай Аўсяны і пабудавалі ў 1747 годзе храм у ім Святой Троіцы, унікальны па сваёй архітэктуры. Драўляны храм узвялі на месцы старой капліцы. Ён меў форму правільнага трохкутніка. Храм вячалі чатыры купалы з крыжамі — большы ў цэнтры і тры меншыя — па кутках.

Такой формы царквы няма больш нідзе ў Еўропе. Паводле адной з версій, рашэнне зрабіць храм трохкутным прадыхтавана яго назвай — Свята-Троіцкі. Але царква ў гонар Святой Троіцы ў нас колькі хочаш, і ніводзін з іх не складаецца з трох сцен.

Есць яшчэ адна версія: напачатку храм узводзілі як масонскае збудаванне. Тады і да нашых магнатаў даходзіла еўрапейская мода на ўскляя нефармальныя суполкі. Адна з галін такога аб'яднання гуманістычнай накіраванасці знайшла сваё прылічэнне аж на тэрыторыі цяпершняга Баранавіцкага раёна. Гэтая версія патрабуе вывучэння і дакументальнага пацвярджэння. Але ж і яна — аргумент за тое, што гісторыя царквы надзвычай цікавая і варта вывучэння і даследавання.

Дакладна вядома, што доўгі час храм быў уніяткам. А ў 1823 годзе ўжо новыя гаспадары Незабытоўскія на месцы старой драўлянай царквы паўнаўсюду паўтарылі архітэктурнае аблічча папярэдняй. Храм меў па тры акны і адны дзверы ў кожнай сцяне. Вульгі атынкаваныя і арыгінальна дэкараваныя адзіночнымі ўстаўнымі калонамі. Вакол храма пабудавана невысокая агарода таксама з бутавыя камяні і валуноў. Пасля далучэння ўніятаў да праваслаўя храм стаў праваслаўным. А яго прыхаджанамі былі жыхары дзясятка навакольных вёсак.

У вайну храм згарэў. І больш за 60 гадоў сцены-руіны яго зараслі дрэвамі, кустоўмі і пакрысе разбурыліся. Але дзякуючы нястомнай працы святара суседняга Пачапаўскага прыхода Георгія Салупа пачалося адраджэнне храма. Ацец Георгій спачатку аднавіў царкву ў вёсцы Пачапава, цяпер адзін з найпрыгажэйшых храмаў Баранавіцкага раёна. Потым узяўся за пошук фундаменту для Сваротаўскай царквы. Два гады таму наша газета расказвала, што пачата работа па аднаўленні гэтага храма.

Старадаўні будынак тады быў спрэс у рыштываанні. На нейкі час работы нават прыпыніліся з-за недахопу сродкаў. Але галоўны спонсар будоўлі расійскі бізнесмен з беларускімі каранямі Валентын Троска, якога тут успамінаюць з узячнай малітвай, усё ж давеў да канца справы адраджэння. І 19 ліпеня 2009 года архіепіскап Пінскі і Лунінецкі Стэфан асвяціў храм.

На службу ў Свароту быў прызначаны святар — нядаўні выпускнік Мінскай духоўнай семінарыі ацец Антоній Маргун. Са сваёй юнай матушкай Ліліяй з дапамогай прыхаджан, фундатары-землякоў яны пакрысе добраўпарадкоўваюць і абсталяваюць староўны храм. І вось ужо ўсярэдзіне невялікай кампактнай царквы, залітай сонечным святлом, выглядае як цацкачка.

Галоўная праблема гэтага прыхода ў тым, што людзей ходзіць на службы няшмат. Дарчы, па гэтай прычыне нават на пачатку адраджэння было няшмат тых, хто супраць: «Навошта храм, калі за пяць кіламетраў ёсць дзейны, і той паўпусты». Але ж і вожыку зразумела, што ўнікальнаму помніку даўны і архітэктурны лепей быць, чым не быць. Ды і духоўная ўстанова ў нашых псуецючых вёсках хіба лішняя?

Тутэйшыя бабулькі, з кім давялося гаварыць, пра мясцовага святара адгукваюцца з найвялікшай пашанай. А ён, наведваючы перад Вялікаднем туды, што не можа прыйсці нават да спеводзі і прычасця, упэўніўся, што прыхаджан было б болей, ды многія проста фізічна не могуць пераадолець дарогу да царквы. Такія рэаліі жыцця сучаснай вёскі.

Але Антон і Лілія Маргуны, які сапраўдныя маладыя спецыялісты, поўныя рашучасці ўзгадоўваюць сваяго духоўнага ніку ў асобна ўзятым прыходзе. Пакрысе, па кропельцы, лічачы яны, светапогляд вясцоўцаў будзе мяняцца, калі прыкладваць да гэтага пэўныя намаганні. Вядома, цяжка адразу павярнуць людзей да нейкіх духоўных арыенціраў, калі столькі гадоў іх адвучвалі, калі ламалі і рушылі царквы. Але вось адзін мужчына сярэдняга гадоў, які ніколі не толькі ў царкву не наведваўся, але і блізка не падыходзіў, прывёз ваду для асвячэння. Іншым разам аднаўленні гэтага храма.

Старадаўні будынак тады быў спрэс у рыштываанні. На нейкі час работы нават прыпыніліся з-за недахопу сродкаў. Але галоўны спонсар будоўлі расійскі бізнесмен з беларускімі каранямі Валентын Троска, якога тут успамінаюць з узячнай малітвай, усё ж давеў да канца справы адраджэння. І 19 ліпеня 2009 года архіепіскап Пінскі і Лунінецкі Стэфан асвяціў храм.

На службу ў Свароту быў прызначаны святар — нядаўні выпускнік Мінскай духоўнай семінарыі ацец Антоній Маргун. Са сваёй юнай матушкай Ліліяй з дапамогай прыхаджан, фундатары-землякоў яны пакрысе добраўпарадкоўваюць і абсталяваюць староўны храм. І вось ужо ўсярэдзіне невялікай кампактнай царквы, залітай сонечным святлом, выглядае як цацкачка.

Галоўная праблема гэтага прыхода ў тым, што людзей ходзіць на службы няшмат. Дарчы, па гэтай прычыне нават на пачатку адраджэння было няшмат тых, хто супраць: «Навошта храм, калі за пяць кіламетраў ёсць дзейны, і той паўпусты». Але ж і вожыку зразумела, што ўнікальнаму помніку даўны і архітэктурны лепей быць, чым не быць. Ды і духоўная ўстанова ў нашых псуецючых вёсках хіба лішняя?

Тутэйшыя бабулькі, з кім давялося гаварыць, пра мясцовага святара адгукваюцца з найвялікшай пашанай. А ён, наведваючы перад Вялікаднем туды, што не можа прыйсці нават да спеводзі і прычасця, упэўніўся, што прыхаджан было б болей, ды многія проста фізічна не могуць пераадолець дарогу да царквы. Такія рэаліі жыцця сучаснай вёскі.

Але Антон і Лілія Маргуны, які сапраўдныя маладыя спецыялісты, поўныя рашучасці ўзгадоўваюць сваяго духоўнага ніку ў асобна ўзятым прыходзе. Пакрысе, па кропельцы, лічачы яны, светапогляд вясцоўцаў будзе мяняцца, калі прыкладваць да гэтага пэўныя намаганні. Вядома, цяжка адразу павярнуць людзей да нейкіх духоўных арыенціраў, калі столькі гадоў іх адвучвалі, калі ламалі і рушылі царквы. Але вось адзін мужчына сярэдняга гадоў, які ніколі не толькі ў царкву не наведваўся, але і блізка не падыходзіў, прывёз ваду для асвячэння. Іншым разам аднаўленні гэтага храма.

Старадаўні будынак тады быў спрэс у рыштываанні. На нейкі час работы нават прыпыніліся з-за недахопу сродкаў. Але галоўны спонсар будоўлі расійскі бізнесмен з беларускімі каранямі Валентын Троска, якога тут успамінаюць з узячнай малітвай, усё ж давеў да канца справы адраджэння. І 19 ліпеня 2009 года архіепіскап Пінскі і Лунінецкі Стэфан асвяціў храм.

На службу ў Свароту быў прызначаны святар — нядаўні выпускнік Мінскай духоўнай семінарыі ацец Антоній Маргун. Са сваёй юнай матушкай Ліліяй з дапамогай прыхаджан, фундатары-землякоў яны пакрысе добраўпарадкоўваюць і абсталяваюць староўны храм. І вось ужо ўсярэдзіне невялікай кампактнай царквы, залітай сонечным святлом, выглядае як цацкачка.

Галоўная праблема гэтага прыхода ў тым, што людзей ходзіць на службы няшмат. Дарчы, па гэтай прычыне нават на пачатку адраджэння было няшмат тых, хто супраць: «Навошта храм, калі за пяць кіламетраў ёсць дзейны, і той паўпусты». Але ж і вожыку зразумела, што ўнікальнаму помніку даўны і архітэктурны лепей быць, чым не быць. Ды і духоўная ўстанова ў нашых псуецючых вёсках хіба лішняя?

Тутэйшыя бабулькі, з кім давялося гаварыць, пра мясцовага святара адгукваюцца з найвялікшай пашанай. А ён, наведваючы перад Вялікаднем туды, што не можа прыйсці нават да спеводзі і прычасця, упэўніўся, што прыхаджан было б болей, ды многія проста фізічна не могуць пераадолець дарогу да царквы. Такія рэаліі жыцця сучаснай вёскі.

Але Антон і Лілія Маргуны, які сапраўдныя маладыя спецыялісты, поўныя рашучасці ўзгадоўваюць сваяго духоўнага ніку ў асобна ўзятым прыходзе. Пакрысе, па кропельцы, лічачы яны, светапогляд вясцоўцаў будзе мяняцца, калі прыкладваць да гэтага пэўныя намаганні. Вядома, цяжка адразу павярнуць людзей да нейкіх духоўных арыенціраў, калі столькі гадоў іх адвучвалі, калі ламалі і рушылі царквы. Але вось адзін мужчына сярэдняга гадоў, які ніколі не толькі ў царкву не наведваўся, але і блізка не падыходзіў, прывёз ваду для асвячэння. Іншым разам аднаўленні гэтага храма.

Старадаўні будынак тады быў спрэс у рыштываанні. На нейкі час работы нават прыпыніліся з-за недахопу сродкаў. Але галоўны спонсар будоўлі расійскі бізнесмен з беларускімі каранямі Валентын Троска, якога тут успамінаюць з узячнай малітвай, усё ж давеў да канца справы адраджэння. І 19 ліпеня 2009 года архіепіскап Пінскі і Лунінецкі Стэфан асвяціў храм.

На службу ў Свароту быў прызначаны святар — нядаўні выпускнік Мінскай духоўнай семінарыі ацец Антоній Маргун. Са сваёй юнай матушкай Ліліяй з дапамогай прыхаджан, фундатары-землякоў яны пакрысе добраўпарадкоўваюць і абсталяваюць староўны храм. І вось ужо ўсярэдзіне невялікай кампактнай царквы, залітай сонечным святлом, выглядае як цацкачка.

Галоўная праблема гэтага прыхода ў тым, што людзей ходзіць на службы няшмат. Дарчы, па гэтай прычыне нават на пачатку адраджэння было няшмат тых, хто супраць: «Навошта храм, калі за пяць кіламетраў ёсць дзейны, і той паўпусты». Але ж і вожыку зразумела, што ўнікальнаму помніку даўны і архітэктурны лепей быць, чым не быць. Ды і духоўная ўстанова ў нашых псуецючых вёсках хіба лішняя?

Тутэйшыя бабулькі, з кім давялося гаварыць, пра мясцовага святара адгукваюцца з найвялікшай пашанай. А ён, наведваючы перад Вялікаднем туды, што не можа прыйсці нават да спеводзі і прычасця, упэўніўся, што прыхаджан было б болей, ды многія проста фізічна не могуць пераадолець дарогу да царквы. Такія рэаліі жыцця сучаснай вёскі.

Але Антон і Лілія Маргуны, які сапраўдныя маладыя спецыялісты, поўныя рашучасці ўзгадоўваюць сваяго духоўнага ніку ў асобна ўзятым прыходзе. Пакрысе, па кропельцы, лічачы яны, светапогляд вясцоўцаў будзе мяняцца, калі прыкладваць да гэтага пэўныя намаганні. Вядома, цяжка адразу павярнуць людзей да нейкіх духоўных арыенціраў, калі столькі гадоў іх адвучвалі, калі ламалі і рушылі царквы. Але вось адзін мужчына сярэдняга гадоў, які ніколі не толькі ў царкву не наведваўся, але і блізка не падыходзіў, прывёз ваду для асвячэння. Іншым разам аднаўленні гэтага храма.

Старадаўні будынак тады быў спрэс у рыштываанні. На нейкі час работы нават прыпыніліся з-за недахопу сродкаў. Але галоўны спонсар будоўлі расійскі бізнесмен з беларускімі каранямі Валентын Троска, якога тут успамінаюць з узячнай малітвай, усё ж давеў да канца справы адраджэння. І 19 ліпеня 2009 года архіепіскап Пінскі і Лунінецкі Стэфан асвяціў храм.

кампанія падвыпіўшых вясцоўцаў прыцішэла пры набліжэнні свята: мужкі прыхавалі цыгарэты і перасталі брыдкаслівіць. І гэта ўжо маленькі дасягненні. З цягам часу, лічачы ацец Антоній, можна разбудзіць, дастаўка да таго добрага, што захавана ў душах большасці людзей. Трэба толькі, каб нехта стукнуў.

Пытаю, як малады святар і яго жонка прыстасаваліся да вясковага жыцця, яны ж абое гараджане, нарадзіліся і выраслі ў Баранавічах. Матушка найперш адзначае, што яны ўдзячныя за дом. Сям'я выдзеліла дом мясцовага гаспадарка, упэўніўся, што прыхаджан было б болей, ды многія проста фізічна не могуць пераадолець дарогу да царквы. Такія рэаліі жыцця сучаснай вёскі.

Але Антон і Лілія Маргуны, які сапраўдныя маладыя спецыялісты, поўныя рашучасці ўзгадоўваюць сваяго духоўнага ніку ў асобна ўзятым прыходзе. Пакрысе, па кропельцы, лічачы яны, светапогляд вясцоўцаў будзе мяняцца, калі прыкладваць да гэтага пэўныя намаганні. Вядома, цяжка адразу павярнуць людзей да нейкіх духоўных арыенціраў, калі столькі гадоў іх адвучвалі, калі ламалі і рушылі царквы. Але вось адзін мужчына сярэдняга гадоў, які ніколі не толькі ў царкву не наведваўся, але і блізка не падыходзіў, прывёз ваду для асвячэння. Іншым разам аднаўленні гэтага храма.

Старадаўні будынак тады быў спрэс у рыштываанні. На нейкі час работы нават прыпыніліся з-за недахопу сродкаў. Але галоўны спонсар будоўлі расійскі бізнесмен з беларускімі каранямі Валентын Троска, якога тут успамінаюць з узячнай малітвай, усё ж давеў да канца справы адраджэння. І 19 ліпеня 2009 года архіепіскап Пінскі і Лунінецкі Стэфан асвяціў храм.

На службу ў Свароту быў прызначаны святар — нядаўні выпускнік Мінскай духоўнай семінарыі ацец Антоній Маргун. Са сваёй юнай матушкай Ліліяй з дапамогай прыхаджан, фундатары-землякоў яны пакрысе добраўпарадкоўваюць і абсталяваюць староўны храм. І вось ужо ўсярэдзіне невялікай кампактнай царквы, залітай сонечным святлом, выглядае як цацкачка.

Галоўная праблема гэтага прыхода ў тым, што людзей ходзіць на службы няшмат. Дарчы, па гэтай прычыне нават на пачатку адраджэння было няшмат тых, хто супраць: «Навошта храм, калі за пяць кіламетраў ёсць дзейны, і той паўпусты». Але ж і вожыку зразумела, што ўнікальнаму помніку даўны і архітэктурны лепей быць, чым не быць. Ды і духоўная ўстанова ў нашых псуецючых вёсках хіба лішняя?

Тутэйшыя бабулькі, з кім давялося гаварыць, пра мясцовага святара адгукваюцца з найвялікшай пашанай. А ён, наведваючы перад Вялікаднем туды, што не можа прыйсці нават да спеводзі і прычасця, упэўніўся, што прыхаджан было б болей, ды многія проста фізічна не могуць пераадолець дарогу да царквы. Такія рэаліі жыцця сучаснай вёскі.

Але Антон і Лілія Маргуны, які сапраўдныя маладыя спецыялісты, поўныя рашучасці ўзгадоўваюць сваяго духоўнага ніку ў асобна ўзятым прыходзе. Пакрысе, па кропельцы, лічачы яны, светапогляд вясцоўцаў будзе мяняцца, калі прыкладваць да гэтага пэўныя намаганні. Вядома, цяжка адразу павярнуць людзей да нейкіх духоўных арыенціраў, калі столькі гадоў іх адвучвалі, калі ламалі і рушылі царквы. Але вось адзін мужчына сярэдняга гадоў, які ніколі не толькі ў царкву не наведваўся, але і блізка не падыходзіў, прывёз ваду для асвячэння. Іншым разам аднаўленні гэтага храма.

Старадаўні будынак тады быў спрэс у рыштываанні. На нейкі час работы нават прыпыніліся з-за недахопу сродкаў. Але галоўны спонсар будоўлі расійскі бізнесмен з беларускімі каранямі Валентын Троска, якога тут успамінаюць з узячнай малітвай, усё ж давеў да канца справы адраджэння. І 19 ліпеня 2009 года архіепіскап Пінскі і Лунінецкі Стэфан асвяціў храм.

На службу ў Свароту быў прызначаны святар — нядаўні выпускнік Мінскай духоўнай семінарыі ацец Антоній Маргун. Са сваёй юнай матушкай Ліліяй з дапамогай прыхаджан, фундатары-землякоў яны пакрысе добраўпарадкоўваюць і абсталяваюць староўны храм. І вось ужо ўсярэдзіне невялікай кампактнай царквы, залітай сонечным святлом, выглядае як цацкачка.

Галоўная праблема гэтага прыхода ў тым, што людзей ходзіць на службы няшмат. Дарчы, па гэтай прычыне нават на пачатку адраджэння было няшмат тых, хто супраць: «Навошта храм, калі за пяць кіламетраў ёсць дзейны, і той паўпусты». Але ж і вожыку зразумела, што ўнікальнаму помніку даўны і архітэктурны лепей быць, чым не быць. Ды і духоўная ўстанова ў нашых псуецючых вёсках хіба лішняя?

Тутэйшыя бабулькі, з кім давялося гаварыць, пра мясцовага святара адгукваюцца з найвялікшай пашанай. А ён, наведваючы перад Вялікаднем туды, што не можа прыйсці нават да спеводзі і прычасця, упэўніўся, што прыхаджан было б болей, ды многія проста фізічна не могуць пераадолець дарогу да царквы. Такія рэаліі жыцця сучаснай вёскі.

Але Антон і Лілія Маргуны, які сапраўдныя маладыя спецыялісты, поўныя рашучасці ўзгадоўваюць сваяго духоўнага ніку ў асобна ўзятым прыходзе. Пакрысе, па кропельцы, лічачы яны, светапогляд вясцоўцаў будзе мяняцца, калі прыкладваць да гэтага пэўныя намаганні. Вядома, цяжка адразу павярнуць людзей да нейкіх духоўных арыенціраў, калі столькі гадоў іх адвучвалі, калі ламалі і рушылі царквы. Але вось адзін мужчына сярэдняга гадоў, які ніколі не толькі ў царкву не наведваўся, але і блізка не падыходзіў, прывёз ваду для асвячэння. Іншым разам аднаўленні гэтага храма.

Старадаўні будынак тады быў спрэс у рыштываанні. На нейкі час работы нават прыпыніліся з-за недахопу сродкаў. Але галоўны спонсар будоўлі расійскі бізнесмен з беларускімі каранямі Валентын Троска, якога тут успамінаюць з узячнай малітвай, усё ж давеў да канца справы адраджэння. І 19 ліпеня 2009 года архіепіскап Пінскі і Лунінецкі Стэфан асвяціў храм.

Тутэйшыя бабулькі, з кім давялося гаварыць, пра мясцовага святара адгукваюцца з найвялікшай пашанай. А ён, наведваючы перад Вялікаднем туды, што не можа прыйсці нават да спеводзі і прычасця, упэўніўся, што прыхаджан было б болей, ды многія проста фізічна не могуць пераадолець дарогу да царквы. Такія рэаліі жыцця сучаснай вёскі.

Але Антон і Лілія Маргуны, які сапраўдныя маладыя спецыялісты, поўныя рашучасці ўзгадоўваюць сваяго духоўнага ніку ў асобна ўзятым прыходзе. Пакрысе, па кропельцы, лічачы яны, светапогляд вясцоўцаў будзе мяняцца, калі прыкладваць да гэтага пэўныя намаганні. Вядома, цяжка адразу павярнуць людзей да нейкіх духоўных арыенціраў, калі столькі гадоў іх адвучвалі, калі ламалі і рушылі царквы. Але вось адзін мужчына сярэдняга гадоў, які ніколі не толькі ў царкву не наведваўся, але і блізка

Рэдкаія расліны: Іх усё больш у «чырвонай кнізе» і менш — у прыродзе?

МІНІСТЭРСТВА прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя вынесла на разгляд грамадскага прапаганова Інстытута эксперыментальнай батанікі імя Купрэўскага НАН Беларусі па дапаўненні новымі відамі Спісу рэдкіх, а таксама тых, што знаходзяцца пад пагрозай знікнення, відаў дзікарослых раслін, уключаных у Чырвоную кнігу нашай краіны.

Сярод іх саасудзістых раслін — 9, мохаладобных — 4, трыбуў — 6. Напрыклад, граздоўніку простаю рэкамэндацыя надаць катэгорыю аховы: від, што знаходзіцца на мяжы знікнення. Ён уключаны ў Чырвоныя кнігі Літвы, Польшчы, Расійскай Федэрацыі. У Беларусі знойдзены ў 2007 годзе ў Мінскім раёне. Раней (у 1923 годзе) адзначаўся ў сталіцы на «Камароўскім балочку», аднак цяпер гэтага месца не існуе. Від, па ўласнай банасці, мае вельмі абмежаваныя магчымасці распаўсюджвання спорами. Адноўнюю ролю адгрываюць і антрапагенныя ўздзеянні (меліярацыя, разбурэнне месцаў пражывання ў выніку высечак, будаўніцтва дарог) і натуральнае змена цэнозаў: від знікае пры зарастанні лугоў лесам.

У спісе мохаладобных прадстаўлена некара перыстая — рэдкі від, які хутка скарачае сваю колькасць. Уключаны ў Чырвоную кнігу мохаладобных Еўропы, ахоўваецца ў многіх краінах. У Беларусі спарадычна сустракаецца па ўсёй тэрыторыі краіны — на ствалах старых дрэў шырокалісцевых пародаў, радзей на камянях. Гэтую від, згодна з прапагановай, рэкамэндацыя катэгорыю аховы як патэнцыйна ўзраўнава. Ці, скажам, узляць грыб-паўшнічнік залішчы конусападобны. Гэта рэдкі від Беларусі і, ён занесены ў Чырвоную кнігу грыбоў (макразіцтаў) Чэшскай Рэспублікі. У нас знойдзены ў Барысаўскім раёне, а агульнае яго распаўсюджванне — Еўропа (Бельгія, Балгарыя, Венгрыя, Германія, Данія, Польшча, Францыя і інш.). Месца пражывання — шырокалісцевыя лясы з карбанатнай глебай. Спецыялісты прапануюць надаць яму ахову як рэдкую, з уразлівым экалагічным від, што мае нізкую колькасць, але пры правільнай арганізацыі аховы можа захавацца ў натуральных месцах пражывання.

Тэрмін разгляду прапановы па дапаўненні новымі відамі Спісу рэдкіх і тых, што знаходзяцца пад пагрозай знікнення, відаў дзікарослых раслін, уключаных у Чырвоную кнігу Рэспублікі Беларусь, — да 20 жніўня. Зацікаўлена грамадства можа накіроўваць свае прапановы на электронны адрас: kmv@tyt.by.

ПАЖАРНАЯ БЯСПЕКА Ў ЛЯСАХ — ПА НОВЫХ ПРАВИЛАХ

Паставы Міністэрства лясной гаспадаркі зацверджаны новыя Правілы пажарнай бяспекі ў лясх Рэспублікі Беларусь. У дзеянне яны будуць уведзены з 1 лістапада.

Правілы накіраваныя для вывучэння ўсім работнікам дзяржаўных вытворчых лясгаспадарчых аб'яднанняў. Да 10 кастрычніка іх павінен будзе дасканалы вывучыць кожны адзаны спецыяліст лясной гаспадаркі. Генеральным дырэктарам аб'яднанняў даручана да 15 лютага 2011 года ўкамплектаваць пажарна-хімічныя станцыі і пункты супрацьпажарнага рыштунку сродкамі пажаратушэння ў адпаведнасці з мінімальным пералікам, што устаноўлены дадаткам да Правілаў.

АБУЕМ РАСІЯН

Да канца жніўня беларуска-расійскае прадпрыемства «Белвест» мае намер адчыніць каля 20 фірмовых крамаў у Расіі. Як уяджалілі ў праслужбы канцэрн «Беллетграм», беларускі абутак з'явіцца ў Тальці, Саратаве, Балакове, Ульянскаку, Сызрані, Энгельсе, Іжэўску, Бярозніках, Пермі, Архава-Зуеве і Самары. Да асення-зімовага сезона ў кожную краму будзе адраўлена каля 20 тысяч пар абутку. Пастаўкі для абнаўлення асартымэнту будуць весціся ў новыя гандлёвыя прадпрыемствы з перыядычнасцю адзін раз на тыдзень або два разы на месяц.

Сяргей РАСОЛЬКА.

2,1 МЛН ЗА ДЗІКА

Супрацоўнікі дэпартаменту «Ахова» і мікраэаінай інспекцыі аховы жывёльнага і расліннага свету Полацкага раёна затрымалі браканьера, які незаконна здабыў дзіку. Людзям у форме 47-гадовага браканьера папаўся ў лесе ля вёскі Залёнік. Страту, нанесеную дзяржаве, ацанілі ў 2,1 мільёна рублёў.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

Жыццёвінкі

1.

Ён рана застаўся без бацькі, а маці, да руках у якой было яшчэ двое дзяцей маладога школьнага ўзросту, працавала ў харчовай краме, месцам сваім даражыла, таму дзеці былі пакінутыя на саміх сябе. У той час пасада прадаўшчыцы лічылася прэстыжнай — халадзільнік быў заставіць самымі дэфіцытнымі прадуктамі харчавання. І ўсё б нічога, але самы маленькі пачаў адбаўца ад рук, перастаў слухацца не толькі маці, але і старэйшых сястрычкі і брацкі. Тая знаходзілі ў яго папярось і запалкі, а нярэдка заўважалі, што хлопчык прыходзіць дадому надта вясёлы і тады сядзіць за сталом і марыць пра сваё будучыню. Абядаў нават — а чаму, і не зразумела — па-пасту ў політэхнічны інстытут. Інстытут інстытутам, але вострым класу так-сяк агары, атрымаў у ПТВ спецыяльнасць токара, і што радавала яго сямейнік, на прады-павале, дзе працаваў, хвалілі. «Залатыя рукі ў хлопца». Заняў нават другое месца на рэспубліканскім конкурсе токараў. А потым пачалі на працы заўважаць, што ён прыходзіць на змены пад хмялком, рабілі, вядома ж, яму заўвагі, але не дзейнічала. Больш за тое, пачаў прапускаць рабочыя дні: запіваў. Звольнілі хлопца. Пэўны час ён будаўся на мікрапрабне, займаў сабытлынік, і пакацілася паеха-ла. Некалькі разоў кадраваўся, але трымаўся нядоўга. За той жа час, калі не лў, паспяваў набываць новую шыюную вопратку і выглядаў, маючы добрыя знешнія дадзеныя, франтам.

Пазней Ён пабраўся шлюбам, але той пратрымаўся па вядомых прычынах нядоўга. Аліменты на ўтрыманне сына больш плаціла маці...

Яна не мясцовая, прыхлала ў абласны горад з вёскі. Уладкавалася на працу, там пазнаёмілася з мужам, нарадзіла сына. І пачала выпіваць: муж чарку, а яна столькі ж. А потым прышла, хістаючыся, раз дадому, другі, на трэці — прапала. Праз тыдзень вярнулася, павінілася. Муж дараваў. Толькі прападзены гэтаў зрабіліся частымі і вымараліся ўжо не тыднем, а месяцамі. Мужу казалі, што бачылі яе там і там, п'яную, з падбітым вокам... Ідзі, маўляў, забірай, а то зусім прападзе баба. Муж не шуў, гадаваў сына сам. А калі Яна вярнулася, не пусціў і на парог: ідзі туды, дзе і была...

...Яны не памяць, як прыйшлі на кватэру да ягонай маці. Спалі ўпокат, не распрагначыся, на канале. Раніцай, як толькі заварушыліся, маці, скрыжываўшы рукі на грудзях, пахітала галавой, ціха моўла:

— Якая прыгожая пара! І трыба ж вам было недзе сустрацца, любяма маі! Ці вас хто пазнаеў? Дык запрайцеся кумоў-свамоў, ды вяселле справімі! У чым справа? — Мама, адстані!

— Не, не адстану. Я сур'ёзна. Вы ж так падыходзіце адно аднаму, што і не перадаці! Ну, дык што, калі вяселле будзе спраўляць?

— Бываюць жа дзівоны на свеце. Маці прымусліла сына і жанчыну, што прыбылася да яго, першай справай памыцца і пераапраўца (жанчыне дала свае транцы), а потым пасадзіла за стол, наліла па сто грамаў і адразу ж схавала графіны. А тады папарсіла слова, добранька пасарамаціла тых: «Час, дзеці мае, брацца за розум. Паглядзіце на сябе: вы ж такія прыгожыя, а што гарэлка зрабіла з вашымі тварамі! На каго вы падобныя? Бог, каб ведаў, аддаў бы вашу прыгажосць іншым людзям...»

2.

Ён і Яна — выпускнікі тэатральна-мастацкай акадэміі (на той час — інстытут), пакалілі адно аднаго яшчэ на першым курсе. Вяселле было сціплае: студэнты, і гэтым усё сказана. Хоць з боку жаніха мелася прапанова непасрэдна ад бацькі, а ён быў палкоўнікам у адстаўцы, салідным чалавекам, не спяшацца, а падназіраць грошай ды адзначаць гэтую падзею як след, усё ж адзін сын у сям'і. Яго не паслухаліся: што чакаць, калі няма калі!.. Хутчэй у ЗАГС!.. Размеркавалі ў абласны драматычны тэатр. Ён стаў працаваць па спецыяльнасці — рэжысёрам, Яна — актрысай. Даволі хутка атрымаў кватэру. Нарадзілася дзіця. А потым яна сказала: «Хачу дамоў! Сядзім па бацьках! Ды і што мы сумуем тут, калі ў Маскве віруе спраўдаўнае тэатральнае жыццё! Там жа кіно, тэатры. А што мы тут не бачылі? Прападзімі!» Ён толькі разводзіў рукамі, не ведаў, што адказаць жанчыне. А потым Яна прапанавала пасадзіла галоўнага рэжысёра ў іншым абласным тэатры. Ён актывна пагадзіўся. І пачаў апантана працаваць, перад ім было шырокае поле дзейнасці. Ты — галоўны, табе і карты ў рукі. Стаў спектаклі, якія захошч. А Яна зноў успомніла пра Маскву, дзе нарадзілася і выраста, бацькоў, брата. «А дзе мы там жыць будзем? У нас жа тут жыллё — лепшыя не прыдумаеш — два пакоі наспраць тэатра». — «Нас цётка возьме да сябе, яна, ты ж ведаеш, аднакоўка...» — «А праца? Хто нас там, у белакаменнай, чакае?» — «Былі б мы, а працу знойдзем. З Сібіры вуць ажно едуць, каб скараці Маскву. І скарачюць. А мы што, горшыя? Тым больш Масква — мой горад. Стане ён і тваім. Павер».

Ён... здаўся. І тут трыба нагадаць, што на дварэ быў пачатак дзевяностых гадоў мінулага стагоддзя. Распался вялікі саюз народаў СССР. У Маскве мільгінт, на вуліцах танкі... Тэатры не фінансуюць. Кіно не здымаецца. Рэжысёры і акцёры нікому не патрэбныя, сваім чынам чаго рабіць. Ён не працуе, Яна — таксама... Дзіця на руках. Як жыць, што рабіць? Страшней сітуацыі не прыдумаеш. Вярнуць, кажа, назад? Але хто ж іх, уцекаючы, чакае сёння ў Беларусі? Ранейшае месца галоўнага рэжысёра занятае, нават няма вакансій чарговых.

Сёння Яны дзівацца: і я толькі выжылі? Ды і радаціці ад пра-

цы няма, таму што працуюць не па спецыяльнасці. Для творчых людзей — гэта спрэс стрэсвая сітуацыя, іначай не скажаш. Ён іны раз, праўда, наздажэе ў беларускі тэатр, ставіць спектаклі... Але не так часта, як таго хацелася б.

Масква ж, распусніца, не прыляна належным чынам. Не працягнула руку: мы вас даўно чакаем, шануюныя нашы!..

3.

Апошні раз я бачыў гэтага чалавека, калі Ён падмятаў каля свайго двара. Рабіў гэта з перадыхам: шаркне раз-другі — адпачне, і гэта далей. Судеб быў зусім слабы. Неўзабаве яго забраў у горад сын, аднак на гарадскім хлебе пабыў нядоўга — адтуль яго прывезлі назад у вёску ў труне, пахавалі побач

4.

Сёння Яна больш сядзіць на лаве перад пад'ездам, у кватэру заходзіць рэдка: сумна там пасля таго, як не стала дзеда. Яму было восемдзесят сем, франтанік, стары атрымуляў добрую пенсію і любіў ішо. Па яго далёка хадзіць не трыба — прама ў іхнім доме зрабілі нядаўна маленькую, але ўдаль-

з жонкай, якая пайшла з жыцця паперад. Дзеці паставілі ім агульны помнік, на якім Яны — як два галубкі!..

Ён у суседняй вёсцы, Яна — мясцовая. Пабраліся шлюбам Яны адразу ж пасля вайны, і хоць час быў няпросты, расшодзіліся на дзясці: дачка, сын, дачка, сын, сын, дачка... Дзеці былі ў іх прыгожыя, як і самі бацькі. Жылі дружна, рабілі і на сваім агародзе, і на калгасных палятках, а ў сезон збіралі дурніцы на балочы і што пакалілі сабе, а што неслі на базар у мястэчка. Але было адно «але». Цешча. Яна таксама жыла ў гэтай дружнай сям'і, і таму, іны раз падсыпала зялё перцу: то выплыў хлопцамі на дворні (Ён працаваў там механікам), то стаў наспраць тэатра». — «Нас цётка возьме да сябе, яна, ты ж ведаеш, аднакоўка...» — «А праца? Хто нас там, у белакаменнай, чакае?» — «Былі б мы, а працу знойдзем. З Сібіры вуць ажно едуць, каб скараці Маскву. І скарачюць. А мы што, горшыя? Тым больш Масква — мой горад. Стане ён і тваім. Павер».

Ён... здаўся. І тут трыба нагадаць, што на дварэ быў пачатак дзевяностых гадоў мінулага стагоддзя. Распался вялікі саюз народаў СССР. У Маскве мільгінт, на вуліцах танкі... Тэатры не фінансуюць. Кіно не здымаецца. Рэжысёры і акцёры нікому не патрэбныя, сваім чынам чаго рабіць. Ён не працуе, Яна — таксама... Дзіця на руках. Як жыць, што рабіць? Страшней сітуацыі не прыдумаеш. Вярнуць, кажа, назад? Але хто ж іх, уцекаючы, чакае сёння ў Беларусі? Ранейшае месца галоўнага рэжысёра занятае, нават няма вакансій чарговых.

Сёння Яны дзівацца: і я толькі выжылі? Ды і радаціці ад пра-

няхці вяртаецца ў іхнюю, а заходзіць толькі па святах. Такі зрабілі. І жылі, кажучы, вельмі шчасліва. Ды што кажучы — я сам бачыў... Ён і Яна часта падвечар, адно аднаго пад ручку, хадзілі па вуліцы і дыхалі свежым паветрам. На манер гарадскіх.

І на помніку, здаецца, Яны... ідуць, узрушыў падручку, шчыльна прытуліўшыся галавамі адно да аднаго. Сапраўды — як два галубкі.

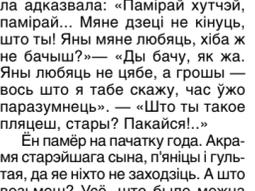
кую крамку, дзе Ён мог задаволіць свае патрэбы. Яна іны раз бурчала: «Колькі можна жлуціць?! Грошай не шкада табе, стары ёлуп!» А Ён адказаў: «Пражыты ты столькі, баба, тады рот раззяўлі. Гэта — па-прадзе. А па ўсё астатняе, я мог бы і не вярнуцца з вайны. Ды і мне, адчуваю, не багата заста-ліся... Распусніца, дай схадзіць па віно...» Яна скардзілася на старога суседзя. Аднак амаль усё нны станавіліся на бок дзеда. Бо бачылі ж, як разбэсціла Яна сваіх дзясці і унукаў, адшчынаваючы тым грошай ад дзедавай пенсіі. Яны, дзеці і унукі, у дзень пенсіі і яшчэ дні два-тры не выходзілі з кватэры, шсталі туды-сюды: дзверы амаль што не зачыняліся. Але ж і ў дзедавых грошай бывае канец. Тады

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

яны, сваёй самых розных узростаў і рангаў, не прыходзяць, чакаюць наступнага месяца. А яна вожае і ахае, што сын хворы, не бяруць нікуды на працу, унучка яшчэ на-адно аднаго пад ручку, хадзілі па вуліцы і дыхалі свежым паветрам. На манер гарадскіх.

І на помніку, здаецца, Яны... ідуць, узрушыў падручку, шчыльна прытуліўшыся галавамі адно да аднаго. Сапраўды — як два галубкі.

яны, сваёй самых розных узростаў і рангаў, не прыходзяць, чакаюць наступнага месяца. А яна вожае і ахае, што сын хворы, не бяруць нікуды на працу, унучка яшчэ на-адно аднаго пад ручку, хадзілі па вуліцы і дыхалі свежым паветрам. На манер гарадскіх.

І на помніку, здаецца, Яны... ідуць, узрушыў падручку, шчыльна прытуліўшыся галавамі адно да аднаго. Сапраўды — як два галубкі.

І на помніку, здаецца, Яны... ідуць, узрушыў падручку, шчыльна прытуліўшыся галавамі адно да аднаго. Сапраўды — як два галубкі.

І на помніку, здаецца, Яны... ідуць, узрушыў падручку, шчыльна прытуліўшыся галавамі адно да аднаго. Сапраўды — як два галубкі.

І на помніку, здаецца, Яны... ідуць, узрушыў падручку, шчыльна прытуліўшыся галавамі адно да аднаго. Сапраўды — як два галубкі.

І на помніку, здаецца, Яны... ідуць, узрушыў падручку, шчыльна прытуліўшыся галавамі адно да аднаго. Сапраўды — як два галубкі.

І на помніку, здаецца, Яны... ідуць, узрушыў падручку, шчыльна прытуліўшыся галавамі адно да аднаго. Сапраўды — як два галубкі.

чы — няго ж сляпяні! — як здала бабка: пацішала, уваліліся шокі, калі ходзіць, соўгае нагамі... Іны раз Яна гаротна ўздыхне-выдыхне: «Меў дзед рацыю, меў... А я, дурніца, не слухалася яго... шкадавала і віна... Добра было мне з ім жыць, што ні кажыце...»

І калі ў яе не хапае да пенсіі на хлеб, грошы даюць суседзі, чужыя людзі, а сваіх — не чуваюць...

5.

Ён — паэт, піша ў асноўным гумарыстычныя і сатырычныя вершы. Мае некалькі невядзлічых кніжачак і папулярнасць. А за вядомасць іны раз і плаціць трыба. Сустрэкае на вуліцы прахожы, руку цягне: «Каго я бачу?! Прывітанне, паэце! Ну дык што, за сустрэчу?» За сустрэчу. А потым там незнаёма, але вялікаму аматыру пазычанай творчасці, карціць даведацца, як жыць паэт, і ён нахабна набіваецца ў госці. І вось яны тэпаюць да дома, у якім жыў паэт, падймаюцца на ліфце. Ён націскае на кнопку званка. Адчыняе, спярша паглядзеўшы ў «вочка», жонка, а як толькі бачыць побач з мужам яшчэ і тую ж дамага ёй чалавек, тузае мужу за рукаў, каб хутчэй заходзіць, і туд жа похапкам адчыняе дзверы. Пры-налецца спінай да сцяны, дземе на лоб, уздыхае:

— Калі гэта скончыцца? Апошні раз пытаю!

— Напішу, так і быць, на цябе сатыру! Ты... ты не чалавек, на цябе сяброў ігнаруеш! Зразумела? Чытай наступны нумар «Вожыка!» Там будзе пра цябе твор!

Яны моўчы пілі чаю...

— Дурніца, — сказала Яна. — Думаеш, я супраць тваіх сяброў? Ды прыводзь хоць кожны дзень. Толькі спярша зрабі рамонт у кватэры. Сорамна ж паказваць людзям, як мы жывём. Яны ж думаюць, што паэты — ого якія джэ-гачы, у іх там шык-богаш... Хоць паэты, пасланнікі Бога на зямлі, такімі, мусяць, і павіны быць... багатымі.

Яны паглядзелі адно аднаму ў вочы і моўчы абняліся.

Васіль ТКАЧОЎ.

ШКОЛА ПРЫ МУЗЕІ ШАГАЛА

тут вучаць кіраваць СТЫХІЯМІ

Юныя мастакі і танцоры з розных рэгіёнаў Беларусі, а таксама з Германіі сталі вучнямі міжнароднай летняй школы мастацтваў пры Віцебскім музеі Шагала.

Як паведаміла «Звяздзе» дырэктар музея Шагала Людміла ХМЯЛІНІЦКАЯ, вучні ва ўзросце ад 14 да 16 гадоў наведваюць майстар-класы па пластыцы, ствараюць эскізы і малюнкы на музычныя асацыяцыі, разам удзельнічаюць у плёнэры, рыхуюць перформансы. Між іншым, у двары дома-музея Шагала юныя таленты ствараюць кампазіцыі з экалагічна чыстых матэрыялаў. Для стварэння выкарыстоўваюць чатыры стыхіі — паветра, зямлю, ваду і агонь. Пяць элемент, зра-зумела, яны самі. Заняткі ў школе будуць праходзіць да 21 жніўня.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

Утэрняны прадставіцтвам Белгосстраха па Партизанскому району г. Мінска бланк страховаго полиса формы 2 РН по добровольному страхованию от несчастных случаев и болезней на время поездки за границу серии БЛ № 0029716 — считать действительным. УНП 101883943

Уважаемые акционеры ОАО «Жабинковский сахарный завод» 31 августа 2010 года состоится внеочередное

ОБЩЕЕ СОБРАНИЕ АКЦИОНЕРОВ ОАО «Жабинковский сахарный завод», расположенного по адресу: г. Жабинка, ул. Калинина.

Собрание пройдет по адресу: г. Жабинка, ул. Калинина, зал заседаний заводоуправления ОАО «Жабинковский сахарный завод». Повестка дня собрания: «О согласовании предоставления безвозмездной (спонсорской) помощи».

С материалами, подготовленными к собранию, можно ознакомиться по адресу: в рабочие дни (понедельник—пятница) начиная с 17.08.2010 г. по 30.08.2010 г. по месту нахождения Общества — г. Жабинка, ул. Калинина, заводоуправление (отдел кадров) с 8.00 до 16.30, 31 августа 2010 г. по месту проведения собрания.

Регистрация участников собрания с 12.00 до 12.45 по месту проведения собрания. Начало работы собрания — 31 августа 2010 года, 13.00. Список акционеров для участия в собрании будет составлен по состоянию на 20 августа 2010 г.

Для регистрации при себе иметь следующие документы: акционеру общества — паспорт, представителю акционера — паспорт и доверенность.

Извещение о проведении 17 сентября 2010 года повторного открытого аукциона по продаже недвижимого имущества

На аукционные торги выставляются:		
Номер лота	№1	№2
Наименование и характеристики имущества, входящего в состав лота	заготовительный участок (производственный) общей площадью 322,6 кв. м, литер 3 1/к, год постройки 1992	насосная станция автоматического пожаротушения общей площадью 397,7 кв. м, литер М 2/кп, год постройки 1978
Местонахождение имущества	г. Минск, ул. Корженевского, 14	
Организатор аукциона	УП «Минский городской центр недвижимости», ул. К. Маркса, 39, 220030, г. Минск	
Балансодержатель	РУП «Завод «Электроника», ул. Корженевского, 14 (к. 416), 220108, г. Минск	
Начальная цена	418 980 000 белорусских рублей	510 960 000 белорусских рублей
Сумма задатка	41 000 000 белорусских рублей	51 000 000 белорусских рублей

На продвояемое имущество обращено взыскание в счет неисполненного налогового обязательства, неуплаченных пеней, примененных экономических санкций.

К участию в аукционе допускаются юридические и физические лица, предоставившие организатору аукциона следующие документы: заявление на участие в аукционе; заявление об ознакомлении с документами, продаваемым имуществом, порядком проведения аукциона; копии учредительных документов (для юридических лиц) и свидетельства о регистрации (для юридических лиц и индивидуальных предпринимателей); соглашение о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона (в двух экземплярах); заверенную банком копию платежного поручения о внесении задатка; а также иные документы в соответствии с порядком проведения аукциона.

Задаток перечисляется на расчетный счет УП «Минский городской центр недвижимости» № 3012024570010 в филиале ОАО «БПС-Банк» по Минской области, г. Минск, бульвар И. В. Мулявина, 6, код 153001331; УНП 190398583.

Заявитель, желающий участвовать в торгах по нескольким лотам, вносит задаток в размере, установленном для лота с наибольшей начальной ценой.

Победителем торгов признается участник, предложивший наивысшую цену за продаваемый лот. Процедура проведения торгов установлена порядком проведения аукциона.

Возмещение затрат на организацию и проведение аукциона, в том числе расходов, связанных с изготвлением и предоставлением участникам документации, необходимой для его проведения, осуществляется участником, выигравшим торги.

Оплата объекта осуществляется в течение срока, указанного в протоколе о результатах аукциона.

Аукцион состоится 17 сентября 2010 года в 11.00 по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, зал аукциона. Прием документов, а также консультации по вопросам участия в аукционе осуществляются с 19.08.2010 по 15.09.2010 включительно в рабочие дни с 09.00 до 18.00 (в пятницу — до 16.45) по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, каб. 6.

В случае приобретения зем. участка в частную собственность — осуществить в двухмесячный срок после принятия решения о предоставлении ему земельного участка государственную регистрацию права собственности на земельный участок; получить в установленном порядке техническую документацию и разрешение на строительство жилого дома; занять (освоить) земельный участок не позднее одного года (юридическим лицом — не позднее шести месяцев) после получения свидетельства (удостоверения) о государственной регистрации права собственности на него. В случае приобретения права аренды не позднее 2-х рабочих дней после внесения денежных вкладов и выполненный условий, указанных в протоколе аукциона, заключить с местным исполнительным комитетом договор аренды земельного участка; осуществить государственную регистрацию в

двухмесячный срок со дня заключения договора аренды; выполнить условия, предусмотренные в решении об изъятии земельного участка для проведения аукциона.

Для участия в аукционе приглашаются: при продаже земельного участка в частную собственность — граждане и юридические лица Республики Беларусь, при продаже права на заключение

У БЕЛАРУСІ НАЗІРАЮЦА ЗМЯЖЧЭННЕ АГРАКЛІМАТЫЧНЫХ ЗОНАУ:

паўднёвая наступае на паўночную

Змяжчэнне агракліматycznych зонаў назіраецца ў Беларусі. Традыцыйна ў краіне выдзяляюць тры агракліматycznych зоны: паўночная (Ашмянны — Стоўбцы — крыху на поўнач ад Барысава — Орша), цэнтральная (раён Ваўкавыска — Івянец — Жлобін — крыху на поўнач ад Чачэрска) і паўднёвая (уся астатняя тэрыторыя рэспублікі). Такі падзел выкладзены ў кнізе вядомага вучонага-географа А.Х. Шкліра «Кліматычныя рэсурсы Беларусі і іх выкарыстанне ў сельскай гаспадарцы», якая была выдадзена ў 1973 годзе. З той пары сітуацыя некалькі змянілася. На поўначы Беларусі сярэднегадавая тэмпература павялічылася на 1 °С.

— Цяпер паўночная зона займае крыху менш за палову той тэрыторыі, якую выдзеліў у сваёй кнізе Шклір. Межы паўднёвай і цэнтральнай агракліматycznych зонаў змясціліся ў бок паўночнай кіламетраў на 150, — расказаў акадэмік Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, галоўны навуковы супрацоўнік Інстытута прыродаадукацыі НАН Беларусі Уладзімір Логінаў. — Але пра з'яўленне чашчэрай агракліматycznych зоны пакуль гаварыць рана.

Як следства кукурузы і сланечнік, напрыклад, можна будзе вырошчваць і на поўначы краіны. А вось бульбе, лёну, агародным культурам паштэпенне шкодзіць.

Ірына ЮДЗІНА, «Мінск—Навіны».

СКАНВОРД Склаў Андрэй МІХАЙЛАУ.

ПРАВЕРЦЕ, КАЛІ ЛАСКА, АДКАЗЫ
Сканворд (12 жніўня). Па гарызанталі: 1. Блізкі. 2. Лівер. 3. Каса. 4. Кокс. 5. Трэк. 6. Эфір. 7. Мадонна. 8. Плэс. 9. Азу. 10. Стэт. 11. Канкан. 12. «Фін». 13. Табу. 14. Кутас. 15. Сенатар. 16. Краса. 17. Дагата. 18. Сак. 19. Ода. 20. Аул. 21. Тарарам. 22. Грунт. 23. Авар. 24. Санар. 25. Ван. 26. Янка. 27. Аркан. 28. Эстафета. 29. Утопія. 30. Ані. 31. Асёл. 32. Була. 33. Нара. 34. Асада. 35. Істра. 36. Завал. 37. Інвар. 38. Аніва. 39. Эму. 40. Трава. 41. Рака. 42. Рант. 43. «Дуэт». 44. Тур.

Тула. Ніграт. Тор. Барада. Звязка. Трус. Камунізм. Сканворд (13 жніўня). Па гарызанталі: 1. Пале. 2. Польскіх. 3. Санаеў. 4. Гамак. 5. Лямпа. 6. Аер. 7. Рытар. 8. Узор. 9. Карагод. 10. Аут. 11. Экран. 12. Абат. 13. Скарб. 14. Сал. 15. Рулада. 16. Айні. 17. Цэг. 18. Лук. 19. Каліф. 20. Рогат. 21. Хіт. 22. Карта. 23. Тэраса. 24. Паром. 25. Пуця. 26. Адат. 27. Карачанцаў. 28. Па вертыкалі: 1. Садыльскі. 2. Дабралюбаў. 3. Лыркы. 4. Асілак. 5. Мергера. 6. Юта. 7. Лось. 8. Гардэ. 9. Трапак. 10. Юнга. 11. Руда. 12. Матро. 13. Гонар. 14. Опера. 15. Бяла. 16. Каран. 17. Ружа. 18. Руга. 19. Браціха. 20. Мора. 21. Дафіс. 22. Трап. 23. Тарасаў.

ШАХМАТЫ

Пад рэдакцыяй майстра спорту Уладзіміра СЫЧОВА

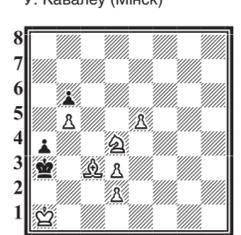
ТВОРЫ КОНКУРСУ СКЛАДАННЯ

В. Разінкін (Мінск)

Белыя: Кр3, С7, Ка3, Кс4, п. а2, е2 (6). Чорныя: Кр3, п. е4, е5, е6 (4).

Мат за 6 ходоў. У. Кавалёў (Мінск)

Белыя: Кра1, Сс3, Кд4, п. б5, д2, д3, е5 (7). Чорныя: Кра3, п. а4, б6 (3). Мат за 5 ходоў.

ПРАВЕРЦЕ СВАЕ РАШЭННІ.

Змяшчаем рашэнні кампазіцый, апублікаваных 22 ліпеня, 28 ліпеня і 10 жніўня г.г. П. Арынушкін. 1. Фа6! Крd4 2. Фа7+ Крc4 3. Фе5х, 2... Крe4 3. Фе3х, 1... Крf4 2. Фh6 Крg4 3. Фg5х, 2... Крe4 3. Фе3х, 1... d4

Крынічка
Рубрыку вядзе Валянціна ШПІЛЕўСКАЯ, тэл. 285 88 81 № 29 (361)
«Цяка тут а лесу невялічка Травай заросшая крынічка» Якуб КОЛАС.

Таматы на нашых агарадах

ПАМІДОРЫ

Каб паскорыць высяванне памідораў, ёсць нямала спосабаў. Перш за ўсё трэба працягнуць выдзяляць пасянец, а таксама ўсе кісі, на якіх яшчэ не распусціліся кветкі. Гэта спыніць усё раставыя працэсы сцябла і паскорыць высяванне пладоў, якія ўзростаюцца. Пажадана падкарміць памідорныя расліны па лістах 2-3 разы з інтэрвалам 7-10 дзён фосфарна-калійнымі ўгнаеннямі або толькі адной вышэйкай суперфасфату, ядрона было б дадаць на вядра раствора 2-3 г борнай кіслаты або правядзі апрацоўку гэтым мікраэлементам асобна. Добры вынік даць апрацоўка стымулятарамі пладоўтварэння, такімі, як «Завязь» альбо «Бутон».

Акрамя таго, на моцнароўных гатунках можна зрабіць падоўжаны разрэз сцябла і ўстаўціць у яго палачку. Гэта ўзмоцніць прыток пажыўных рэчываў да ўтварэння завязі. У кустоў, якіх разрасліся, варта надаваць карані, крыху пацягнуўшы ўверх за сцябло. Таматы не выносяць сырасці на лістах, асабліва ў перыяд высявання пладоў, таму некаторыя агароднікі робяць дах над пасадкамі з плёнкі, такім жа чынам можна накрываць памідоры плёнкі ў час дажджу. У лютым выпадку пасля з'яўлення першых пладоў з пачарчывым бокам трэба адразу ўбраць усе плады, нават зялёныя, і правесці іх тэрмаапрацоўку на працягу 1-2 хвілін у гарачай вадзе (60 градусаў).

ПЕРАЦ І БАКЛАЖАНЫ

Каб паскорыць высяванне перцаў і баклажанаў, з другой паловы жніўня яшчэ будзе абарваць некаторыя парасткі і ніжнія лісты, каб расліны добра правяраваліся. У баклажанаў карысна прышчынуць уся пункты росту. Таксама як і памідоры, падкарміце перца і баклажаны па лістах 1-2 разы з інтэрвалам 7-10 дзён фосфарна-калійнымі ўгнаеннямі або адкрытай вышэйкай суперфасфату. Дадаць на вядра раствора 2-3 г борнай кіслаты або правядзі апрацоўку гэтым мікраэлементам. Можна паліць і «зялёным ўгнаеннем» — перапрацаваным настоем крапівы, дзьмухаўцы, палыну, стрэлкаў часнаку, макрыцы. Добры вынік дае апрацоўка настоем попелу (2 шклянкі на 10 л вады).

А ці ведаеце вы, што...

- яблік, сарваных з сонечнага боку, утрымліваюць больш вітамінаў, чым з ценявога;
- калі ў час паціямнелі рукі ад працы на кухні, пратрыце іх яблычнай скуркай;
- яблікі кіслых гатункаў не варта трымаць доўга ў духоўцы — яны ператворацца ў кашу, а фарму лепш захоўваць саплюдка яблік;
- каб печаныя яблікі не патрэсаліся і не прыгарэлі, іх трэба перад выпечкай накалоць у некалькі месцаў, а ў патаўныя наліць крыху вады;
- зморшчаныя яблікі набываюць больш свежы выгляд, калі іх на некалькі гадзін пакласці ў халодную вадку.

Чарамша або мядзведжая цыбуля

Чарамша, як самая ранняя шматгадовая і лекавая расліна, павінна быць на кожным агарадзе. Звычайна лісцікі чарамшы з'яўляюцца ўжо ў сакавіку — красавіку, калі яшчэ ніякага іншага зялёнага няма. Расце хутка і дружна, у яго можна выкарыстоўваць усё часткі расліны. На смак лісты нявострыя, з прыемным пахам часнаку. Смачаныя яны з хлебам, у салатах, можна гатаваць суп, а можна марынаваць.

Пасынкі ў плодовых дрэў

За лета ў плодовых дрэў, яблыні, грушы, слівы з'яўляюцца дзікія парасткі, якія адрастаюць ад караня або на штамбе крыху ніжэй за месца прышчэпкі. Яны забіраюць у дрэва, асабліва ў кроны, многа пажыўных рэчываў, таму іх абавязкова трэба выразаць, не пакідаючы пнякочку. Але перш чым праводзіць гэту аперацыю, уважліва агледзьце дрэва — пасынкі без прычыны не з'яўляюцца. Гэта сваеасаблівы сігнал ці крык аб дапамоце. Прычыны з'яўлення могуць быць рознымі.

Лісты чарамшы падобныя на лісты ландыша, таму не варта размяшчаць гэтыя расліны на участку побач, каб выпадкова не атрыцца ядравітым лістом ландыша. Чарамшу можна разнажэць насеннем і цыбулінкамі. Спасаб разнажэння цыбулінкамі — самы надзейны і хуткі. З вясны да восні, у люты час, цыбулінкі можна рассаджаць, толькі нельга даваць ім перасыхаць: выкапалі, раздзялілі, пасадзілі і палілі.

За лета ў плодовых дрэў, яблыні, грушы, слівы з'яўляюцца дзікія парасткі, якія адрастаюць ад караня або на штамбе крыху ніжэй за месца прышчэпкі. Яны забіраюць у дрэва, асабліва ў кроны, многа пажыўных рэчываў, таму іх абавязкова трэба выразаць, не пакідаючы пнякочку. Але перш чым праводзіць гэту аперацыю, уважліва агледзьце дрэва — пасынкі без прычыны не з'яўляюцца. Гэта сваеасаблівы сігнал ці крык аб дапамоце. Прычыны з'яўлення могуць быць рознымі.

Найбольш распаўсюджаная прычына ў тым, што ў дрэва агоньня карані, звычайна калі яго садзілі на ўзгорку. У такім выпадку проста засыпаць карані зямлёй. Дзікія парасткі могуць з'явіцца з-за вялікіх ран на дрэве, трэшчын паміж галінамі, часцей гэтыя бываюць пры шчодрым ураджай. Каб іх папярэдыць, стаўце падложкі, асабліва гэта важна для галін, якія адыходзяць ад ствала пад вострым вуглом.

Капуста ідзе ў рост

Пасля ўборкі раслін-ушчыльняльнікаў — салаты, караніпладоў — пазня белаканчаная капуста застаецца на грядцы адна. Ёй цяпер воля. Працягваюць расці лісце, завязваюцца качаны. Вос твот ёй патрэбна асабліва ўвага. Па-першае, калі няма дажджу, яе трэба паліць, хоць раз на тыдзень. Норма палівы залежыць ад таго, наколькі вільготная глеба. У гарачы дзень карысным для яе будзе дажджаванне. Калі ёсць магчымасць (лісты не дужа разрасліся), пасля кожнага палівы рыхліце зямлю. Бывае, расліна развіваецца быццам бы добра, а вось качаны не завязваюцца — падкарміце капусту каліем і фосфарам. Угнаенне ўніясце ў сухім выглядзе пад паліць ці ў раствору. Карысна таксама будзе дадаць апрацоўку «прымульчальнікам» зямлі і лісты драўнінным попелам.

Часам бывае так, што качаны на градках пачынаюць растрэскавацца. Для захоўвання яны непрадзатныя. А адбываецца гэта таму, што падчас росту было многа вільгаці, якая патрэбна капусте ў фазе прарастання насення і завязвання качана. Калі ён толькі сфарміраваўся, паліваць расліну тым самым няшмат, а за месца да ўборкі паліць наогул спыніць. Ну а што рабіць з растрэскаванымі качанамі? Калі вы яго не зразаеце, у такім выпадку надмаіце караня, каб зменшыць наступленне вільгаці. Для гэтага злёгка пакурціце качан у адзін бок — трэшчын больш не будзе.

Такое адбываецца як рэакцыя на вельмі моцную абразку дрэва або выдаленне галін пры перапрышчэпцы. Тады парашаецца сілкаванне каранёў — дрэвам не хапае рэчываў, якія павінны былі выпрацоўваць лісты зрэзаных галін. Але, вядома, найбольш бяспечная прычына — зямельны пашчоджанні, якія не могуць з'явіцца адразу, а паступова, тады дзікія парасткі сігналізуюць пра гэта. Звычайна ў канцы лета становіцца зразумелым, што ў дрэва безнадзейна загнула кара. Калі дрэва вырастае немагчыма, то пасынкі дапамогуць яго аднавіць — трэба толькі зрабіць прышчэпкі. Для гэтага пакіньце 2-3 найбольш моцныя парасткі, а астатнія выражце. Пасля прышчэпкі галіны выбарць адну расліну, якая развіваецца лепш за іншыя.

У дэкарэтыўным садзе ў жніўні

У апошні месяц лета пасадзіце за станам дэкарэтыўных кустоў, жывых агарадоху, газонну. Пры неабходнасці ўкарацеце галінкі, падрыцкіце, лісці куст.

У ружэй, бэзу і пільцы прышчэпленыя расліны выражце дзікія парасткі. Апошні раз падкарміце шматгадовыя расліны і кусты раствором фосфарных і калійных ўгнаенняў. Гэта садзення лепшай закладкі і высяванню пупышак, адраўноўваючы парасткі і марозаўстойлівасці раслін. Дзеяць і перасаджваюць фелікс, дэльфініум, астыльбы, піоны. Калі вы вырашылі пасадзіць і перасадзіць куст або частку куста піонаў, у не сячыце на часткі карань у зямлі. Лепш выкапайце, даўце палжаць у ценку. Можна яго нават памыць, каб добра былі бачныя пупышкі. Дзеяць трэба акуратна, не сечы на «мяістых» месцах. Рапы пасыпаць здробненым на пыл вогульчым.

Месца для гэтай цудоўнай кветкі павінна быць сонечнае, у ценю яна цвіціць не будзе, хоць і не завяне і не прападе. Яшчэ абмініце магчымыя лужыны. У час моцных дажджоў застой вады, каліжы з даўка карысці піоны не прыносяць. Якія каліжы 40 х 40 і глыбіней на 50 см. Ямку заўважце да трэць кампостам, які добра высушы. Падывіце зямлю, змешаная з травой, лісцем. У ямку не кладзіце свежыя гной. Карысць будзе большая, калі ў час вегетацыі дасце падкорму арганічнай, настоенай у вадзе. За маладымі пасадкамі наладжвайце найлепшы догляд — палівы, рыхленні, падкормкі. Кветкі любяць арганіку — вось і дайце ім настоены каравяк. Для маладых — у канцэнтрацыі 1:8, а для тых, якія прыжыліся і цвілі, — 1:5.

Размнажэнне парэчак

Канец жніўня — лепшы час для разнажэння адраўненымі чаранкамі чырвоных і белых парэчак. Перад тым як пачаць разнажэнне, неабходна падрыхтаваць месца для ўкаранення чаранкоў. Глеба на выбарным участку павінна быць даволі вільготнай. Перад пасадкай чаранкоў трэба перакапаць глебу на глыбіню 30—40 см і ўнесці ўгнаенні: на тэрыяных глебах — 4-5 кг пупырэпазлага гною і 3-4 кг рачнога пяску на 1 кв. м; на лясных — 4-5 кг перапражлага гною і 2-4 вядры торфу на 1 кв. м; на дзяржана-сулітных — 3-4 кг перапражлага гною і 1-2 вядры торфу на 1 кв. м. Пасля перакопання зрабіце камкі зямлі і разраўняць зямлю граблямі. Для чаранкавання выкарыстоўваюць моцныя і добра сфарміраваныя парасткі гэтага года, якія маюць дастатковую колькасць добрых роставых пупышак. У зрэзаных парасткаў зняць усё лісты, разрэзаць вострым нажом альбо сякатарам на чаранкі даўжынёй 15—20 см, каб на кожным з іх было па 5-6 пупышак. Перад пасадкай чаранкі пажадана апрацаваць стымулятарам росту, напрыклад гетэраауксінам і высадзіць у глебу пад вуглом у 45 градусаў. Над зямлёй павінны заставацца 2-3 пупышкі, а чаранкі высаджваюць насустрач сонцу, гэта значыць, калі сонца ўзыходзіць, то яны павінны сваяць і не ў бок чаранкі і не ў «хвост». Пасля пасадкі зямлю шчодрата паліць і крыху прытаптаць, каб пупышкі, што ў зямлі, адчувалі глебу, за якую яны павінны ўчаліцца.

Аналагічна рабіце з чаранкамі чорных парэчак, толькі крыху пазней — у канцы верасня — кастрычніку.

Размнажэнне парэчак

Канец жніўня — лепшы час для разнажэння адраўненымі чаранкамі чырвоных і белых парэчак. Перад тым як пачаць разнажэнне, неабходна падрыхтаваць месца для ўкаранення чаранкоў. Глеба на выбарным участку павінна быць даволі вільготнай. Перад пасадкай чаранкоў трэба перакапаць глебу на глыбіню 30—40 см і ўнесці ўгнаенні: на тэрыяных глебах — 4-5 кг пупырэпазлага гною і 3-4 кг рачнога пяску на 1 кв. м; на лясных — 4-5 кг перапражлага гною і 2-4 вядры торфу на 1 кв. м; на дзяржана-сулітных — 3-4 кг перапражлага гною і 1-2 вядры торфу на 1 кв. м. Пасля перакопання зрабіце камкі зямлі і разраўняць зямлю граблямі. Для чаранкавання выкарыстоўваюць моцныя і добра сфарміраваныя парасткі гэтага года, якія маюць дастатковую колькасць добрых роставых пупышак. У зрэзаных парасткаў зняць усё лісты, разрэзаць вострым нажом альбо сякатарам на чаранкі даўжынёй 15—20 см, каб на кожным з іх было па 5-6 пупышак. Перад пасадкай чаранкі пажадана апрацаваць стымулятарам росту, напрыклад гетэраауксінам і высадзіць у глебу пад вуглом у 45 градусаў. Над зямлёй павінны заставацца 2-3 пупышкі, а чаранкі высаджваюць насустрач сонцу, гэта значыць, калі сонца ўзыходзіць, то яны павінны сваяць і не ў бок чаранкі і не ў «хвост». Пасля пасадкі зямлю шчодрата паліць і крыху прытаптаць, каб пупышкі, што ў зямлі, адчувалі глебу, за якую яны павінны ўчаліцца.

Аналагічна рабіце з чаранкамі чорных парэчак, толькі крыху пазней — у канцы верасня — кастрычніку.

СЕННЯ

Месяц
Першая квадра 16 жніўня.
Месяц у сузор'і Стральца.

Сонца	Усход	Заход	Даўжыня дзя
Мінск	5.53	20.33	14.40
Віцебск	5.38	20.26	14.48
Магілёў	5.43	20.23	14.40
Гомель	5.44	20.15	14.31
Гродна	6.08	20.47	14.39
Брэст	6.13	20.44	14.31

Імяніны
Пр. Еўдакі, Мары, Ноны, Сям'яна, Дарі.
К. Алены, Браніславы, Ілены, Браніслава.

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

НАДВОР'Е на заўтра

ВІЦЕБСК 747мм р.в.с. +15...+17° +21...+23°	МІНСК 734мм р.в.с. +14...+16° +23...+25°	МАГІЛЕЎ 738мм р.в.с. +14...+16° +21...+23°
ГРОДНА 744мм р.в.с. +12...+14° +22...+24°	БРЕСТ 748мм р.в.с. +11...+13° +23...+25°	ГОМЕЛЬ 745мм р.в.с. +15...+17° +23...+25°

Гэамагнітныя ўзрушэнні

00 гадз.	03 гадз.
18 гадз.	06 гадз.
15 гадз.	12 гадз.
09 гадз.	09 гадз.

Абзначэнні:
— няма прыкметных геамагнітных узрушэнняў
— невялікія геамагнітныя узрушэнні
— слабыя геамагнітныя буря

...у суседзід

ВАРШАВА +18...+21°	КІЕЎ +26...+28°	РЫГА +18...+20°
ВІЛЬНЮС +22...+24°	МАСКВА +28...+22°	С-ПЕТАРБУРГ +18...+17°

18 жніўня

1887 год — Мінская гарадская дума аднаголасна прыняла рашэнне аб будаўніцтве будынка гарадскога тэатра, падборы месца

1587 год — нарадзілася Вірджынія Дэйр, першае дзіця, якое з'явілася на свет у Амерыцы ад еўрапейцаў (ямі англііскага каланістаў).

«Калі б ты ведаў, з якой крыніцы цябе перастаў бы дамагацца пахвалы і адбярэння людзей».

Аўрэлій Аўгустын (354-430), хрысціянскі царкоўны дзеяч.

Дзве даты

Цытата дня:

ПЯРСЦЁНАК У ПЕРАДШЛЮБНЫХ РЫТУАЛАХ

Складаньня і шматпавянавы ўяўленні аб пярэцёнку як абярэгу сталі прычынай таго, што ён аказваўся неад'емным атрыбутам перадшлюбнай падрыхтоўкі і самай вясельнай урачыстасці.

Ужо ў сярэднявеччы заручыня (законная частка абраду сватаўства) заканчвалася рытуалам «заручэння»: жаніх павінен быў надаць на руку нявесты пярэцёнак. На Беларусі існаваў такі абрад: у час змовні дружкі жаніха і нявесты трохі падкідалі іх пярэцёнкамі на хустцы, пры гэтым выказвалі пажаданні ў адрас маладых, а потым надзівалі іх жаніху і нявесте. Затым у час вяселля маладыя трохі мяняліся пярэцёнкамі, і ў выніку кожны з іх атрымліваў свой пярэцёнак. Надзвычай глыбінны па сваёй сутнасці абрад. Ён сімвалізаваў узаемнапрызнанне энергій двух чалавек і адначасова быў скіраваны на тое, каб перасцерагаць па жальці іх ужо не пасасоку, а разам. Акрамя таго, лічылася, што безыменны пярэцёк звязаны з каналам сэрца, таму гэта быў яшчэ рытуал доўгаю-фізічнага збліжэння двух асобаў.

Іонаўка звычай за дзею да вяселля працягваюць скрозь пярэцёнак нявесты пасуе яе валасоў, якую потым адразаў і спалывалі. Валасы лічыліся адным з самых моцных энергетычных каналаў сувязі чалавека з касмічнай энергіяй, менавіта таму ў кантэксце вяселля влікая ўвага надавалася касе нявесты. Дзяўчына назаўсёды развіталася з дзявоцтвам, таму і спалывалі яе дзявоцкія валасы, паперад прапусціць іх праз «калдэр» Венчасці.

Жанчыны, якія замешвалі рашчынны для вясельнага карава, павінны былі абавязкова надаць свае заручыняныя пярэцёнкі. Тут відавочна дзейнасць прышчэпкі «падобнае выклікае падобнае»: вылікаўся рытуальны хлеб для будучай сямлі, каб яна заўсёды была «у парні», да вылічэй святчонага хлеба дапускаліся толькі замужныя жанчыны са шчаслівай долей.

Іонаўка вечар (апошні вечар перад вяселлем) дзяўчыты падкідалі на сваіх хустках свае пярэцёнкі, каб хутчэй узяць шлюб. Добра вядома, што рытуал крэйз быў скіраваны на тое, каб пераакідраваць час, лёс, долю, змест жыцця і характар праоўнай дзейнасці, таму дзяўчыты перадшлюбнага ўзросту і імкнуліся запраграмаваць сваю будучыню на сямейны лад.

На тройку дзяўчыты павінны былі абмянявацца пярэцёнкамі і хусткамі ў час куманьня — у знак сямейства. Гэты старадаўні звычай сімвалізаваў пераход дзяўчытак у статус дзяўчаты, якія атрымлівалі права быць заручанымі.

Акрамя таго, заручальныя пярэцёнкі выкарыстоўвалі ў шматлікіх варажбах аб сваім будучым жыцці.

Аксана КАТОВІЧ, Янка КРУК.

Усімхнемся!

Голуб — птушка мірная, але трапная.

Сусед — сусед:
— За